

**Секція 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ І НОРМАТИВНО-ПРАВОВА
БАЗА СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

1.1. *Аллахвердієва Ольга Сергіївна, Циганчук Вероніка Юріївна, Маглаперідзе Алла Сергіївна*

РЕСУРСНА БАЗА БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

1.2. *Анін Владислав Анатолійович, Іванова Тетяна Леонідівна*

ЗАГРОЗИ ДЛЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

1.3. *Бабенко Анатолій Григорович*

АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

1.4. *Бараннік Юрій Григорович*

ІНСТИТУЦІЇ І ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНІ

1.5. *Білоног Олександр Олександрович, Авраменко Олена Іванівна*

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЯК СКЛАДОВА НОРМАТИВНО – ПРАВОВОЇ
БАЗИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

1.6. *Борова Альона Олегівна, Біркенitale Вікторія Вікторівна*

ПРО ЗАСТОСУВАННЯ КОРЕЛЯЦІЙНО-РЕГРЕСІЙНОГО АНАЛІЗУ ДО
ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

1.7. *Булах Валерій Олександрович, Босенко Марія Олександрівна, Гелюх Людмила Іванівна*

ПЕРЕДУМОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ В 2013 РОЦІ

1.8. *Буряк Олена Вікторівна, Васильченко Олена Ремівна*

ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТУ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПІДРОЗДІЛУ
ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

1.9. *Гуцул Інна Анатоліївна, Крисоватий Андрій Ігорович*

ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА МІЖНАРОДНУ ТОРГІВЛЮ
ПОСЛУГАМИ

1.10. *Демків Олеся-Ірина Михайлівна, Скребець Ірина Володимирівна*

ТІНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ У КОНТЕКСТІ ФІСКАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

1.11. *Д'яченко Артем Володимирович*

ПОРЯДОК ДЕКЛАРУВАННЯ ВАЛЮТНИХ ЦІННОСТЕЙ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

1.12. *Єльшин Олег Ігорович, Лук'янова Олена Юріївна*

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

1.13. *Егоров Александр Вениаминович*

СМЕНА ЭКОНОМИЧЕСКОЙ МОДЕЛИ КАК СТРАТЕГИЧЕСКОЕ НАПРАВЛЕНИЕ РЕФОРМИРОВАНИЯ БЕЛОРУССКОЙ ЭКОНОМИКИ

1.14. *Зірко Олена Володимирівна*

ОЦІНКА РІВНЯ СТРУКТУРНОГО БЕЗРОБІТТЯ

1.15. *Ключак Тетяна Степанівна*

ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПРОДОВОЛЬЧОМУ РИНКУ

1.16. *Ключник Лілія Василівна*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ДОМАШНІХ ГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ

1.17. *Кошеленко Вікторія Василівна*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ РЕГУЛЮВАННЯ ЗВОРОТНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ В УКРАЇНІ

1.18. *Кривень Олександра Василівна*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ПРОГРАМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

1.19. *Крулько Євгенія Леонідівна, Бабенко Анатолій Григорович*

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

1.20. *Кузьменко Інна Миколаївна, Сєрова Ірина Анатоліївна*

НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.21. *Курч В'ячеслав Олексійович*

НАПРЯМИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ КРАЇНИ

1.22. *Липчанська Маргарита Станіславівна, Аміров Руслан Зінурович*

МІНІМАЛЬНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА ТА ЇЇ ДИНАМІКА В УКРАЇНІ

1.23. *Лошинська Олена Миколаївна, Борисенко Анжела Михайлівна*
ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ДОХОДІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДОБРОБУТ НАСЕЛЕННЯ
УКРАЇНИ

1.24. *Лугова Ірина Валеріївна, Аксьонова Ірина Вікторівна*
ДЕМОГРАФІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕПОПУЛЯЦІЇ

1.25. *Луніна Вікторія Юріївна, Чепурненко Марина Валеріївна*
МІСЦЕ ДОНЕЦЬКОЇ ЗАЛІЗНИЦІ У КОМПЛЕКСІ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

1.26. *Малишенко Костянтин Анатолійович*
УДОСКОНАЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА, ЩО РЕГУЛЮЄ
ВІТЧИЗНЯНИЙ ФОНДОВИЙ РИНОК

1.27. *Маркович Ірина Богданівна*
ПРІОРИТЕТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОГО ВЕКТОРУ РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

1.28. *Нетудихатка Ксенія Валентинівна, Гелюх Людмила Іванівна*
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ВАРТОСТІ БАНКУ

1.29. *Подлужна Наталія Олександрівна*
ЗНАННЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС ПІДПРИЄМСТВ ТА ДЕРЖАВИ

1.30. *Попадинець Назарій Миколайович*
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ
ПРОДУКЦІЇ ЛІСОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

1.31. *Поперечна Юліанна Романівна, Курило Оксана Богданівна*
ПРОВЕДЕННЯ ЧЕМПІОНАТУ ЄВРО-2012 В УКРАЇНІ ЯК НАПРЯМ
СТРАТЕГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

1.32. *Потапова Марія Сергіївна, Шумейко Юлія Василівна, Гелюх Людмила Іванівна*
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТАБІЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГРОШОВОЇ
ОДИНИЦІ УКРАЇНИ

1.33. *Рябко Анастасія Миколаївна, Кошеленко Вікторія Василівна*
УКРАЇНСЬКИЙ РИНОК ПРАЦІ, ПРОБЛЕМИ ЙОГО
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

1.34. *Славінська Тетяна Сергіївна, Дашко Ірина Миколаївна*
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКОЮ СИСТЕМОЮ

В РИНКОВИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.35. *Сметаннікова Марина Андріївна, Алейнікова Уляна Сергіївна*
НЕГАТИВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ

1.36. *Сніжско Світлана Ігорівна, Ковтуненко Вікторія Олександрівна*
АНАЛІЗ СТАНУ СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

1.37. *Токарева Дар'я Юріївна, Сидоренко Владислав Володимирович*
**РОЛЬ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

1.38. *Трикоз Ірина Володимирівна*
БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

1.39. *Шеховцова Ірина Анатоліївна, Костюк Аліна Костянтинівна*
**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ
В СУЧАСНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРІ**

1.41. *Шира Наталія Олександрівна*
**ІНФЛЯЦІЙНА СКЛАДОВА ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ГРОШОВО-
КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ**

1.42. *Юрчук Христина Юрьевна, Славинская Яна Витальевна, Рындач Марина
Алексеевна*
**ПРОБЛЕМЫ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ МОЛОДЕЖНОГО ТУРИЗМА В
УКРАИНЕ**

Секція 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ І НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

РЕСУРСНА БАЗА БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

*Аллахвердієва Ольга Сергіївна,
студентка Макіївського
економіко-гуманітарного
інституту*

*Циганчук Вероніка Юріївна,
студентка Макіївського
економіко-гуманітарного
інституту*

*Маглаперідзе Алла Сергіївна,
к.е.н., професор Макіївського
економіко-гуманітарного
інституту*

Якість функціонування банківської системи України значною мірою визначається станом ресурсної бази комерційних банків.

Без достатньої ресурсної бази банки не можуть у належних обсягах здійснювати кредитування поточних потреб юридичних та фізичних осіб, реалізовувати потужні інвестиційні проекти. З огляду на це важливого значення та актуальності набуває обґрунтування ролі банківських ресурсів як визначального чинника стабільності банківської системи.

Значну увагу теоретичним та практичним аспектам формування ресурсної бази комерційних банків приділяли такі зарубіжні вчені, як А. Маршал, А. Сміт, П. Роуз, а також вітчизняні науковці М. Алексеєнко, О. Барановський, О. Васюренко О. Дзюблук, А. Мороз, Г. Панасенко.

Банківські ресурси є основою здійснення банківської діяльності, яка згідно із Законом України «Про банки і банківську діяльність» визначається як «залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на

власних умовах та на власний ризик, відкриття та ведення банківських рахунків фізичних і юридичних осіб» [1].

Ресурсна база комерційного банку є системою економічних відносин, що виникають між комерційним банком та іншими господарюючими суб'єктами і приватними особами у зв'язку із залученням їх грошових коштів для подальшого їх розміщення з метою отримання доходу.

Необхідно підкреслити, що при дослідженні питання банківських ресурсів обов'язковим є питання виділення джерел формування ресурсів банку.

Банківські ресурси є «власними банківськими коштами (власним капіталом), а також коштами, залученими та запозиченими на фінансовому ринку, які використовуються для здійснення активних операцій і надання послуг з метою отримання прибутку. При цьому розмір прибутку має бути достатнім для створення резервів, зростання банку й виплати дивідендів» [2]. Отже, основні елементи ресурсної бази банку - це власні, залучені, позикові кошти і кошти, прирівняні по режиму використання до власних, що формуються із стабільної частини залучених і позикових коштів.

Структура ресурсної бази визначається специфікою посередницької діяльності банку - залучені і позикові кошти банку складають більшу частину його ресурсів, власні кошти - меншу.

Аналіз ресурсів банківського сектора України за станом на 01.07.2012 р. показав, що банківський сектор в цілому досить капіталізований, хоча все ще має високу вразливість до зовнішніх чинників. Велика частина банківських установ орієнтована на внутрішній ресурс спочатку, або переорієнтовувався на нього із зовнішніх ринків із-за нестабільності останніх. При цьому, внутрішні депозити також мають високу волатильність в залежності від економічної і політичної ситуації всередині країни.

Власний капітал (162,0 млрд. грн. за станом на 01.07.2012 р.; приріст з початку року склав 6,56 млрд. грн.) формує майже 15% пасивів банківської системи і має прийнятну структуру і якість. Статутний капітал банківської системи в I півріччі 2012 р. збільшився на 7,6 млрд. грн. - до 179,5 млрд. грн. Згідно з даними НКЦПФР в I півріччі було зареєстровано 27 емісій акцій з метою збільшення капіталу банків на суму 7,82 млрд. грн. (капітал збільшували переважно банки з українським капіталом)[4].

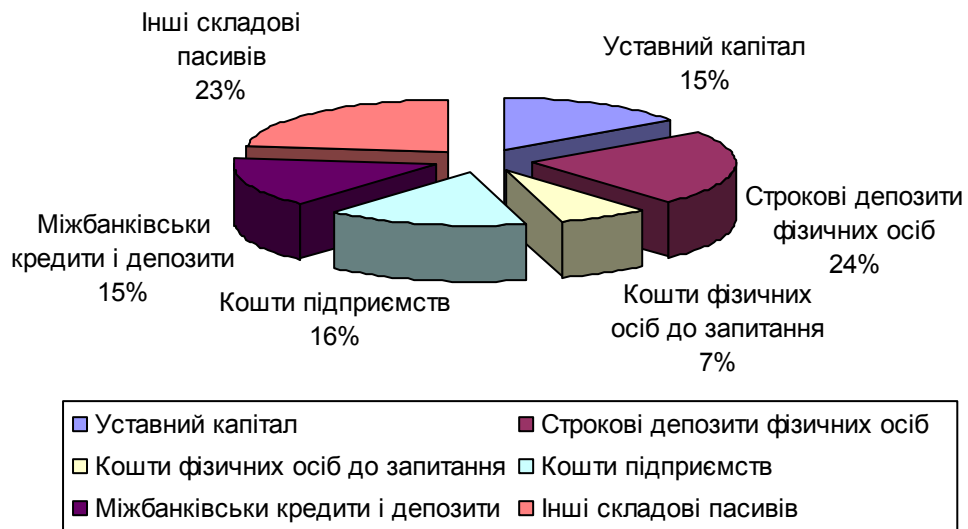

Рис. 1. Ресурсна база банківської системи України станом на 01.07.2012 р. [3]

Якщо в 2011 р. левову частку притоку депозитних ресурсів забезпечили корпоративні депозити (темپ приросту за рік склав 28%, тоді як депозити населення зросли усього на 13%), то в 2012 р. саме депозити населення зростають випереджаючими темпами (на 10% з початку року).

Обсяг корпоративних депозитів знизився на 8,2%, що є віддзеркаленням слабкої кредитної активності: в умовах значного погіршення доступу до кредитних ресурсів компанії вимушені проїдати свої депозити. В той же час прискорення притоку депозитів населення в основному пояснюється передвиборним збільшенням соціальних витрат. На тлі зниження девальваційних очікувань на початку року і істотної різниці в процентних ставках (ставки по депозитах в гривні перевищують ставки по доларових депозитах в середньому на 10 процентних пунктів) депозити в гривні користувалися набагато більшою популярністю. Проте з наростанням девальваційних очікувань в травні-червні ситуація почала різко мінятися. За підсумками червня, обсяг термінових депозитів в національній валюті знизився на 0,7% в порівнянні з попереднім місяцем, тоді як термінові депозити в іноземній валюті виросли на 1,9%.

НБУ в 2012 році наростив обсяг кредитування банківської системи (в основному по операціях РЕПО), що дозволило активніше використовувати наявні у банків цінні папери як інструмент

управління ліквідністю. За даними Національного банку України, в червні 2012 р. кредити рефінансування були надані 34 банкам, що є найбільшою кількістю, починаючи з квітня 2009 року. Обсяг заборгованості банківської системи перед НБУ на початок липня 2012 року склав 73,1 млрд. грн., що склало 7,8% зобов'язань банківської системи України на відповідну дату.

Чиста заборгованість банківської системи перед нерезидентами з початку року скоротилася на 4,5 млрд. грн. і на початок другого півріччя склала 80,0 млрд. грн. Загальна сума зовнішніх зобов'язань банківського сектора на початок липня 2012 року становить 190,2 млрд. грн., що складає 17% пасивів банківської системи.

Фондовий ринок залишається дуже обмеженим джерелом ресурсів для українських банків. У першому півріччі НКЦПФР зареєструвала випуски банківських облігацій на загальну суму 8 млрд. грн. При цьому, загальна балансова заборгованість банків по облігаціях залишається незначною (менше 1% зобов'язань банківської системи України).

Трохи менше 4% зобов'язань системи складаються з коштів, наданих банкам на умовах субординованого боргу, - цей інструмент власники банків активно використовували для підтримки капіталізації банківських установ в період кризи.

Міжбанківський ринок використовується, передусім, для хеджування валютних ризиків, хоча окремі установи притягають міжбанківський ресурс з метою транзитного кредитування. З другого кварталу 2012 року спостерігалось значне підвищення процентних ставок по міжбанківських ресурсах.

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що в аналізованому періоді значні зусилля банки доклали для зміцнення ресурсної бази, проводячи роботу по поліпшенню якості активів (за рахунок розміщення вільних ресурсів в ліквідні інструменти з прийнятною прибутковістю, підвищення прибутковості основних банківських продуктів, рефінансування кредитів, а також роботи з проблемною заборгованістю). Це дозволило вийти на позитивний фінансовий результат за результатами першого півріччя 2012 р., незважаючи на високу чутливість прибутків банків до ситуації в економіці, грошово-кредитній і валютно-курсовий політик в країні, законодавчого поля, а також платоспроможності окремих компаній і стану галузей економіки.

Література

1. Про банки і банківську діяльність Закон України від 7.12.2000 № 2121-III. - [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?Nreg=212114&p>
2. Васюренко, О. В. Банківські операції [Текст]: навчальний посібник / О. В. Васюренко. - 3-є вид., стереот. - К.: Знання, 2002. - 255 с.
3. Офіційний сайт Національного банку України - [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку - [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/>

ЗАГРОЗИ ДЛЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

*Анін Владислав Анатолійович,
аспірант Донецького державного
університету управління
e-mail: wladyslaw_aw@yahoo.com*

*Іванова Тетяна Леонідівна,
к.е.н., доцент Донецького
державного університету
управління*

Зовнішньоекономічна безпека, посідаючи значне місце в системі економічної безпеки, є одночасно і базисним елементом системи економічної безпеки національної економіки, і важливим компонентом інших її структурних складових.

На сьогодні ще триває процес вдосконалення понятійного апарату економічної безпеки України, в тому числі і її зовнішньоекономічної складової. Ключовою складовою понятійного апарату є визначення категорії «загроза». У загальному розумінні загроза – це комплексне, багатогранне поняття, яке обумовлюється станом, тенденціями, цілеспрямованими діями або бездіяльністю, які негативно та руйнівно впливають на стан усіх сфер, що складають

зовнішньоекономічну безпеку, так і в залежності від масштабу впливу на всю систему забезпечення національної безпеки держави.

Автори Концепції економічної безпеки України визначають, що «загрозами економічній безпеці України є чинники, що унеможливлюють або ускладнюють реалізацію національних економічних інтересів, чим створюють небезпеку для життєзабезпечення нації, її соціально-економічної та політичної системи» [1, с.9].

В.Т. Шлемко та І.Ф. Бінько під загрозою економічній безпеці вважають явні чи потенційні дії, що ускладнюють або унеможливлюють реалізацію національних економічних інтересів і створюють небезпеку для соціально-економічної та політичної систем, національних цінностей, життєзабезпечення нації та окремої особи [2, с.13]. При цьому автори упускають такі важливі складові економічної загрози, як фактори та умови, стан або тенденції. Недостатньо розкритими також залишаються питання діяльності щодо завдання шкоди через неправомірні дії або через злочинну бездіяльність.

М. Єрмошенко визначення загроз надає у двох варіантах. По-перше, він надає визначення небезпеки як об'єктивно існуючої можливості негативного впливу на якесь явище, систему, механізм, соціальний організм, унаслідок чого йому може бути заподіяна шкода, що призведе до занепаду, кризового стану тощо. Та, по-друге, визначає категорію “загроза” через небезпеку як конкретну і безпосередню форму небезпеки або сукупності негативних чинників чи умов [3, с.23].

Автори навчального посібника «Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку)» Н.Р. Нижник, Г.П. Ситник, В.Т. Білоус визначають, що поняття «небезпека» та «безпека» є юридичними нормами міжнародного та національного права. При цьому поняття “загроза” щодо поняття “небезпека” має залежне значення. Вони вважають, що небезпека національним інтересам – це практичні дії однієї держави (або їх груп), юридичних осіб щодо завдання шкоди національним інтересам іншої країни, тобто процес безпосереднього практичного завдання шкоди національним інтересам держави. Виходячи з цього, на думку фахівців, визначенням небезпеки є об'єктивна існуюча і цілком реальна можливість негативної дії на об'єкт, зокрема соціальний

організм, унаслідок якої йому може завдатися яка-небудь шкода, погіршуватися його стан, у результаті якого розвитку об'єкта надається небажана динаміка або він набуває небажаних параметрів (характеристики, темпи, напрями, форми розвитку тощо) [4, с.11]. Тут акцентується увага лише на деструктивні дії зовнішніх обставин або діяльності інших суб'єктів міжнародного права та не в достатній мірі враховуються внутрішні тенденції, становище та динаміка, які можуть бути пов'язані виключно з внутрідержавними проблемами.

Категорії «загроза» і «ризик» визначає значна кількість провідних фахівців з проблем економічної безпеки. Це праці В. Мунтіяна, О. Новікової. О. Новікова ототожнює поняття “загрози” та «ризик» [5, с.29], вважаючи, що вони призводять до руйнування умов відтворення та розвитку держави, суспільства, особи.

Найбільш загальною класифікацією загроз економічній безпеці держави є їх поділ на зовнішні та внутрішні (екзогенні та ендегенні).

Наведемо найбільш впливові зовнішньоекономічні загрози для економічної безпеки національної економіки України.

➤ *Структура експорту країни з переважаючою частиною сировинної і матеріалоємної продукції.* Сьогодні абсолютну більшість валютних надходжень від експорту дає продаж прокату чорного металу, а також текстилю і різних видів сировини. Дана ситуація ілюструє кризу у структурі національного експорту з точки зору незначущості доданої вартості у кінцевій вартості продукції.

➤ *Дуже велика частка експортних надходжень у ВВП України та серед джерел наповнення бюджету.* У процесі ринково спрямованих реформ сформувалася модель економічного розвитку, що характеризується її певною вразливістю від зовнішніх чинників. Варто нагадати, що нині питома вага експорту у ВВП сягає понад 50%, а імпорту трохи менше 55%. У цьому сенсі вітчизняна економіка сьогодні приблизно утричі відкритіша до зовнішнього світу, ніж у розвинених країнах. Звичайно це позитивне явище, коли експортери збільшують випуск продукції і розширюють ринки збуту, але ця динаміка не повинна перевищувати динаміку росту внутрішнього, більш стабільного до зовнішнього впливу, ринку.

Міжнародну інвестиційну позицію держави характеризують:

➤ *Неефективна структура імпорту: технологічна, сировинна та енергетична залежність від інших країн;*

➤ *Дискримінаційні заходи зарубіжних країн або їх співтовариств у зовнішньоекономічних відносинах з Україною.*

Крім екзогенних факторів, значний вплив на зовнішньоекономічну діяльність будь-якої країни мають і ендегенні фактори. До внутрішньоекономічних загроз можна віднести наступні:

- *неефективна робота різних державних органів, в тому числі митної служби щодо забезпечення ефективної митної політики держави;*

- *тінізація економіки, криміналізація економічних відносин, корупція* (відповідно до розрахунків Міністерства економічного розвитку та торгівлі України [6], обсяг тіньової економіки в Україні останні 5 років знаходиться у діапазоні від 28 до 39 % ВВП [7, с. 13]);

- *неефективність валютно-фінансового регулювання;*

- *високий рівень політичного протистояння, негативний його вплив на економічний розвиток взагалі та її зовнішньоекономічну складову зокрема.*

Реальні та потенційні загрози економічній безпеці держави потребують проведення виваженої державної політики щодо усунення причин їх формування та прояву негативних наслідків за напрямками та конкретними заходами їх попередження та скасування. В цьому контексті принциповим питанням є вірне визначення та систематизація загроз і напрямів державної політики економічної безпеки держави. При їх визначенні виникає потреба у з'ясуванні причин, якими вони обумовлені, та систематизації низки заходів з точки зору регуляторної політики держави у сфері економічної безпеки.

Література

1. Концепція економічної безпеки України / Ін-т економ. прогнозування; Кер. проекту В.М. Геець. – К.: Логос, 1999. – 56 с.
2. Шлемко В., Бінько І. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення. – К.: НІСД, 1997.
3. Єрмошенко М.М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення. – К.: КНТЕУ, 2001. – 309 с.
4. Нижник Н.Р., Ситник Г.П., Білоус В.Т. Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку): Навч. посібник / За заг. ред. П.В. Мельника, Н.Р. Нижник. – К.: Ірпінь: Академія ДПС України, 2000. – 304 с.

5. Новікова О.Ф. Соціальна безпека: організаційно-економічні проблеми і шляхи вирішення. – Донецьк: ІЕП НАН України, 1997. – 460 с.

6. Методичні рекомендації розрахунку рівня тіньової економіки, затвердженими Наказом Мінекономіки від 18.02.2009, № 123 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу до док.:

http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=387

38

7. Тіньова економіка в Україні: масштаби та напрями подолання (аналітична доповідь). – Київ. – 2011 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. – Режим доступу до док.:

http://www.niss.gov.ua/public/File/2011_table/1201_dop_new.pdf

АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

*Бабенко Анатолій Григорович,
д. е. н., професор, завідувач кафедри
управління персоналом і економіки праці
Дніпропетровської державної
фінансової академії*

Важливою складовою політики держави є турбота про матеріальний добробут та соціальний захист населення. Останнім часом в країні здійснюються практичні заходи щодо підвищення розміру прожиткового мінімуму та заробітної плати громадян, надання незахищеним верствам населення субсидій на оплату житлово-комунальних послуг тощо. Проводиться робота щодо реформування пенсійної системи.

Все це потребує економічного та наукового обґрунтування, подальшого вдосконалення з метою покращення соціального захисту населення.

Необхідно відмітити вагомий внесок в наукове обґрунтування соціально-економічних проблем таких вчених як О.Амоша [3], Н. Лук'янченко, О. Дороніна [2], Н. Балтачєєва [1], Т. Кір'ян [4].

Метою даного дослідження є аналіз основних напрямів соціального захисту населення як складових людського розвитку, а

також виявлення тут основних тенденцій та соціально-економічних явищ.

На всіх етапах розвитку суспільства держава повинна проявляти турботу про своїх співвітчизників. Саме з цією метою створюється відповідна матеріально – технічна база галузі охорони здоров'я, а також виділяються кошти для соціальної допомоги окремих демографічних груп населення.

В масштабах України спостерігається зростання темпів витрат на охорону здоров'я. В більшості випадків їх темпи росту були дещо вищими в порівнянні з темпами росту валового внутрішнього продукту (ВВП). Із наведених цифрових даних (табл. 1) видно, що ріст валового внутрішнього продукту (ВВП) в 2011 році в порівнянні з 2006 роком складає 2,4 рази, а витрати на охорону здоров'я зросли в 2,6 рази.

Вагоме значення має такий показник як частка витрат на охорону здоров'я в структурі ВВП, який коливався за останні 6 років від 3,08% (2008р.) до 3,9% (2010р.). Зростання в країні як абсолютного значення витрат на охорону здоров'я, а також збільшення їх питомої ваги в структурі ВВП будуть позитивно впливати на покращення добробуту людей. Це досить важливе, стратегічне завдання держави на сучасному етапі.

Охорона здоров'я людей залежить від обсягів доходів населення за рахунок заробітної плати, а також інших джерел надходження грошових ресурсів. Рівень заробітної плати в окремих галузях економіки та видах діяльності в нашій країні коливається в значних межах.

В 2011 році в порівнянні з 2005 роком середньомісячна заробітна плата штатних працівників України зросла в 3,3 рази і досягла 2633 грн.

Згаданий ріст доходів населення не означає, що в стільки ж разів зросла і реальна заробітна плата. Як відомо, ціни на товари і послуги, продукти харчування за цей період не стояли на одному рівні, а зростали. Слід відмітити, що серед наведених 10 основних галузей та видів діяльності галузь охорони здоров'я та соціальної допомоги займає останнє (десяте) місце, де рівень середньомісячної заробітної плати складає лише 1778 грн. або 67,5% до середнього показника в Україні. Майже на такому рівні знаходиться середньомісячна заробітна плата в сільському господарстві та в освітянській галузі.

Таблиця 1

Обсяги та темпи росту ВВП та затрати на охорону здоров'я в Україні

Показники	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Валовий внутрішній продукт (ВВП), млн. грн. в % до 2006р.	544153 100,0	720731 132,4	948056 174,2	913345 167,8	1082569 198,9	1316600 241,9
Витрати на охорону здоров'я, млн. грн. в % до 2006р.	17722 100,0	22542 127,2	29209 164,8	34573 195,1	42181 238,0	45738 258,1

Одним із додаткових джерел надходження доходів до сімейного бюджету, а значить і покращення добробуту людей, є надання державою субсидій. В 2010 році 1766,8 тис. сімей країни одержали субсидії на оплату житлово-комунальних послуг на загальну суму 237442 тис. грн. Крім цього, 327,8 тис. сімей одержали субсидії на придбання скрапленого газу та побутового палива на суму 137401 тис. грн.

Особливу увагу заслуговують такі соціальні та демографічні групи населення: діти у віці до 6 років, діти у віці від 6 до 18 років, а також особи, що втратили працездатність. Для цієї категорії населення із бюджетних коштів державою встановлено місячний прожитковий мінімум. Його розмір коливається в залежності від соціальної (демографічної) групи населення (табл. 2).

Із наведених даних видно, що в 2012 році в порівнянні з 2010 роком, місячний прожитковий мінімум підвищився в середньому по всіх соціальних (демографічних) групах у першому кварталі на 192 грн., у другому на - 198 грн., у третьому на – 301 грн. і в четвертому кварталі на 199 грн.

В Україні спостерігається тенденція зростання державних витрат на соціальне забезпечення населення. За попередніми даними на вказані цілі в 2012 році буде виділено близько 80780 млн. грн. або ж 25% до загальних видатків.

Одним із напрямів забезпечення соціального захисту населення є підвищення пенсій. На початок 2010 року більшість пенсіонерів країни (72,25%) одержали пенсію в розмірі лише до 1000 грн. в місяць.

В цей же час лише 15,96% одержували пенсію від 1001 до 1500 грн. У решти пенсіонерів (більше як 1,5 млн. осіб або 11,79% від загальної кількості) розмір пенсії перевищував 1500 грн. в місяць.

Із наведених даних можна зробити висновок про значну соціальну нерівність, що існує між різними верствами населення України. Це можна підтвердити також і тим, що середній розмір пенсій здійснюється Пенсійним фондом за різними нормативно – правовими актами (Законами, Положеннями тощо), яких в даний час налічується 17. А кожен із цих актів регламентує свій розмір пенсії.

Мінімальний розмір пенсії повинен бути переглянутий в сторону його підвищення на новій законодавчій базі, що буде також залежати від бюджетних можливостей держави.

Слід також відмітити, що нині діюча солідарна пенсійна система має певні недоліки і не відповідає сучасним вимогам. Ця система забезпечує в країні виплати приблизно в межах 40 відсотків від середньої заробітної плати. А тому в країні повинні бути використані всі резерви щодо надходження грошових коштів до Пенсійного фонду.

Слід погодитись з теоретичними положеннями А. Ткаченко [5] в тому, що до основних заходів з мобілізації надходження коштів слід відносити, зокрема, наступні:

- перерозподіл навантаження зі сплати пенсійного збору від роботодавця до працівника (причому, працівник має сплачувати не менше чверті його загального розміру);
- розширення участі населення у пенсійному страхуванні шляхом реструктуризації зайнятості та мотивації активності населення;
- удосконалення порядку призначення та індексації пенсій; законодавче регулювання гарантованої мінімальної пенсійної виплати; визначення пріоритетів розвитку пенсійної системи тощо.

Таблиця 2

Розмір місячного прожиткового мінімуму на одну особу в Україні (грн.)

Дата	Соціальні та демографічні групи населення				
	Діти у віці 6 років	Діти у віці від 6 до 18 років	Працездатні особи	Особи, що втратили працездатність	Всі соціальні групи населення (в середньому)
2010 рік					
на 1 січня	755	901	869	695	825
на 1 квітня	767	917	884	706	839
на 1 липня	771	921	888	709	743
на 1 жовтня	787	941	907	723	861
2012 рік					
на 01.01	893	1112	1073	822	1017
на 01.04	911	1134	1094	838	1037
на 01.07	917	1144	1102	844	1044
на 01.10	930	1161	1118	856	1060
Відхилення 2012р. до 2010р. (+)					
на 01.01	138	211	204	127	192
на 01.04	144	217	210	132	198
на 01.07	146	223	214	135	301
на 01.10	143	220	211	133	199

Процесу наповнення Пенсійного фонду будуть сприяти також подовження працездатного віку; скорочення чисельності безробіття; практичне здійснення детінізації економіки.

Отже система пенсійного забезпечення повинна докорінно вдосконалитись, а її основні напрями повинні включати:

- реформовану державну систему соціального забезпечення;
- обов'язкове персоніфіковане накопичення коштів кожного громадянина;
- добровільне накопичення заощаджень населення.

Національна пенсійна система повинна складатись як з державного, так і недержавного забезпечення. Все це буде сприяти покращенню всієї системи соціальних виплат населенню.

З проведеного аналізу можна обґрунтувати висновки про необхідність вдосконалення системи соціального захисту населення за рахунок підвищення заробітної плати та інших джерел надходження доходів до сімейного бюджету.

Необхідно продовжити надавання субсидій незахищеним соціальним групам населення, підвищувати прожитковий мінімум та розмір пенсії. Все це буде сприяти зменшенню існуючої соціальної нерівності між окремими демографічними групами населення.

Проте практичне вирішення усього комплексу порушених тут питань буде залежати від динаміки розвитку економіки АПК та інших галузей сфери матеріального виробництва.

Література

1. Балтачєєва Н. Сучасні проблеми формування соціальної політики на підприємствах Донецької області. – Балтачєєва Н. /Україна: аспекти праці, 2010, № 1. с. 16-22.

2. Лук'янченко Н. Управління системою оплати праці на промисловому підприємстві: монографія/ Н.Д. Лук'янченко, О.А. Дороніна.- Донецьк, 2006-235с.

3. Людський потенціал: механізм збереження та розвитку: монографія/ О.Ф. Новікова, О.І. Амоша, В.П. Антонюк та ін./ НАН України. Інститут економіки промисловості.- Донецьк, 2008-468с.

4. Методологія та прикладні аспекти праці та соціальної політики // за ред. к.е.н., проф., академіка АЕНУ, заслуженого економіста України Т.М. Кір'ян. – К.: 2007.- 384с.

5. Ткаченко А. Резерви збільшення доходів пенсійної системи України. - А. Ткаченко // Україна: аспекти праці – 2009. - №5. – с.15-19.

ІНСТИТУЦІЇ І ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНІ

*Бараннік Юрій Григорович,
к.е.н., доцент Донецького
інституту соціальної освіти
barannicug@ukr.net*

Формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку в Україні в першу чергу базується на законах: «Про інвестиційну діяльність», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про спеціальний

режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків». Усього безпосередньо інноваційну діяльність регламентують 8 законів, 8 указів і розпоряджень президента, 18 постанов Верховної Ради та Уряду України.

Нормативні та правові акти визначають правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, встановлюють форми стимулювання інноваційних процесів та направлені на підтримку розвитку економіки інноваційним шляхом. Державну підтримку одержують суб'єкти господарювання всіх форм власності, які реалізують в Україні інноваційні проекти, і підприємства всіх форм власності, що мають статус інноваційних. Аналіз норм законів дає підстави хоча б для поміркованого оптимізму. Це стосується оподаткування та митного регулювання, а також фінансової підтримки інноваційної діяльності. Однак не всі проблеми вирішені законодавчо. Наприклад, бракує законів щодо підтримки функціонування і розвитку сучасної інноваційної інфраструктури, державних інноваційних фінансово-кредитних установ.

Вперше стратегія інноваційного розвитку української економіки була показана в Посланні Президента України до Верховної Ради України у 2000 році [1]. Відповідно з проголошеними цілями була створена нормативно-правова база, утворені технологічні парки та надано пільги інноваційно-активним підприємствам, проте рівень інновативності української економіки незважаючи на вжиті заходи залишився досить низьким. У той же час слід зауважити, що в пост-кризовий період 2009р. Україна змогла покращити власний показник у рейтингу найбільш інноваційних економік світу на 13 позицій і зараз займає 52 місце [2, с.30]. Це перевищує рейтинг по групі країн ЄС-12 (56,5), зокрема інноваційний потенціал таких країн як Польща, Литва, Латвія, Болгарія, однак цього не достатньо для забезпечення високих темпів економічного розвитку. Наявність в структурі експорту значної частки сировинної продукції і кон'юнктура світових ринків металів вказує на вичерпність даного напрямку розвитку зовнішньої торгівлі і необхідність переходу на товари і послуги з високою часткою доданої вартості. Більшість вчених при аналізі світової фінансової кризи 2008 р. відзначають, що світова економіка проходить фазовий перехід між технологічними циклами, та місце країни у світовій системі господарських відносин на сьогодні

визначається ступенем розвитку в ній базисної інновації нового технологічного періоду [3, с.268].

Більшість наукових досліджень українських вчених зводиться до висновку, що для забезпечення інноваційного розвитку української економіки необхідно залучити інвестиційні ресурси. Виходячи з того, що держава має обмежені фінансові ресурси інноваційна сфера не отримує інвестиції в повному обсязі, як наслідок, зменшується наукоємність українського ВВП. За розрахунковими даними Інституту економіки та прогнозування НАН України наукоємність українського ВВП в 1995р. становила 1,2%, а в 2008р. - 0,81% [5, с.23]. При цьому інноваційна діяльність підприємств фінансується переважною більшістю за рахунок власних коштів, а державна підтримка складає 2,9% загального обсягу фінансування інноваційної діяльності [6, с.11].

Заходи державного регулювання інноваційної діяльності поділяють на прямі та непрямі. До перших відносять адміністративно-відомче регулювання, яке передбачає пряме дотаційне виділення коштів, згідно із законами про сприяння інноваціям, та програмно-цільову форму державного регулювання, що включає контрактне фінансування інновацій шляхом державних цільових програм підтримання нововведень, надання фірмам кредитних пільг для реалізації нових ідей тощо.

Непрямі методи державного регулювання інноваційної діяльності полягають у створенні сприятливого загальногосподарського та соціально-економічного клімату, і до них входять лібералізація податкового та амортизаційного законодавства, запровадження соціальних законодавчих норм щодо права на інтелектуальну власність.

Щодо прямих методів стимулювання інноваційної діяльності, то визначена ст. 34 Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" щодо забезпечення державного бюджетного фінансування наукової та науково-технічної діяльності у розмірі не менше 1,7 % ВВП України жодного бюджетного року не була виконана навіть у половинному обсязі. В середньому на науку в державному бюджеті виділяється не більше 0,4 % ВВП. Світовий досвід свідчить, що економічна функція науки починається з обсягів фінансування більших від 0,9 % ВВП.

Створення системи державного управління науково-технологічним та інноваційним розвитком почалося в 1991р. з формування Комітету з питань науково-технологічного прогресу, який пізніше перетворився на Державний комітет з питань науки і технологій. Еволюція державної установи, керуючого інноваційним розвитком, тривала до 1998 р. В результаті з Державного комітету було створено Міністерство у справах науки і технологій, функції якого пізніше передані Міністерству освіти і науки. Основною проблемою системи державного управління інноваційним розвитком є відсутність міжгалузевого впливу на інноваційні процеси і координації діяльності органів державної влади. З метою її вирішення було створено в 2005р. Державне агентство з інновацій та інвестицій, а пізніший Національне агентство з іноземних інвестицій та розвитку. Однак це призвело до збільшення державних витрат на утримання органів державної влади та зменшення інноваційної активності підприємств. Що стало причиною ліквідації цих структур в 2010р. Автор бачить вирішення зазначеної проблеми в удосконаленні механізму державного управління інноваційною системою. В основі якого повинна знаходитися інтегральна розробка МОН України та Міністерства економіки України - прогноз науково-технологічного та інноваційного розвитку країни. На підставі зазначеного Прогнозу повинна розроблятися Програма соціального і економічного розвитку країни, де буде чітко визначена ресурсна база (ресурси державного бюджету, підприємств, міжнародних донорських організацій або залучені кредитні кошти) запланованих проектів.

Визначення головної мети Стратегії, як підвищення впливу інновацій на економічне зростання України в 1,5-2 рази в порівнянні з теперішнім часом [12, розділ IV], також не додає конкретики. Як було показано вище, зараз українській науці й економіці притаманні псевдо-інновації, а збільшення їх кількості не може привести до інноваційного розвитку.

Література

1. Послання Президента України до Верховної Ради України 2000р. Україна: поступ у XXI століття. Стратегія економічної та соціальної політики на 2000 - 2004 рр.
2. Отчет о Конкурентоспособности Украины 2009 г. опубликован Фондом “Эффективное Управление” в сотрудничестве с

Всемирным Экономическим Форумом. 236 с. [Електронний ресурс]. – режим доступа

http://www.feg.org.ua/docs/Final_Rus_2009.pdf

3. Макаренко І.П. Макроекономічні умови формування та управління розвитком національних інноваційних систем: (Монографія) / Інститут еволюційної економіки. – К.: Інтертехнологія, 2009. – 320 с.

4. Інноваційно-технологічний розвиток України: стан, проблеми, стратегічні перспективи: Аналітичні матеріали до Парламентських слухань [«Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів»] / [Л.І. Федулова, Ю.М. Бажал, І.А. Шовкун та ін.]; за ред. Л.І. Федулової, Г.О. Андрощука; Ін-т екон. та прогноз. НАН України. – К., 2009. – 196 с.

5. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів: збірник / М.В. Стріха, В.С. Шовкалюк, Т.В. Боровіч, Ж.І. Дутчак, А.О. Сєдов. – К.: Прок-Бізнес, 2009. – 40 с.

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЯК СКЛАДОВА НОРМАТИВНО – ПРАВОВОЇ БАЗИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

*Білоног Олександр Олександрович,
студент Кременчуцького
національного університету імені
Михайла Остроградського*

*Авраменко Олена Іванівна,
старш. викл. Кременчуцького
національного університету імені
Михайла Остроградського
e-mail: helena.job@mail.ru*

Тактичні і стратегічні завдання розвитку економіки країни дозволяє розв'язувати національна система бухгалтерського обліку шляхом прийняття відповідних законодавчих актів, що регулюють облікову систему. До бухгалтерського обліку весь час висуваються нові вимоги, які формуються у вигляді державної регламентації,

основою якої є законодавче і нормативно-методичне забезпечення. Зокрема, особливої уваги вимагає облік основних засобів.

Проблеми обліку основних засобів досліджували у своїх працях як зарубіжні вчені – Метьюс М.Р., Перера М.Х.Б., так і вітчизняні – Голов С.Ф., Гринько А.П., Гура Н.О., Чумаченко М.Г., Яремко І.Й., М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець та інші. Проте часті зміни нормативного забезпечення облікових процесів потребують постійного їх удосконалення.

Ефективне використання основних засобів обумовлює необхідність впровадження на підприємстві науково обґрунтованої системи обліку основних засобів, яка б відповідала вимогам управління. Ринкові відносини обумовлюють об'єктивну необхідність підвищення ролі бухгалтерського обліку в управлінні підприємством. У нових умовах на підприємстві зростає необхідність ефективніше використовувати бухгалтерський облік, щоб контролювати і удосконалювати свою роботу.

Метою даної роботи є визначення та аналіз проблем обліку основних засобів на сучасному етапі.

Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби - матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів чи надання послуг, здачі в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року(або операційного циклу, якщо він перевищує рік)» [2].

Особливе місце в системі бухгалтерського обліку займають питання, пов'язані зі станом основних фондів. Це пояснюється тим, що вони в своїй сукупності утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу мету господарства, точність показників обсягу, стану і руху основних засобів.

Сучасний етап розвитку бухгалтерського обліку характеризується його розподілом на кілька підсистем, а саме, фінансового, податкового, внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, що ускладнює організацію обліку основних засобів на підприємстві.

Останнім часом помітно, що облік основних засобів дещо ускладнився, а ряд проблем негативно впливають на процес

управління виробництвом, знижуючи ефективність використання основних засобів. До таких проблем можна віднести:

- різні підходи до термінології та визначення сутності основних засобів у фінансовому обліку і системі оподаткування;
- проблема оцінки основних засобів;
- проблеми підвищення інформативності первинних документів з обліку основних засобів;
- проблема інформаційного забезпечення управління матеріально-технічної бази.

При оцінці основних засобів в умовах інфляційних процесів застосування первісної вартості може призвести до негативних наслідків. Навіть при незмінній вартості потенціал основних засобів не залишається незмінним, оскільки скорочується термін їх служби, вони стають морально застарілими. Основні засоби, придбані в різний час і маючи однакові характеристики, будуть мати різну вартість. А проведення постійних переоцінок збільшує витрати підприємства, що в кінцевому підсумку впливає на його фінансовий результат.

Основними проблемами, що виникають в процесі оцінки справедливої вартості основних засобів, є:

1. Відсутність методичної основи обґрунтованого визначення первісної оцінки основних засобів, що є досить важливим.

2. Використання поняття «справедлива вартість» у П(С)БО, оскільки ринкові ціни не можна назвати справедливими, так як вони не можуть бути одночасно справедливими для двох учасників ринку - продавця і покупця.

3. При виборі об'єктивного методу оцінки основних засобів необхідно мати на увазі, що не існує такої оцінки, яка б задовольняла потреби всіх без винятку користувачів фінансової звітності.

У бухгалтерському обліку основних засобів важливим питанням є проблема переведення основних фондів з виробничих у невиробничі і навпаки [1].

Таким чином, необхідно вдосконалювати теоретичні і практичні основи організації обліку основних засобів у напрямку розширення її управлінських можливостей, максимально пристосовуючи до практичних потреб суб'єктів підприємницької діяльності, що виникають у процесі прийняття управлінських рішень щодо руху

основних засобів й ефективності їхнього використання. Основними шляхами вдосконалення організації обліку основних засобів є раціоналізація як кожної форми документів і реєстрів обліку, так і методів, способів збору, обробки та узагальнення облікової інформації, адаптованих до сучасних умов.

Література

1. Податковий кодекс України // Все про бухгалтерський облік. - 2011. - №1-3.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджено наказом Міністерства України від 27.04.2000 № 92 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства від 30.11.2000 № 304. // Все про бухгалтерський облік, 2009. - №15.

ПРО ЗАСТОСУВАННЯ КОРЕЛЯЦІЙНО-РЕГРЕСІЙНОГО АНАЛІЗУ ДО ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

*Борова Альона Олегівна, студентка
Донецького національного
технічного університету*

*Біркентале Вікторія Вікторівна,
к.е.н., доцент Донецького
національного технічного
університету
e-mail: borovaya_alena@mail.ru*

Однією з корінних соціально-економічних проблем сучасного етапу розвитку вітчизняної економіки та важливою характеристикою конкурентоспроможності ринку праці є безробіття. Надмірне безробіття негативно відображається на всій економіці країни, саме тому вивчення цього питання на сьогодні є актуальним.

Вирішенням проблеми безробіття займалися такі вчені, як Л.Гальків, І. Моцін, М. Папієв, О. Піжук, Я. Міклош, В.Фелоренко. Питання взаємозв'язку інфляції і безробіття досліджував А. Філліпс, в подальшому П. Самуельсон та Р. Солоу. Артур Оукен прийшов до висновку, що рівень безробіття знаходиться у визначеній числовій залежності від динаміки внутрішнього валового продукту, і навпаки [3, с. 35]. Проте залишаються питання, пов'язані з безробіттям в

Україні, які потребують подальшого розгляду. До них можна віднести проблеми соціально-економічних наслідків та втрат від безробіття, а також його впливу на безпеку національного розвитку. Сьогодні, коли це питання більш не є теоретичним розміркуванням, а становить реальну загрозу економічному стану України, потрібно максимально швидко та досконально аналізувати ситуацію та застосувати на практиці економічні засоби для запобігання подальшої деградації національної економіки.

Під безробіттям розуміється таке соціально-економічне явище, коли частина економічно активного населення не може знайти застосування своїй робочій силі.

Головні причини високого рівня безробіття такі: спад економіки і відповідне скорочення сукупного попиту на робочу силу; структурні зрушення (міжгалузеві, внутрішньогалузеві, регіональні); рух робочої сили (професійний, соціальний, регіональний) тощо.

Метою даного дослідження є виявлення щільності зв'язку між окремими складовими та загальним рівнем безробіття в Україні на підставі статистичних даних. Інформація про рівень зареєстрованого безробіття отримана з офіційного сайту Державної служби статистики [6]. В якості методу був обраний кореляційно-регресійний аналіз [4]. Всі обчислення зроблені за допомогою програми MS Excel.

Дані щодо кількості зареєстрованих безробітних за різними причинами чисельності у 1999-2011 роках наведені у таблиці 1.

Вибір факторних ознак для побудови регресійної моделі зроблений на основі аналізу матриці коефіцієнтів кореляції, яку було отримано за результатами розрахунків із використанням наведених даних таблиці 1.

$$\begin{pmatrix} 1 & 0,991 & 0,803 & 0,858 & 0,784 & 0,061 \\ 0,991 & 1 & 0,759 & 0,824 & 0,731 & 0,138 \\ 0,803 & 0,75 & 1 & 0,984 & 0,944 & -0,532 \\ 0,858 & 0,824 & 0,984 & 1 & 0,946 & -0,445 \\ 0,784 & 0,731 & 0,944 & 0,946 & 1 & -0,512 \\ 0,061 & 0,138 & -0,532 & -0,445 & -0,512 & 1 \end{pmatrix}$$

Таблиця 1

Динаміка чисельності зареєстрованих безробітних за причинами незайнятості у 1999-2011рр. (на кінець звітнього періоду; тис. осіб)

Роки	Всього (Y)	у тому числі					
		у т.ч. за причинами незайнятості					Особи, які не були зайняті з різних причин більше 1 року (X6)
		Особи, які не були зайняті до 1 року (X1)	Вивільнені у зв'язку зі змінами в організації виробництва та військовослужбовці, звільнені за скороченням (X2)	Звільнені за власним бажанням (X3)	Випускники навчальних закладів (X4)	Не зайняті з інших причин (X5)	
1999	1174,5	889,1	216,3	365,4	65,5	241,9	285,4
2000	1155,2	918,9	189,8	353,6	56,4	319,1	236,3
2001	1008,1	818,4	150,9	243	44,6	379,9	189,7
2002	1034,2	794,1	108,8	194,9	38,6	451,8	240,1
2003	988,9	779,4	90	146,7	36,7	506	209,5
2004	981,8	803,4	67,8	135,7	34,8	565,1	178,4
2005	881,5	735,1	49,6	109,7	28,7	547,1	146,4
2006	759,5	652,4	46,8	85,4	21	499,2	107,1
2007	642,3	562	36,2	72	15	438,9	80,3
2008	844,9	737,1	30,5	88,7	22,6	595,3	107,8
2009	531,6	487,8	59	65,6	22,7	340,5	43,8
2010	544,9	478,1	34,4	63,4	32,6	347,7	66,8
2011	482,8	428,3	31,1	55,4	24,8	317	317

Аналізуючи наведену матрицю, не складно помітити, що залежна змінна Y має найбільш тісний зв'язок з факторами X_1 , X_2 , X_3 , X_4 . В той же час фактори X_1 і X_2 ; X_1 і X_3 ; X_1 і X_4 ; X_2 і X_3 ; X_2 і X_4 ; X_3 і X_4 тісно пов'язані між собою, що свідчить про наявність мультиколінеарності. У досліджуваній моделі виключимо з розгляду змінні X_3 та X_2 , які мають високий коефіцієнт кореляції. Таким чином, доцільною є побудова двофакторного регресійного рівняння:

$$Y = f(X_1, X_4) \quad (1)$$

На підставі оцінки параметрів регресії, здійсненої методом найменших квадратів, отримаємо рівняння регресії:

$$Y = -140,94 - 1,31X_1 + 2,09X_4 \quad (2)$$

Коефіцієнти рівняння регресії показують, що найбільший вплив на рівень безробіття в Україні має чисельність випускників навчальних закладів, а також чисельність осіб, які не зайняті до 1 року.

Коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,991$ показує, що близько 99% варіації залежної змінної враховано в моделі і обумовлено впливом включених факторів.

Коефіцієнт множинної кореляції $R = 0,995$ показує тісний зв'язок залежної змінної Y з усіма включеними в модель пояснюючими факторами.

Перевірка значущості рівняння регресії проведена на основі F -критерію Фішера. Значення критерію Фішера $F = 3,24$. Імовірність того, що вплив одного показника на інший пояснюється простою випадковістю, становить $<0,001$. Рівняння регресії визнаємо адекватним, модель — статистично значущою.

Таким чином, використовуючи кореляційно-регресійний аналіз, побудовано рівняння регресії, яке можна застосувати при розрахунках прогнозної чисельності зареєстрованих безробітних в залежності від двох основних причин незайнятості в Україні.

Зважаючи на зроблені висновки, слід приділити особливу увагу розробці програм, що забезпечують належне працевлаштування випускників навчальних закладів та активно займатися працевлаштуванням осіб, які не мають постійної роботи терміном до 1 року. Вже зараз, усвідомивши цю необхідність, влада тримає курс на розробку та практичне застосування важливих у цій сфері заходів. Так, був прийнятий новий Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 р. № 5067-VI, який вступить в дію з 1.01.2013 року, а 15 жовтня 2012 була ухвалена Програма сприяння зайнятості населення і створення нових робочих місць на період до 2017 року. Тому можна з надією стверджувати, що вже найближчому часом проблеми у сфері зайнятості будуть вирішені.

Література

1. Зайнятість: випробування кризою // Урядовий кур'єр. – 2010. – №4 (26 січня). – с. 6.
2. Гальків Л.І. / Втрати людського капіталу України: чинник безробіття // Економіка і регіони. – 2009. – №2. – с. 110-113.
3. Піжук О.І. / Прогнозування росту жіночого безробіття в умовах фінансово-економічної кризи на основі економетричних моделей // Економіка та держава. – 2009. – №9. – с. 35-36.
4. Эконометрика: Учеб. пособие / С.А. Бородич. – 2-е изд., испр. – М: Новое знание, 2004. – 416 с. – (Экономическое образование).

4. Федоренко В.Г. / Ринок праці в Україні та економічні тенденції в умовах світової економічної кризи // Економіка та держава. – 2009. – №1. – с. 4-5.

5. Динаміка кількості зареєстрованих безробітних за причинами незайнятості у 1999-2011рр. [Електронний ресурс] / Держстат України. – Режим доступу до ресурсу: www.ukrstat.gov.ua

ПЕРЕДУМОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ В 2013 РОЦІ

*Булах Валерій Олександрович,
Босенко Марія Олександрівна
студенти Інституту економіки
та фінансів Донецького
університету економіки та права*

*Гелюх Людмила Іванівна
викладач Донецького університету
економіки та права
e-mail: prorektornayka@ukr.net*

Аналіз поточних економічних і фінансових показників свідчить про можливе повторення кризи 2008-2009 рр. в Україні у наступному році[1]. Нинішня відносна стабільність в Україні спирається на стрімке накопичення зовнішніх боргів держави і комерційного сектора, які залучають кошти на вкрай не вигідних умовах, під високі відсотки. Якщо виникнуть труднощі із отриманням кредитів, або їх потік зменшиться, в Україні почнуться активно розвиватися негативні економічні явища, зокрема девальвація та зростання інфляції тощо.

Останнім часом криза має місцев експортних галузях економіки України. Аналіз торгівельного балансу за перше півріччя 2012 р. був від'ємним в сумі 7 млрд. дол. Тобто за півроку в країну ввезли більше товарів, чим експортували. Це свідчить про дефіцит іноземної валюти в країні, що може призвести до подальшої девальвації гривні.

Також про можливе наближення кризи свідчить ряд економічних і фінансових показників: падіння ВВП, друк НБУ додаткової грошової маси, зменшення обсягів іноземних інвестицій, криза банківської системи, від'ємне сальдо зовнішньо торгівельного

балансу України з іншими країнами, а саме Китаєм, Росією і Білорусією.

Різні аспекти кризових явищ в Україні розглядали у своїх роботах такі економісти: Грінін Л. Е. [2,3], Старіков М. В. [4]. Однак передумови нової хвилі кризи недостатньо розглянуті у вітчизняній економічній літературі.

Серед передумов майбутньої кризи в Україні експерти з економічних і соціальних питань виділяють:

1. Повільне зростання економіки України (дані Держкомстату свідчать, що зростання у першому півріччі 2012 р. склало 2 % ВВП).

2. Уявна стабільність гривні, яка досягається за рахунок спалювання резервів НБУ. Золотовалютні резерви України за рік скоротилися на 10 млрд. грн.: у 2011 році вони складали 39 млрд. грн. в 2012 р. – 28 млрд. грн.

Голова Комітету економістів України, кандидат економічних наук Андрій Новак відзначає, що передумови майбутньої кризи стосуються майже всіх сфер економіки [5]. Перш за все він відзначає, що небезпека загрожує національній грошовій одиниці - гривні. Тому що всі три фундаментальні показники, які формують її курс, мають негативні тенденції. По-перше, постійне негативне зовнішньоторгове сальдо, яке за перше півріччя 2012 р. склало більш ніж мінус 7 млрд. дол. По-друге, невтішна реальна інфляція, темпи якої, за словами фахівців, дуже високі. По-третє, постійно зростає державний борг країни. Якщо всі ці чинники спрацюють одночасно, тоді Україну чекає серйозна девальвація.

У нашій країні криза з 2008 року не припинялася, а посилювалася. В принципі це нормальне явище - в світовій економіці кризи відбуваються із завидною регулярністю. Проте, мають значення характер і терміни. В Україні криза носить характер системної і затяжної. Україна практично постійно знаходиться в стані кризи, а саме: майже половина населення живе нижче середнього рівня прожиткового мінімуму; країна як і раніше купує газ в Росії за високими цінами, що згодом відбивається на економіці України у бік зниження економічних показників.

Експерти стверджують, що девальвація гривни неминуха. Тому що, Україна має кризу в зовнішній торгівлі. Отже, не вдається здолати кризу платіжного балансу, зростають зовнішні борги і зберігаються девальваційні чекання гривні. Це вплине на загальний

рівень цін у бік підвищення. Міжбанківський курс також має тенденцію до підвищення і виявляються ознаки кризи банківської системи України. У листопаді 2012 р. ставки банківських кредитів досягли 26%, це свідчить про серйозну кризу ліквідності банків. Ну а те, що при інфляції ставки по депозитах у нас 21% річних і високі ставки по кредитах, свідчить про розвиток кризових явищ в банківській сфері.

Якщо розглядати позитивний сценарій, а саме відносну валютну стабільність і зниження напруженості на світових боргових ринках, то можна передбачати стабілізацію вітчизняного банківського сектора і формування позитивних тенденцій. Динаміка активів банківського сектора може досягти 8 – 12 % від обсягів кредитування до кінця 2012 р. – 5 %, з подальшим нарощуванням приросту показника до 10%. Також можна анонсувати неоднорідне відновлення із збереженням тенденції по зниженню простроченій заборгованості за рахунок формування резервів і утримання якості кредитів на високому рівні.

Для пом'якшення наслідків настання негативного сценарію Національним банком України зроблено ряд превентивних заходів, серед яких варто відзначити: збільшення регулятивного капіталу (від 120 млн. грн. і вище) і введення з 1 січня 2012 року нового нормативу співвідношення регулятивного капіталу до зобов'язань банку - НЗ-1 (не менше 10 %). Ці і інші заходи зроблені з метою зниження ризиків по банківській системі і зміцнення довіри до банківського сектора в цілому.

Таким чином, можна зробити висновки: в Україні мають місце негативні економічні явища, а саме: девальвація, зростання інфляції, криза банківської сфери, високі державні борги тощо. Про можливу економічну кризу в Україні у 2013 р. свідчить ряд економічних і фінансових показників, а саме: падіння ВВП, додаткова емісія грошової маси, зменшення обсягів іноземних інвестицій, нестабільність курсу національної грошової одиниці – гривні; криза зовнішнього платіжного балансу України. Тобто необхідна розробка антикризових заходів на державному рівні.

Література

1. Новак А. Чим обернеться кризис-2013 для Украины ?/ Финансы. – Режим доступа: [http:// www.finance.bigmir.net / news /](http://www.finance.bigmir.net/news/)

economics / 21029-Chem-obernetsja-krizis-2013-dlja-Ukrainy. – Названіє с екрана.

2. Гринин Л. Е. Психология экономических кризисов. Историческая психология и социология истории/ Л. Е. Гринин-Философия и общество. - 2012. - № 2. - С. 77 – 82.

3. Гринин Л. Е. Об истории экономических кризисов. Глобальный кризис как кризис перепроизводства денег / Л.Е. Гринин - Философия и общество.- 2012. - № 1.- С. 5 -11.

4. Старіков М. В. Финансовый кризис. Как это делается / М.В. Стариков.- К.: СПб, Питер, 2011. — 304 с.

5. Суслів В. Кризис в Украине станет причиной неизбежной девальвации. / Сегодня. – Режим доступа :[http: // www.segodnya.ua/economics/finance/Krizis-v-Ukraine-stanet-prichinoy-neizbezhnoy-devalvacii-Suslov.html](http://www.segodnya.ua/economics/finance/Krizis-v-Ukraine-stanet-prichinoy-neizbezhnoy-devalvacii-Suslov.html) . – Названіє с екрана.

ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТУ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПІДРОЗДІЛУ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

*Буряк Олена Вікторівна,
студентка Макіївського
економіко-гуманітарного
інституту*

*Васильченко Олена Ремівна,
ст. викладач Макіївського
економіко-гуманітарного
інституту*

Одним з основних пріоритетів, передбачених стратегією розвитку пенсійної системи визначено завдання щодо досягнення збалансованості бюджету Пенсійного фонду, хоча цей процес на протязі всього періоду пенсійного реформування просувається повільно і суперечливо.

Організація бюджетного процесу має дуже вагомє значення в реалізації соціальної політики держави. Наукові, теоретико-методологічні і прикладні проблеми, які стосуються бюджетного процесу ПФУ були і залишаються предметом і об'єктом наукових досліджень.

Метою дослідження є проведення аналізу окремих напрямків бюджетного процесу в територіальних підрозділах Пенсійного фонду України.

Управління ПФУ в районах, містах і районах у містах у своїй діяльності керується Законом України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" № 1058-IV, Законом України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 08.07.2010 р., № 2464- VI, Положенням про Пенсійний фонд України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24.10.2007 р., іншими нормативно-правовими актами [1-3].

Бюджет Пенсійного фонду - це план утворення і використання цільового страхового фонду, що формується за рахунок страхових внесків до солідарної системи та надходжень з інших джерел, визначених Законом України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" № 1058-IV від 09.07.2003 р. з останніми змінами 1.01.2012 р. Бюджет Пенсійного фонду затверджується правлінням Пенсійного фонду не пізніше 10 грудня року, що передуює рокові, на який складено бюджет. Порядок розроблення, затвердження та виконання бюджету Пенсійного фонду встановлюється правлінням Пенсійного фонду [4].

В основу розрахунків показників бюджету по управлінню Пенсійного фонду України в Кіровському районі м. Макіївки на 2011 р. покладено норми діючого у сфері пенсійного забезпечення законодавства, Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік», прогностичні макропоказники економічного і соціального розвитку на 2011 рік, а також результати аналізу виконання бюджету Управління на 2010 рік.

Бюджет Управління Пенсійного фонду України в Кіровському районі м. Макіївки на 2011 рік було сформовано з перевищенням обсягів видаткової частини над доходною на 6779,27 тис. грн. Покриття дефіциту коштів передбачалось за рахунок коштів державного бюджету.

При визначенні обсягу доходів враховувався прогностичний обсяг фонду оплати праці, діючи тарифи зі сплати страхових внесків, динаміка надходжень інших коштів, а також обсяги асигнувань з державного бюджету, доведені граничними показниками на 2011 рік.

Доходна частина бюджету формувалась за рахунок таких джерел фінансування:

- сума єдиного внеску, розподілена на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування ;
- інші надходження;
- кошти, сплачені банками за користування тимчасово вільними коштами;
- кошти на виплату різниці у пенсійному забезпеченні наукових працівників, що відшкодовується за рахунок небюджетних підприємств та установ;
- кошти підприємств на покриття фактичних витрат на виплату та доставку пенсій працівникам, зайнятим на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком №1;
- кошти на виплату пенсій іноземним пенсіонерам, які проживають на території України.

Видаткова частина бюджету формувалася з урахуванням:

- результативних показників роботи за звітний період, прогнозованої динаміки їх зростання (зменшення), з урахуванням необхідності проведення нових розмірів соціальних стандартів, визначених Законом України «Про Державний бюджет України на 2011 рік».
- перерахунку пенсій у зв'язку із збільшенням заробітної плати працівників, зайнятих у галузях економіки України та страхового стажу.
- перерахунку пенсій відповідно до п.2 ст.42 Закону України №1058 “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”.

- збільшення розмірів пенсій у зв'язку із підвищенням прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Протягом 12 місяців 2011 року до бюджету управління, без урахування залишку, надійшло з усіх джерел коштів на суму 265044,43 тис. грн., в тому числі:

- власних доходів в сумі 193063,21 тис. грн. У загальній сумі надходжень питома вага власних надходжень склала 71,76%.
- кошти Державного бюджету, які надійшли на фінансування пенсій, призначених за різними програмами, та на покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду складають 71779,71 тис. грн. що складає 26,68%.

- коштів Фонду соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання в сумі 201,51 тис. грн. У загальній сумі надходжень питома вага склала – 0,07%.

Відповідно до бюджету Пенсійного фонду на 2011 р., видатки склалися із виплати пенсій за рахунок власних надходжень, видатків за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів фонду соціального страхування від нещасного випадку на виробництві.

Фінансування видатків на виплату пенсій та грошової допомоги за 12 місяців 2011 р. проведено в повному обсязі та склало 299823,45 тис. грн., або 101,5% до плану, що на 19117,66 тис. грн. більше ніж за відповідний період 2010 р. Таке зростання на виплату пенсій відбулось за рахунок збільшення середнього розміру пенсій, який складає на 01 січня 2012 р. 1515,68 грн.

Видатки на виплату пенсій та допомоги за рахунок власних надходжень склали - 236155,97 тис. грн. В порівнянні з аналогічним періодом 2010 року сума видатків зросла на 6427,16 тис. грн.

Аналіз видатків за рахунок коштів Державного бюджету за 12 місяців 2011 року показав, що видатки становлять 62689,07 тис. грн., або 124,2% до плану.

Видатки за рахунок Фонду соціального страхування від нещасного випадку на виробництві за 12 місяців 2011 р. становили 978,41 тис. грн. За період, що аналізується фондом було відшкодовано 201,51 тис. грн., або 20,6%. Заборгованість перед управлінням ПФУ на 01.01.2012 р. складає 776,91 тис. грн. Фондом не відшкодовано суми витрат на виплату державної адресної допомоги, яка призначена відповідно до постанови КМУ №265 від 26.03.2008 року.

Дослідження стану виконання бюджету управління ПФУ за 12 місяців 2011 року дає змогу зробити висновки, що надходження власних коштів не забезпечують як загальну потребу на виплату пенсій (забезпеченість власними коштами становить 64,4%), так і потребу на виплату за рахунок власних надходжень (забезпеченість становить 81,76%), незважаючи на те, що за 12 місяців 2011 р. план по доходах від власних надходжень виконано на 79,4%.

Усього видатки з урахуванням перерозподілу коштів на виплату пенсій склали 299823,45 тис. грн., що відповідає загальній сумі

фактичних надходжень бюджету та звіту по виконанню бюджету за 12 місяців 2011 року.

Література

1. Закон України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" від 09.07.2003 р, № 1058-IV з останніми змінами 1.01.12 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>
2. Закон України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 08.07.2010 р., № 2464-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi.
3. Положення про Пенсійний фонд України, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 24.10.2007 р. зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1261-2007-%D0%BF>
4. Постанова Правління Пенсійного фонду України "Про затвердження Порядку розроблення, затвердження та виконання бюджету Пенсійного фонду України" від 31.08.2009 р., № 21-2 зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0897-09>

ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА МІЖНАРОДНУ ТОРГІВЛЮ ПОСЛУГАМИ

*Гуцул Інна Анатоліївна, здобувач
Тернопільського національного
економічного університету
e-mail: inna_14.01.81@ukr.net*

*Крисоватий Андрій Ігорович,
д.е.н., професор Тернопільського
національного економічного
університету*

У сучасному світовому господарстві під впливом процесів інтеграції та глобалізації відбувається активний розвиток сфери послуг у багатьох країнах світу. Домінуючими чинниками зростання обсягів міжнародної торгівлі послугами стали структурні зміни в

економіці, пов'язані з реалізацією досягнень науково-технічного прогресу та покращення інформаційно-комунікаційних технологій, внаслідок яких частка послуг у світовому ВВП перевищила 70% [1, с. 17].

Проблеми розвитку міжнародного ринку послуг висвітлені в працях О.П. Гребельника, Л.В. Дейнеко, І.О. Іващук, М.М. Каленського, Н.А. Навроцької, І.І. Павленко, К.В. Селезньової та ін.

Міжнародний ринок послуг нараховує понад 600 видів послуг, найпоширеніші з них – це транспортні, туристичні, поштові, кур'єрські, телефонні, страхові, фінансові, комп'ютерні, інжинірингові та консультаційні послуги.

Основними характеристиками послуг є те, що вони невідчутні, невидимі, не підлягають зберіганню і, на відміну від товарів, виробляються і споживаються одночасно та взаємопов'язана з торгівлею товарами. Тому більшість їх видів ґрунтується на прямих контактах між виробниками і споживачами. Успіх товару на зовнішньому ринку залежить від якості та кількості послуг під час його виробництва, продажу та реалізації, а також від гарантійного та сервісного обслуговування. На відміну від операцій з товарами послуги не підлягають митному контролю.

Міжнародну торгівлю товарами і послугами регулює Світова організація торгівлі (СОТ). Головним міжнародним документом, який застосовується при цьому, є Генеральна угода про торгівлю послугами [2], що має статус додатку угоди про СОТ. Вступ України до СОТ став корисним для розвитку українських компаній і дозволяє постачати споживачам більш зручні товари та послуги, від чого виграє українська економіка тому, що іноземні інвестори приносять прямі інвестиції, передові навички та ділову практику.

Основною відмінністю торгівлі послугами від торгівлі товарами є те, що послуги не мають властивості накопичуватись. Торгівля послугами набагато більше впливає на зайнятість населення національної економіки, ніж товарний ринок, та складає приблизно 25% світового товарного обігу.

На протязі останніх п'яти років ми можемо спостерігати значний ріст усіх видів послуг. Найбільшу роль в міжнародній торгівлі послугами відіграють транспортні та туристичні послуги, наприклад, в Англії вона досягає 69% ВВП, в Італії – 61%, в США – 73%, в Японії – 65%. За останні двадцять років середньорічні темпи

зростання кількості іноземних туристів у світі становили 5,1%, а валютних надходжень – 14%. Міжнародний туризм входить у трійку найбільших галузей-експортерів і поступаються лише автомобілебудуванню та нафтовій промисловості. За числом туристів передує Франція, яку відвідує до 40 млн. чоловік за рік. А найгірше з розвинених країн у плані експорту стоїть Японія та Німеччина – усього до 2 млн. чоловік за рік [3].

На сьогодні світовий ринок послуг перебуває у фазі становлення та тільки розвивається в напрямі цілісності. Сфера послуг більше захищається державою, ніж сфера матеріального виробництва. Крім того, в багатьох країнах світу фінансові та страхові послуги, а також транспорт і зв'язок перебувають у цілковитій або частковій власності держави та суворо нею контролюються, і тому існує більше протекціоністських перешкод і конкурентних бар'єрів, ніж у торгівлі товарами. Однак реальний обсяг усієї світової торгівлі послугами набагато більший, тому, що міжнародна статистика не враховує повністю торгівлю послугами між іноземними та національними фізичними та юридичними особами в межах країни [4, с. 107].

Нестабільне політичне становище, економічні проблеми, неефективне управління підприємствами, відсутність за кордоном збутової інфраструктури, загострення міжнародної економічної конкуренції та недосконалість методів державного регулювання економіки в нашій країні перешкоджають розвитку міжнародній торгівлі. Для подолання цих недоліків необхідно залучати іноземний капітал для прискорення модернізації, використовувати політичні та дипломатичні важелі впливу для забезпечення участі України у великих міжнародних проектах, збільшувати закупівлю іноземних новітніх технологій для створення нових конкурентоспроможних національних виробництв та активно впроваджувати міжнародні стандарти. І тоді наша держава зможе просунутись на більш провідні позиції на міжнародному ринку послуг.

Література

1. Павленко І.І. Міжнародна торгівля та інвестиції: навч. посіб. / І.І.Павленко, О.В. Варяниченко, Н.А. Навроцька. - К.: ЦУЛ, 2012. – 256 с.

2. Генеральна угода про торгівлю послугами від 15.04.1994 / Офіційний сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/981_017.

3. International trade long-term indicators / [European Commission. Eurostat](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/international_trade/data/main_tables). – [Electronic resource]. – Access mode: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/international_trade/data/main_tables

4. Фаріон І.Д. Світовий ринок товарів і послуг: навч. посіб. / І.Д. Фаріон, І.Я. Романків, М.М. Фаріон. – за ред. І.Д. Фаріона. – Тернопіль: Економічна думка, 2008. – 444 с.

ТІНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ У КОНТЕКСТІ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

*Демків Олесь-Ірина Михайлівна,
студентка Національного
університету «Львівська
політехніка» e-mail: olesya-
demkiv2012@yandex.ua*

*Скребець Ірина Володимирівна,
асистент Національного
університету «Львівська
політехніка»*

Шлях формування ринкової економічної системи, який був обраний Україною як стратегічний напрямок розвитку ще понад 20 років тому, зумовив різке загострення соціально-економічного становища в країні. Наявність протягом тривалого часу монополізованої державної власності в усіх галузях народного господарства зумовили неготовність органів державного управління швидко адаптуватись до нових економічних умов. Як наслідок, неефективні фіскальна, грошово-кредитна, інвестиційна та зовнішньоекономічна політики призвели до активізації процесів тінізації національної економіки, на які помітний вплив також справили кризові явища останніх років. Станом на початок 2012 року рівень тіньової економіки становив 34% від рівня офіційного ВВП, очікується подальше зростання цього показника [1].

Дослідженнями проблем тінізації економіки в Україні займалися такі відомі вітчизняні науковці як Антипов В. І., Базилюк А. В., Варналій З. С., Жаліло Я. А., Іванов О. В., Кравченко О. А., Мандибура В.О., Рибчак О. С., Тищук Т. А., Турчинов О. В., Харазішвілі Ю. М. та інші.

Тіньова економіка – це економічні процеси, які приховують їхні учасники, не контролюються державою і суспільством, не фіксуються в повному обсязі в офіційній державній статистиці [2].

Існує безліч підходів до класифікації видів діяльності, що входять до складу тіньової економіки. Згідно із класифікацією ООН тіньову економіку поділяють на три види діяльності: прихована (або тіньова) діяльність, яка характеризує дозволену законом працю, що офіційно не оголошується або її результати занижуються з метою відсторонення від сплати податків; неформальна (або неофіційна) діяльність, яка відбувається на законній підставі й націлена на виробництво товарів і послуг для задоволення власних потреб домашніх господарств; нелегальна діяльність, яка здійснюється найманими працівниками без юридичного оформлення договору [3].

Парламентською асамблеєю Ради Європи визначено, що основними проблемами тінізації економічних відносин є тіньова зайнятість та тінізація фінансових потоків [4].

Проблема тінізації фінансових потоків безпосередньо пов'язана з ухиленням від сплати податків. Джерелом даної проблеми є, безперечно, посилення податкового тиску, яке відбувається через намагання фіскальних органів збільшити обсяг надходжень до державного бюджету шляхом підвищення ставки податків, а не шляхом збільшення обсягу бази оподаткування, що може здійснюватись за рахунок детінізації економіки.

Однак, на нашу думку, останнім часом у сфері формування фіскальної політики України почали відбуватись позитивні зміни. Так, у Концепції реформування податкової системи, презентація якої відбулась 12 липня 2012 року, задекларовано необхідність використання стимулюючої функції податків та ліквідації умов існування «тіньового сектора» економіки; визнано низьку ефективність детінізації економіки шляхом реалізації адміністративних заходів; визначено, що єдиним способом збільшення надходжень до бюджету є саме збільшення легальної оподаткованої бази, а не розширення вже наявної [5].

Тіньовий сектор у фіскальному розумінні – це розмір ВВП, виведений з-під оподаткування через інститут податкових оптимізаторів, що перетворює активи та розрахунки в них в готівкову форму на території України або в безготівкову на рахунках закордонних банків [5]. Обсяг тіньового сектора в Україні станом на 2012 рік в цілому та за окремими напрямками відображено в табл. 1.

Таблиця 1

Обсяг тіньового сектора в Україні станом на 2012 рік за видами

Вид	Обсяг, млрд. грн.	Частка в структурі, %
1	2	3
Заробітна плата в «конвертах»	170	48,57
Доходи власників активів	100	28,57
Неофіційні платежі	35	10,00
Основні засоби, матеріальні ресурси і послуги «тіньового сектора»	45	12,86
Підсумок	350	100

*Таблиця складена на основі [5]

Виведення економіки з тіні є необхідною передумовою подальшого соціально-економічного розвитку України та ефективного реформування пріоритетних сфер суспільного життя країни, тому на сьогодні першочерговим завданням органів державного управління є створення сприятливих економічних, правових, організаційних, політичних, соціальних та інших умов ведення легальної підприємницької діяльності. Першим кроком на даному шляху має стати реформування фіскальної політики держави з метою зниження податкового навантаження суб'єктів господарювання шляхом проведення наступних заходів:

- 1) зменшення кількості податків;
- 2) зменшення розміру ставки податків;
- 3) розроблення та реалізація комплексу податкових пільг;
- 4) розроблення та реалізація заходів податкового стимулювання;
- 5) забезпечення прозорості механізму сплати податків і використання податкових надходжень;

- 6) удосконалення системи контролю за дотриманням податкового законодавства;
- 7) забезпечення невідворотності відповідальності за його порушення тощо.

Література

- 1. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=32844
- 2. Барінов В. В. Державне регулювання економіки: навч. посібник / В. В. Барінов, Г. І. Скорик. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 460 с.
- 3. Національна економіка: навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. / [Мельникова В. І., Мельникова О. П., Сідлярчук Т. В. ін.]. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.
- 4. Тищук Т. А. Тіньова економіка в Україні: масштаби та напрями подолання: аналіт. доп. / Тищук Т. А., Харазішвілі Ю. М., Іванов О. В.; за заг. ред. Жаліла Я. А. – К.: НІСД, 2011. – 96 с.
- 5. Офіційний веб-сайт Федерації профспілок України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://fpsu.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=8565%3A-l-r&catid=61%3A2009-07-30-20-02-53&Itemid=96&lang=uk

ПОРЯДОК ДЕКЛАРУВАННЯ ВАЛЮТНИХ ЦІННОСТЕЙ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

*Д'яченко Артем Володимирович,
старший оперуповноважений з
особливо важливих справ УБОЗ ГУ
МВС України у Донецькій області
e-mail: avd-82@mail.ru*

Актуальним завданням на сьогоднішньому етапі розвитку України є припинення вивозу національного капіталу за її межі при здійсненні різноманітних зовнішньоекономічних операцій. За їх допомогою під виглядом міжбанківських міжнародних розрахунків здійснюється розкрадання валютних коштів, ухилення від сплати податків, приховування валютної виручки тощо.

Свій внесок у дослідження окремих питань організаційно-правового регулювання валютного ринку в Україні та впливу капіталу з України внесли такі науковці і фахівці, як: А. Ф. Бантишев, Я. А. Жаліло, О. В. Іванов, А. О. Клименко, Л. М. Кравченко, В. Л. Кротюк, Г. А. Матусовський, С. І. Ніколаюк, Д. Й. Никифорчук, О. Є. Северин, Т. А. Тищук та інші. Серед чинників втечі капіталу дослідники виділяють політичну нестабільність, непередбачувану економічну політику держави, несприятливе інституційне середовище, девальваційні очікування, волатильність макроекономічних показників, низькі темпи економічного зростання та динаміку зовнішнього боргу [1, с. 5].

Відповідно до пункту 2 Указу Президента України від 18 червня 1994 р. № 319/94 «Про невідкладні заходи щодо повернення в Україну валютних цінностей, що незаконно знаходяться за її межами», суб'єкти підприємницької діяльності України можуть здійснювати зовнішньоекономічну діяльність лише за наявності декларацій про валютні цінності, доходи та майно [2].

Статтею 9 Декрету Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» передбачена вимога про декларування валютних цінностей та іншого майна резидентів, яке перебуває за межами України [3]. І хоча ця стаття передбачає таке декларування в Національному банку України, Міністерство фінансів України у своєму Наказі від 25 грудня 1995 р. № 207 «Про затвердження форми декларації про валютні цінності, доходи та майно, що належать резиденту України і знаходяться за її межами» (далі – Наказ № 207) зазначило, що, крім як до регіональних відділень НБУ, декларацію треба подавати також до органів державної податкової служби за місцезнаходженням суб'єкта підприємницької діяльності [4].

Відповідно до пунктів 2 та 3 Наказу № 207, за встановленими цим наказом порядком і формою декларації, обов'язкове декларування валютних цінностей, доходів та майна здійснюють суб'єкти підприємницької діяльності, тобто юридичні і фізичні особи, що зареєстровані підприємцями.

Декларуванню підлягає лише наявність у резидентів валютних цінностей та майна, які перебувають за межами України. Згідно з п. 3 Наказу № 207, обов'язкове декларування валютних цінностей, доходів та майна здійснюється суб'єктами підприємницької

діяльності за встановленою формою щокварталу в терміни, встановлені для подання квартальної та річної бухгалтерської звітності, а спільними підприємствами з іноземними інвестиціями – щокварталу до 20 числа наступного за звітним кварталом місяця і у терміни, встановлені для подання річної звітності.

Порядок подання декларації визначений спільним листом Національного банку України і Державної податкової адміністрації України від 17 квітня 2003 р. Відповідно до цього листа, декларація про валютні цінності, доходи та майно, що належать резиденту України і знаходяться за її межами (далі – Декларація) у двох примірниках подається до органів державної податкової служби за місцезнаходженням суб'єкта підприємницької діяльності [5].

Після отримання Декларації територіальне управління Національного банку України видає довідку про проведення декларування. Зазначену довідку суб'єкт підприємницької діяльності подає органу державної податкової служби, до якого попередньо була подана Декларація, для засвідчення підписом голови (начальника) відповідного органу державної податкової служби або його заступника та відбитком печатки. Засвідчена та скріплена печатками територіального управління Національного банку і Державної податкової служби України довідка є підставою для прийняття до митного оформлення експортно-імпортних вантажів, проведення суб'єктами підприємницької діяльності розрахунків за зовнішньоекономічними договорами через уповноважені банки України, здійснення інших видів зовнішньоекономічної діяльності.

Чинним законодавством передбачена відповідальність за непредставлення або невчасне представлення Декларації, а також за відображення в ній недостовірних даних. Пунктом 2 ст. 16 Декрету «Про валютне регулювання і валютний контроль» встановлено, що до суб'єкта підприємницької діяльності, який здійснює зовнішньоекономічну діяльність, можуть застосовуватися фінансові санкції у вигляді штрафу, що встановлюється Національним банком України:

- за невчасне надання, приховування або спотворення даних про валютні операції;
- за невиконання резидентами вимог декларування валютних цінностей та іншого майна, що знаходиться за кордоном.

Правлінням Нацбанку України розроблено і затверджено Положення про валютний контроль, в якому детально визначені відповідальність і фінансові санкції за порушення валютного законодавства [6]. Стосовно порушення суб'єктом підприємницької діяльності порядку і термінів декларування валютних цінностей та іншого майна пп. 2.7 п. 2 цього Положення встановлена відповідальність:

- за порушення термінів декларування – штраф у розмірі 10 неоподатковуваних податком мінімумів доходів громадян (170 грн.) за кожен день прострочення;

- за порушення порядку декларування – штраф у розмірі 20 неоподатковуваних податком мінімумів доходів громадян (340 грн.).

При цьому визначено, що порушенням порядку декларування є надання недостовірної інформації або фальсифікація даних Декларації, якщо ці дії свідчать про приховування суб'єктом підприємницької діяльності валютних цінностей і майна, що знаходяться за кордоном. Також в пп. 2.7 п. 2 Положення про валютний контроль зафіксовано, що непредставлення або невчасне представлення Декларації (за відсутності валютних цінностей і майна за кордоном) не спричиняє за собою вживання фінансових санкцій.

Оскільки на практиці фінансові санкції за порушення валютного законодавства (у тому числі порядку декларування) застосовуються органами Державної податкової служби, затверджено Порядок № 542, в якому детально описаний механізм вживання санкцій, передбачених Положенням про валютний контроль [7]. При цьому підкреслено, що санкції застосовуються по кожному конкретному випадку порушення валютного законодавства. В разі виявлення фактів порушень валютного законодавства посадова особа органу Державної податкової служби складає акт документальної перевірки, в якому чітко викладається зміст порушення з обґрунтуванням порушених норм законодавчих актів з вказівкою конкретних пунктів і статей цих актів.

Отже, правовий механізм декларування валютних цінностей та іншого майна резидентів, яке перебуває за межами України, спрямований на стримування вивозу валюти з країни, забезпечення виконання вимог законодавства щодо здійснення валютних операцій та запобігання порушенням валютної дисципліни.

Література

1. Шляхи протидії прихованому відпливу капіталу з України : аналітична доповідь / [Т. А. Тищук, О. В. Іванов]; за ред. Я. А. Жаліла. – К. : Національний інститут стратегічних досліджень, 2012. – 31 с.
2. Про невідкладні заходи щодо повернення в Україну валютних цінностей, що незаконно знаходяться за її межами : Указ Президента України від 18.06.1994 № 319/94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>.
3. Про систему валютного регулювання і валютного контролю : Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 № 15-93 // Урядовий кур'єр, 1993. – 6 березня.
4. Про затвердження форми декларації про валютні цінності, доходи та майно, що належать резиденту України і знаходяться за її межами : Наказ Міністерства фінансів України від 25.12.1995 № 207 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>.
5. Про подання Декларації про валютні цінності, доходи та майно, що належать резиденту України і знаходяться за її межами : Лист Національного банку України та Державної податкової адміністрації України від 17.04.2003 № 28-311/1929-2823, № 3368/5/23-5316 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>.
6. Положення про валютний контроль : Постанова Правління Національного банку України від 08.02.2000 № 49 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 14. – Ст. 573.
7. Порядок застосування штрафних санкцій за порушення валютного законодавства : Наказ Державної податкової адміністрації України від 04.10.99 р. № 542 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>.

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

*Сльшин Олег Ігорович, студент
Інституту економіки та управління
Кримського гуманітарного
університету
e-mail: stef4uk@list.ru,*

*Лук'янова Олена Юріївна, старший
викладач кафедри економічної теорії
Інституту економіки та управління
Кримського гуманітарного
університету
e-mail: lukianovahy@ukr.net*

Соціальна політика є важливою складовою формування стратегії держави. При правильній її реалізації підвищується рівень і якість життя населення, збільшується ступінь забезпечення людей матеріальними та соціальними благами. Світова фінансова криза негативно позначилася на рівні життя населення України, послабив досягнення соціальної політики, необхідний перегляд її цілей і змісту.

Дослідженням даної проблеми займалися: Ю. Богоявленська, Р.Манекін, М. Мітюков, М. Плотнікова, Є. Ходаківський та інші, проте деякі питання потребують додаткового розгляду, що і сформувало мету тез – дослідити стан соціальної політики України на даному етапі розвитку економіки.

Соціальна політика України як елемент стратегії розвитку держави на сучасному етапі включає боротьбу з бідністю, надмірної диференціацією, демографічним та іншими системними кризами. З метою забезпечення переходу до соціально-орієнтованої ринкової економіки за останні роки були створені принципово нові організаційні структури, досягнуто грошово-фінансова стабілізація і певних успіхів у боротьбі з інфляцією на засадах монетарної концепції. Разом з тим цей процес супроводжувався спадом виробничої діяльності, зростанням безробіття, несвоєчасною виплатою заробітної плати, зменшенням обсягів ВВП у легальному секторі економіки, спадом платоспроможного попиту населення.

В Україні здійснювалися заходи для поліпшення матеріального становища населення за рахунок підвищення мотивації до роботи як основного джерела доходів; проведення активної політики зайнятості; створення сприятливих умов для демографічного відтворення населення, реформування пенсійного забезпечення та соціального страхування, соціальної допомоги, адресної допомоги малозабезпеченим верствам населення, соціальної захисту громадян, які потерпіли внаслідок Чорнобильської катастрофи. Але

компенсаційні заходи з індексації заробітної плати та соціальних виплат істотно відстали від зростання споживчих цін. Численні пільги, соціальні виплати нерідко надавалися за відомчою ознакою, без урахування реального матеріального становища різних верств населення, їх можливостей забезпечити свій добробут. Погіршилася соціальний захист більш вразливих верств населення: дітей, пенсіонерів, інвалідів, самотніх людей, багатодітних сімей та безробітних. Знизився рівень соціально-трудова прав і соціальних гарантій багатьох громадян.

Заходи соціальної політики в Україні повинні спрямовуватись на збереження та відтворення трудового потенціалу народу, утвердження необхідної мотивації продуктивної праці, запобігання масового безробіття. Для реального втілення в життя цих складових соціальної політики України необхідно реалізувати завдання:

- утворення необхідних умов для поліпшення кожним працюючим свого добробуту за рахунок особистого трудового вкладу, підприємництва та ділової активності, заходів щодо нарощування фонду споживання, стимулювання ефективного платоспроможного попиту;

- перехід від діючої моделі організації заробітної плати, яка зорієнтована на низьку ціну робочої сили і високу частину безкоштовних соціальних послуг до нової моделі, яка передбачає високу ціну робочої сили і платне задоволення відповідних послуг, що дає можливість істотно збільшити частку заробітної плати в структурі суспільного доходу, зрівняти її обсяги з реальним масштабом цін, істотно зменшити тиск соціальних витрат на бюджет держави; істотне зростання ціни робочої сили матиме важливе значення з точки зору її захисту в процесі входження країни в світовий економічний простір;

- відновлення регулюючої функції мінімальної заробітної плати, яка не може бути нижча за офіційно встановлену межу малозабезпеченості, з поступовим підвищенням мінімальної заробітної плати до 60% від середньої заробітної плати в народному господарстві;

- забезпечення прогресивних змін у співвідношенні між тарифною та надтарифною оплатою праці, треба передбачити підвищення тарифу в середній заробітній платі від теперішнього критичного рівня (15-25%) до оптимальних розмірів (70-80%), що

сприятиме підвищенню продуктивності роботи і забезпечуватиме оптимальну, обгрунтовану міжгалузеву, міжкваліфікаційні, міжпосадові диференціацію заробітної плати;

- відшкодування витрат на оплату житла з урахуванням матеріального розшарування населення у зв'язку з лібералізацією квартирної плати і комунальних платежів та забезпечення справедливої системи пенсійних виплат з урахуванням трудового вкладу кожної окремої особи;

- впровадження моральних та фіскальних стимулів щодо утворення та розширення сфери діяльності територіальних фондів соціальної підтримки населення, розвитку благодійних організацій;

- захист інтелектуального потенціалу суспільства, його ефективне використання та примноження, сприяння неухильному зростанню ролі, престижу і оплати праці інженерно-технічних кадрів, менеджерів, наукової та творчої інтелігенції – вчених, діячів літератури та мистецтва, медиків, учителів, працівників

- підтримка розвитку духовної сфери, освіти, науки і культури; стимулювання створення недержавних закладів науки, культури, освіти, становлення страхової медицини, здійснення партнерства держави з приватними установами у вирішенні питань соціальної політики;

- здійснення заходів з соціальної адаптації молоді до умов ринкової економіки, надання юнакам і дівчатам гарантованих можливостей щодо отримання освіти, професійної підготовки та працевлаштування.

Рішення завдань, наведених вище має суттєво покращити соціально-політичну компоненту стратегії розвитку держави.

Література

1. Мітюков М.В. Соціальна політика України та оцінка її ефективності / М.В. Мітюков [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.archives.gov.ua>.

2. Ходоковскій Є. Сучасна соціально-економічна політика України: проблеми забезпечення рівня та якості життя / Є. Ходоковскій [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://baitas.lzuu.lt>.

3. Інформація щодо стану соціальної політики в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

СМЕНА ЭКОНОМИЧЕСКОЙ МОДЕЛИ КАК СТРАТЕГИЧЕСКОЕ НАПРАВЛЕНИЕ РЕФОРМИРОВАНИЯ БЕЛОРУССКОЙ ЭКОНОМИКИ

*Егоров Александр Вениаминович, доцент
Государственного института
Управления и социальных технологий
Белорусского государственного
университета
e-mail: jahorau@gmail.com*

После кризиса в финансовой сфере 2011 года белорусская экономика за 9 месяцев 2012 года демонстрирует самые низкие темпы экономического роста в своей новейшей истории – 2,5%. Для достижения этого показателя пришлось задействовать существенно большие материальные ресурсы, чем в 2011 году. Физические объемы импорта энергетических товаров увеличились в 2012 году на 35,3 %. Материалоемкость ВВП в первом полугодии 2012 года выросла на 0,4 % по сравнению с первым полугодием 2011 года, а энергоемкость – на 17,4 %. Инвестиции в основной капитал снизились и составили 82,2% к первому полугодию 2011 года.

Состояние расчетов субъектов хозяйствования в 2012 году ухудшилось. Просроченная кредиторская задолженность выросла по сравнению с 2011 годом на 30,3 %, а просроченная дебиторская задолженность – на 18,4%. При этом общий объем дебиторской задолженности вырос за 1 полугодие 2012 года на 29% и почти в 2 раза по сравнению с 1 полугодием 2011 года [1].

Что же произошло? Почему экономика, получившая В 2012 году существенные преференции со стороны России по стоимости энергоносителей на сумму порядка 5,5 млрд долл США, не вышла на прогнозные цифры экономического роста?

Дело в том, что белорусские предприятия государственной формы собственности в 2012 году впервые оказались в условиях жесткого бюджетного финансирования. Кредиты же коммерческих банков по ставкам выше 40% (последствия финансового кризиса 2011года) оказались неподъемными для реального сектора экономики. В этой ситуации субъекты хозяйствования сработали так, как смогли: продемонстрировали умеренный рост, затоваривание

складов и увеличение дебиторской задолженности вследствие недостаточности финансовых ресурсов (оборотных средств).

Для достижения роста ВВП в 2011 году потребовалось инфляционное финансирование начатых инвестиционных проектов. Это послужило последней каплей в обвальной девальвации белорусского рубля, потенциал которой накапливался с 2005 года (с этого года Россия начала постепенно поднимать стоимость своих энергоресурсов для Беларуси с целью доведения их до мирового уровня). Поэтому в 2012 году Правительство не могло уже без серьезных последствий для финансовой системы и экономики в целом использовать инструмент инфляции. Еще одного вымывания оборотного капитала и обесценения основного капитала белорусские субъекты хозяйствования не выдержали бы.

Таким образом, в условиях сокращения инфляционного финансирования, жестких бюджетных ограничений белорусская экономика демонстрирует свои реальные возможности. Для достижения более высоких темпов роста, требуемых для сохранения конкурентоспособности на мировых рынках, нужны структурные экономические реформы.

О необходимости структурной перестройки экономики – закрытия предприятий, уничтожающих, а не добавляющих общественное богатство, и замещении их эффективно работающими предприятиями, говорит тот факт, что доля убыточных либо низкорентабельных предприятий составляет в Беларуси устойчиво большую, неснижающуюся величину. В 2012 году доля предприятий с рентабельностью от 0% до 5 % составила порядка 50%. Такая же картина наблюдалась и 10, и 15 лет назад. Иными словами, половина белорусской экономики, функционирующая с нормальным уровнем эффективности, работает на поддержание второй половины экономики, уничтожающей общественное богатство.

Значительная часть белорусских предприятий при применении к ним международных стандартов эффективности не выдерживает сравнения с предприятиями стран с развитой рыночной экономикой. На производство единицы ВВП в Беларуси затрачивается ресурсов в 3 раза больше, чем в Германии и в 2,5 раза больше, чем в Польше. Цена за 1000 м. куб. российского газа в 260 долл. США, существовавшая для Беларуси в 2011 году, едва не привела белорусскую экономику к коллапсу.

Позитивным моментом последних лет является рост белорусского экспорта. Однако, при этом Беларусь почти по всем товарным позициям (за исключением продуктов нефтепереработки) ухудшает качественные параметры: уменьшается количество стран, в которые экспортируются белорусские товары, уменьшается доля белорусских товаров на рынках этих стран (включая Российскую Федерацию) [2]. Кроме того, наращивание экспорта стало вынужденной мерой в условиях сокращения внутреннего спроса вследствие девальвации белорусского рубля.

Для того, чтобы исправить положение дел, Правительство считает необходимым инвестировать в экономику Беларуси в течение ближайших пяти лет 90 млрд долл США [2]. Половина этой суммы должна быть привлечена за счет прямых иностранных инвестиций. При этом каких-либо значимых мероприятий по приведению инвестиционного климата до уровня международных стандартов не предусматривается. Неудовлетворительный инвестиционный климат приводит к тому, что планы по привлечению прямых иностранных инвестиций из года в год не выполняются. Так, прямые иностранные инвестиции на чистой основе в экономику Беларуси за 9 месяцев 2012 года составили 27% к невысокому уровню 2011 года [1].

В качестве организационно-экономического инструмента повышения эффективности экономики, призванного заменить реальную структурную перестройку, Правительством предлагается создание так называемых холдингов. При этом в холдинги включаются предприятия, не связанные между собой технологически. Такие псевдохолдинги создаются для того, чтобы переложить дотационное бюджетное финансирование неэффективных производств на плечи успешно работающих предприятий. Результатом этих новаций будет снижение инвестиционной привлекательности эффективно функционирующих субъектов хозяйствования и консервация существующего положения дел на предприятиях, работающих неэффективно.

На ближайшие 3 года планируется резко увеличить объемы жилищного строительства (после корректирующего снижения в 2012 году). Потерпев неудачу в обеспечении высоких темпов роста ВВП в 2012 году, Правительство возвращается к старой испытанной модели экономического роста, когда до половины увеличения объемов ВВП

«вытягивало» жилищное строительство и смежные с ним отрасли. Следующим логическим шагом, который позволит на время вернуться к достижению высоких темпов роста ВВП, очевидно, должно стать изменение политики курсообразования: отказ от плавающего курса белорусского рубля по отношению к твердым валютам и переход к фиксированному курсу.

Однако, такая модель экономического роста, как показала практика, имеет существенные изъяны: использование ее неизбежно приводит к периодическим финансовым кризисам, проявляющимся в виде обвальных девальваций белорусского рубля (1996, 2009, 2011 годы). Девальвация восстанавливает нарушаемое инфляционным финансированием макроэкономическое равновесие, приводит в соответствие номинальный и реальный обменный курс белорусского рубля.

Возврат к старой модели управления невозможен в долгосрочной перспективе еще и в силу того, что Российская Федерация в 2012 году стала членом Всемирной торговой организации. Российский рынок (а через него в условиях Единого экономического пространства и белорусский рынок) становится открытым для товаров и услуг с низкой ресурсо и энергоемкостью.

Таким образом, старая административно-регулируемая модель управления изжила себя. Функционирующая с низкой степенью эффективности, экономика Беларуси не в состоянии генерировать прибыль, достаточную для обеспечения приемлемых темпов роста. Внешнее финансирование, являвшееся до последнего времени основой экономического роста, не может уже использоваться с прежней интенсивностью: совокупный внешний долг достиг 60% ВВП. Белорусская экономика, лишаясь внешней ресурсной подпитки, вступает в стадию стагнации (застоя). Не начав реальных структурных экономических реформ, белорусская экономика в течение ближайших двух-трех лет утратит перспективы развития.

Литература

1. Официальная национальная статистика Республики Беларусь: оперативные данные / Национальный статистический комитет Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – 2012. – Режим доступа: <http://belstat.gov.by> – Дата доступа: 20.10.2012.

2. Доклад Министра экономики на заседании Совета Министров Республики Беларусь «О проекте прогноза социально-

экономического развития Республики Беларусь на 2013 год», г. Минск, 8 августа, 2012 г. / [Электронный ресурс]. – 2012. – Режим доступа: <http://economy.gov.by> – Дата доступа: 20.10.2012.

ОЦІНКА РІВНЯ СТРУКТУРНОГО БЕЗРОБІТТЯ

*Зірко Олена Володимирівна,
викладач Харківського національного
економічного університету
e-mail: villen3@rambler.ru*

При формуванні механізму регулювання ринку праці необхідним елементом є врахування диспропорцій між попитом та пропозицією робочої сили на ринку праці та розробка комплексу заходів щодо зниження цих диспропорцій. Одним з показників, які описують рівень диспропорцій на ринку праці є рівень безробіття населення.

Вирішенням проблем оцінки безробіття займалися такі вчені як Д. П. Богиня [1], О. А. Грішнова [2], Е. М. Лібанова, М. С. Мутяк, В. В. Онікієнко [3] та інші. Проте ряд методичних питань, пов'язаних з безробіттям в Україні залишаються недостатньо дослідженими. Це стосується, насамперед, проблеми оцінки рівня структурного безробіття.

Метою даної роботи є розробка критерію оцінки рівня структурного безробіття населення.

З метою оцінки рівня структурного безробіття пропонується застосування критеріального підходу. Він надає змогу уніфікувати, привести до єдиної форми досліджуваній показник, використовувати сучасні статистичні і математичні методи та порівнювати дані між собою в просторі та часі. Критерій виступає засобом, інструментом оцінки, а не самою оцінкою. Критерії мають відповідати певним вимогам, дотримання яких дозволяє оцінювати явища та порівнювати результати розрахунків. Серед основних вимог, що висувають до критеріїв необхідно виділити: об'єктивність, надійність і адекватність. Вимога об'єктивності критерію має на увазі реальність величини, яка виступає вимірником досліджуваного показника. Надійність критерію означає, що критерій має відповідати своєму призначенню оцінки певного показника. Адекватність критерію має

забезпечувати еквівалентність реальному стану явища, що досліджується.

Відповідно до критеріального підходу було розроблено критерії оцінювання рівня структурного безробіття.

Як нормативне значення пропонується використовувати середнє значення по Україні за певний період. Середня величина є загальним та типовим показником для всієї сукупності за умови її однорідності. Однорідність оцінюється за показником коефіцієнта варіації. Якщо він менший за 33 %, то сукупність можна вважати однорідною. За 1999-2011 рр. коефіцієнт варіації для показника структурного безробіття дорівнює 25,74 % (розраховано за даними Державної служби статистики [4]). Тому сукупність можна вважати однорідною за показником коефіцієнта варіації.

Середнє значення рівня структурного безробіття за професійними групами за період 1999-2011 рр. дорівнює 25,44 %. Властивість середнього значення та специфіка динамічних процесів досліджуваного показника обумовлює несуттєві зміни величини середнього значення із збільшенням досліджуваного періоду. При формуванні комплексу регуляторних заходів на ринку праці окрім порівняння рівня структурного безробіття із середнім значенням необхідним також є врахування динамічних змін даного показника.

Тому наступним етапом є формування системи класів стану ринку праці у відповідності до існуючого рівня структурного безробіття (РСБ) за принципом відхилення показника від середнього значення та від попереднього року. В якості критерію побудови класів пропонується застосовувати групування значень на чотири групи. Схематично такий **взаємозв'язок наведено на рис. 1.**

В залежності від квадрату, до якого належить поточне значення рівня структурного безробіття необхідним є застосування певних заходів в сфері регулювання ринку праці. Так, перший квадрат характеризує стан ринку праці як найбільш бажаний для досягнення балансу між попитом та пропозицією робочої сили за професійними групами або сферами діяльності. При даному стані ринку праці головним завданням державних органів управління є підтримка існуючої тенденції зниження структурних диспропорцій на ринку праці.

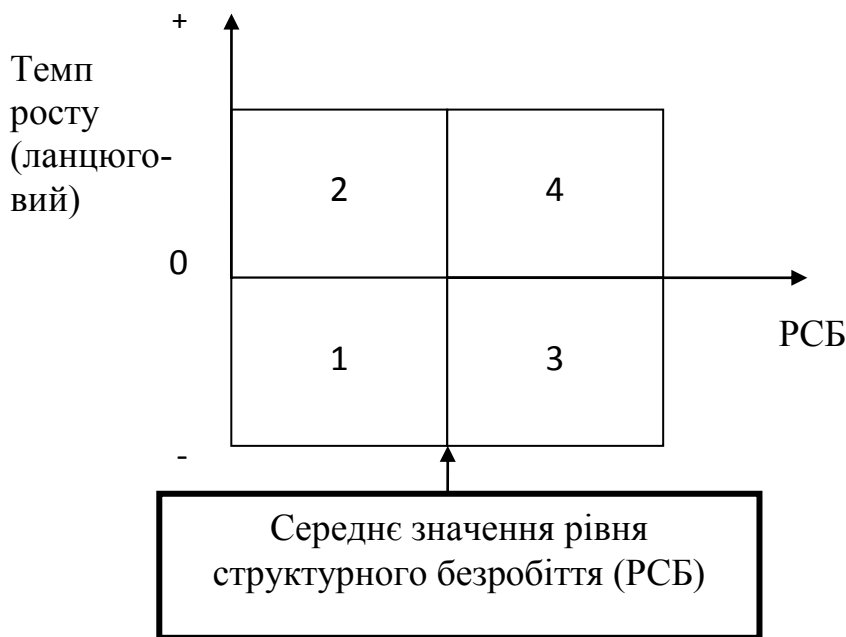

Рис. 1. Взаємозв'язок між рівнем структурного безробіття та заходами регулювання ринку праці

Другий квадрат при значенні рівня структурного безробіття нижче за середнє характеризує негативну динаміку збільшення даного показника. Заходи для третього квадрату проводяться за умови існування рівня структурного безробіття вище за середнє значення та позитивної динаміки зниження даного показника. Найбільш несприятливим станом на ринку праці з боку структурної асиметрії можна вважати ситуацію існування структурного безробіття вище середнього значення та збільшення даного показника в динаміці (квадрат 4).

Відповідно до кожного стану ринку праці згідно до запропонованої матриці необхідним є розробка спеціального комплексу дій з урахуванням галузевої специфіки регіону з метою досягнення максимальної збалансованості між попитом та пропозицією робочої сили в цілому та в структурному розрізі зокрема. Кількість та масштабність регуляторних заходів на ринку праці збільшується в напрямку від першого квадрату до четвертого.

Таким чином, застосування запропонованого критерію дасть можливість оцінити рівень структурних диспропорцій між попитом та пропозицією робочої сили на ринку праці України на державному

або регіональному рівня як за професійними групами, так і в галузевому розрізі.

З метою удосконалення існуючого державного механізму регулювання ринку праці в Україні вбачається за доцільне проводити подальші дослідження у напрямку розробки заходів управління соціально-економічною сферою з урахуванням стану та тенденцій розвитку структурного безробіття, що дасть змогу зменшити асиметрію між попитом та пропозицією робочої сили на ринку праці України.

Література

1. Богиня Д.П. Регулювання соціально-трудова відносин на ринку праці в умовах міжнародної інтеграції / Д.П. Богиня // Вісник соціально-економічних досліджень. Збірник наукових праць. – Одеса: ОДЕУ, 2008. – Випуск 32. – С. 39-46.

2. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудова відносини. Підручник для ВНЗ (затв. МОН України), 4-е вид. - К: Знання, 2009. – 390 с.

3. Онікієнко В.В., Ткаченко Л.Г., Ємельяненко Л.М. Розвиток ринку праці України: тенденції та перспективи / За ред. В.В. Онікієнка. - К.: РВПС України НАН України, 2007. - 286 с.

4. Державна служба статистики України // <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПРОДОВОЛЬЧОМУ РИНКУ

*Ключак Тетяна Степанівна,
інженер Інституту
регіональних досліджень
НАН України
e-mail:
tetyana.kluchak@ukr.net*

Стабільність цін завжди була й залишається в центрі грошово-кредитної політики більшості розвинених країн світу. Стабільний і надійний розвиток продовольчого ринку є одним із важливих факторів зростання економіки країни. Будь-який інший ринок, формує зв'язки між виробниками продукції і споживачами на основі попиту, пропозиції, ціни та механізмів ринкової конкуренції.

Визначальним елементом продовольчого ринку, активною силою, що рухає весь ринковий механізм, є попит. Споживчий ринок продуктів харчування був і буде завжди через те, що попит на продовольство є невід'ємним атрибутом життєдіяльності населення. Сьогодні надзвичайно важливим є дослідження формування ціни, оскільки цей процес є системою, що забезпечує узгодження інтересів усіх суб'єктів ринку (товаровиробник – переробник – торгівля – споживач).

Загальні підходи щодо державного регулювання природних монополій, їх сутність та межі застосування, питання регулювання цін та ціноутворення розглянуто такими зарубіжними економістами як: Дж. Кларк, Р. Позер, А. Маршалл, С. Фішер, М. Фрідмен, А. Сміт, Дж. Кейнс та інші. Питанням ціноутворення та цінової політики присвячені праці таких учених, як М. І. Гельвановський, Д. М. Стеченко, І. К. Салимжанов, В. С. Пінішко, Л. Ф. Чернева, Ю. Г. Тормоса, Л. О. Шкварчук та інші. Праці цих дослідників склали теоретичне підґрунтя вивчення проблем ціноутворення та контролю за цінами.

При різноманітних визначеннях ціни, що надає сучасна економічна література, найбільш вживаним є визначення, згідно якого ціна – це грошове визначення вартості (за простого товарного виробництва і збігання попиту і пропозиції) [1].

Ціна як важлива складова ринкової економіки є еквівалентом обміну товарів. У загальному вигляді це кількість грошей, за яку продавець бажає продати товар, а покупець – купити його. Через ціну формується більшість економічних відносин у суспільстві. Це стосується як сфери виробництва товарів, так і сфери їх обігу, реалізації.

У літературі з ціноутворення таке поняття, як політика цін немає єдиного трактування. Ю. Г. Тормоса вважає, що цінова політика держави – це діяльність центральних і місцевих органів виконавчої влади, спрямована на досягнення трьох основних цілей: послідовного проведення цінової лібералізації, державного регулювання цін (тарифів) на окремі види товарів (послуг) та здійснення контролю за їх додержанням [2].

Л. Ф. Чернева стверджує, що політика цін у масштабах держави передбачає: дії органів державної влади, місцевого самоврядування та суб'єктів ціноутворення, спрямовані на регулювання цін у народному господарстві сфері послуг і контроль за їх дотриманням. Політика цін

здійснюється через аналіз формування цін і їх регулювання, контроль за дотриманням державної дисципліни цін, обмеження монополістичної діяльності в порядку, передбаченому антимонопольним законодавством [3].

Класична економічна наука розглядає вільне ринкове ціноутворення як основний елемент підтримки рівноваги між попитом і пропозицією. При цьому завданням цінової політики є: встановлення загальних засад та основних принципів ціноутворення; розвиток підприємницької діяльності у межах, визначених законодавством; протидія зловживання монополієм (домінуючим) становищем; системність та узгодженість дій органів державної влади при реалізації цінової політики; розвиток економіки країни; створення умов конкуренції та розвитку всіх суб'єктів господарювання; збалансованість ринку товарів, робіт, послуг; підвищення якості продукції; забезпечення соціальних гарантій у зв'язку із зростанням цін, які здійснюються відповідно до вимог законодавства; створення необхідних економічних гарантій для товаровиробників на внутрішньому ринку; розширення сфери застосування вільних цін; орієнтація цін внутрішнього ринку на рівень цін світового ринку; регулювання державою відносин обміну між суб'єктами ринку з метою забезпечення еквівалентності в процесі реалізації національного продукту [4].

Важливим фактором впливу на ринкову економіку, формування ціни в ринкових умовах є державне регулювання цін. Запроваджуючи регулювання цін, держава робить спробу впливати на них за допомогою законодавчих, адміністративних і фінансово-кредитних заходів, з метою забезпечення соціально-економічного розвитку країни.

Л. О. Шкварчук вважає, що державне регулювання цін – це втручання держави у процес ринкового ціноутворення. У цьому випадку ціноутворення розглядає як процес визначення, обґрунтування, затвердження та перегляду цін. Тобто, говорячи про державне регулювання цін, має на увазі вплив державних органів влади на чинники, які обумовлюють ціни, від визначення правил їх розрахунку і обґрунтування до особливостей затвердження і перегляду [5].

Періодичні загострення цінової ситуації у різних сегментах ринку викликають соціальну напругу у суспільстві. До найбільш

соціально – вразливих сфер відноситься продовольча. Підприємства агропромислового комплексу мають велику залежність від природно-кліматичних умов, що викликають додаткові витрати в одних підприємств і зумовлюють додаткові прибутки в інших. Сільгоспвиробник має встановити таку ціну, яка буде прийнятною для споживачів, і в той же час достатньою для покриття витрат, понесених в результаті виробництва і реалізації продукції, та отримання прибутку в сумі необхідній для розвитку і вдосконалення виробництва.

На процес ціноутворення впливають сукупність зовнішніх і внутрішніх чинників. До зовнішніх чинників слід відносити: політичну стабільність; загальний стан економіки країни та регіону, (рівень розвитку виробництва та інфраструктури, платоспроможність підприємств і населення, оподаткування); кон'юнктуру світового ринку та міжнародну економічну інтеграцію; стан аграрного ринку (рівень конкуренції між сільськогосподарськими виробниками); рівень інфляції; обсяги та особливості існуючого і перспективного купівельного попиту; дефіцит на вільному ринку необхідних ресурсів (трудових, фінансових).

До внутрішніх чинників відносимо: обсяг ринку; особливості виробництва; специфіку виробленої продукції; маркетингову стратегію розвитку підприємства; життєвий цикл продукції (врахування специфіки життєвого циклу); рекламну діяльність; мобільність виробничого процесу; імідж виробника на споживчому ринку.

Ціна і ціноутворення посідають провідне місце у ринковій економіці. Вони зумовлюють форми економічного зв'язку товаровиробників між собою та споживачами. Від рівня цін залежать існування виробництва і його масштаби, реалізація економічних інтересів виробників. Ціна має важливе значення для споживача. Так, надмірна ціна може стати перешкодою для придбання товарів, а отже, й для реалізації інтересів споживачів. В умовах переходу до ринкової економіки в Україні одним з необхідних засобів державного регулювання є державне регулювання цін з метою підтримання стабільності виробництва, створення стимулів для товаровиробників, збільшення доходів за рахунок нарощення виробництва.

Література

1. Економічний енциклопедичний словник: у 2 т. / за ред. С. В. Мочерного. – Л: Світ, 2006. – Т.2. – 539 с.
2. Тормоса Ю. Г. Ціни і цінова політика: Навч. – метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2003. – 91 с.
3. Лысова Н. А., Чернева Л. Ф. Управление ценами: Учеб. пособие. – М.: КНОРУС, 2006. – 200 с.
4. Волошенко А. В. Визначення та принципи цінової політики України // Актуальні проблеми економіки, 2009. – №12 (102). – С. 45-50.
5. Шкварчук Л. О. Механізм регулювання цін на продовольчому ринку: монографія. / Л. О. Шкварчук – Л.: ІРД НАН України, 2010. – 203 с.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ДОМАШНІХ ГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ

*Ключник Лілія Василівна,
інженер Інституту
регіональних досліджень
НАН України
e-mail: Liliya_ird@i.ua*

Для економіки, що перебуває в стані трансформації, вирішення такого питання, як забезпечення національної економіки інвестиційними ресурсами, перетворюється в проблему пошуку нових внутрішніх джерел фінансування інвестицій – заощаджень населення, адже стабільне зростання економіки неможливе без значного залучення інвестиційних ресурсів. Інвестиційний потенціал заощаджень домашніх господарств характеризується значними об'ємами – існує великий розрив між тим, що може бути інвестовано, і тим, що зберігається.

Заощадження домашніх господарств відіграють важливу роль в економічному кругообігу країни та виступають потужним джерелом інвестицій. Залучення заощаджень населення до інвестиційних процесів, тобто переведення їх з неорганізованої (готівкової) форми в організовану (вклади у банківських установах; вклади у небанківських депозитних установах; придбання цінних паперів;

вкладення у страхові поліси [1, с. 229]) є важливим питанням для України протягом усього періоду розвитку її економіки.

В сучасній та класичній науковій економічній літературі проблема заощаджень, як інвестиційних ресурсів є однією з найвагоміших. Детальні та всебічні дослідження знайшли своє відображення в працях класиків економічного вчення, зокрема А. Сміт, Д. Рікардо, Дж. Р. Хікс, Дж. М. Кейнс, П. Самюельсон і ін. Вітчизняні вчені в останні роки активно досліджують заощадження, серед них варто відзначити праці таких учених, як М. Алексеєнко, О. З. Ватаманюк, Н. Дорофєєва, С. Панчишин, М. Савлук, Т. С. Смовженко, М. Маламед, Т. О. Кізима та ін.

В науковій літературі існує багато різноманітних трактувань сутності і структури заощаджень. Традиційно економісти визначають заощадження як «частину доходу, яка залишається після сплати податків і не споживається» [2, с. 106]. Також заощадження є однією із складових теорії Дж. Кейнса: «в будь-якому новому прирості сукупних доходів частка заощаджень зростає випереджальними темпами порівняно із часткою, яка споживається, а, отже, забезпечується основа майбутніх інвестицій» [3]. А. Сміт стверджує, що «ощадливість, а не працелюбність є безпосереднім чинником зростання капіталу» [4].

Основними чинниками формування заощаджень, відповідно до положення класичної економічної теорії, є величина отриманого доходу, витрати на споживання, об'єктивні та суб'єктивні фактори, що впливають на схильність людини до заощаджень, а також величина процентних ставок комерційних банків, рівень оподаткування, рівень довіри до інститутів фінансового ринку, політична стабільність тощо.

Заощадження домогосподарств є вагомим інвестиційним ресурсом для економіки країни, в більшості країн національні заощадження формуються на основі заощаджень населення. Одже, домогосподарства беруть активну участь в інвестиційних процесах, зокрема в економічному зростанні країни.

Особливістю заощаджень домогосподарств полягає в тому, що вони є грошовою формою доходу, а за допомогою банків цей дохід перетворюється у значну масу грошового капіталу, який приносить дохід від відсотків.

На формування заощаджень та трансформацію їх у інвестиції впливає держава, проводячи монетарну політику через Національний банк, адже якщо відсоткова ставка зростає, посилюється стимулювання заощаджень та розміщення їх на рахунки у банках, тому що на кожную заощаджену одиницю власник одержить додатковий дохід. Населення зацікавлене вкладати вільні гроші доти, поки процентні ставки вищі від темпів інфляції.

Сприятлива економічна ситуація у державі стимулює розвиток ощадного процесу, а інфляція, безробіття є причиною знецінення і скорочення заощаджень.

Приріст заощаджень як суми нагромаджених грошових ресурсів залежить від ступеня споживання поточного доходу. У разі перевищення поточних споживчих потреб чи обмеження споживання з метою нагромадження частини доходу, різниця між спожитою частиною доходу і всім доходом нагромаджується як заощадження.

Значний вплив на заощадження має мотив, яким керується суб'єкт, обмежуючи свої споживчі витрати та відношення до структур, через які здійснюється мобілізація заощаджень. Основними мотивами здійснення заощаджень вітчизняними домогосподарствами є: мотиви, пов'язані із споживанням та соціальної безпеки, придбання дорогих товарів тривалого користування і нерухомості, забезпечення старості; отримання додаткового доходу; забезпечення добробуту наступного покоління; на випадок непередбачених подій; вимушені заощадження.

Основою формування заощаджень домогосподарств є динаміка та структура доходів. Формування доходів, що є власністю домашнього господарства та становлять, з боку держави, інвестиційний ресурс, відбувається в декілька етапів, кожному з яких притаманний свій характер розподільних відносин: на етапі формування доходів відбувається первинний розподіл доходів за функціональним принципом (заробітна плата, проценти, рента, прибуток).

Відчутний вплив на динаміку заощаджень здійснюють також чинники, пов'язані з формуванням видатків домогосподарств. У межах одержаних грошових доходів домогосподарства самі вирішують, яку їх частину і на які поточні потреби витратити, а яку – заощадити. Проте свобода вибору у прийнятті рішень цілковито

залежить від середньодушового доходу в конкретному домогосподарстві.

Одним із найактуальніших питань як для розвинутих, так і перехідних економік на сьогодні залишається проблема трансформації заощаджень населення в інвестиції.

Трансформація заощаджень домогосподарств в інвестиції – це механізм перетворення грошових ресурсів домогосподарства на фінансові та не фінансові активи з метою отримання доходу у майбутньому [5].

Механізм трансформації заощаджень прямо пропорційний з процесами формування і використання доходів домогосподарств. Доходи, що надходять від різних джерел, фактично формують потенційний інвестиційний ресурс. В процесі використання доходів певна їх частина надходить фінансовим структурам: використання доходів змінюється накопиченням вартості, тобто формується реальний інвестиційний ресурс (організовані заощадження). Одже, основними етапами трансформації заощаджень домогосподарств в інвестиції є формування ресурсів, призначених для заощаджень, вкладення цих ресурсів у фінансові та не фінансові активи та отримання в результаті максимального доходу. Адже у країнах з нестабільною економікою домашні господарства здійснюють готівкові вкладення з метою страхування від інфляційного знецінення, а вже потім з метою використання їх як капіталу [5].

Трансформація заощаджень в інвестиції залежить від створення сприятливого середовища у сфері економіки та соціально-економічного розвитку країни. А домогосподарства в Україні обирають зберігання заощаджень у готівковій формі, зменшуючи тим самим інвестиційні можливості вітчизняної економіки. Інвестування власних заощаджень домогосподарств можуть бути одним із чинників економічного зростання, але лише за умови формування сприятливого середовища в країні.

Література

1. Доходи і заощадження в перехідній економіці України / В. Бандера, В. Буняк, О. Ватаманюк, Н. Дорофєєва, Г. Коротка та ін.; [С. Панчишин (ред.), М. Савлук (ред.)]. – Видав. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – С. 243.

2. Макконнелл К., Брю С. Экономикс: принципы, проблемы и политика: в 2 т. / К. Р. Макконнелл, С. Л. Брю; [пер. с англ. 11-го изд.]. – К.: Хагар-Демос, 1993. – Т 1. – С. 106.

3. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег. Антология экономической классики: В 2 т. – М.: Эконов, 1992. – Т. 2. – 498 с.

4. Смитт А. Исследование о природе и причине богатства народов // Классика экономической мысли: сочинения. – М. : Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000. – С. 371.

5. Кізіма Т. О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та домінанти розвитку / Т. О. Кізіма; [вст. Слово С. І. Юрія]. – К.: Знання, 2010. – 431 с.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ РЕГУЛЮВАННЯ ЗВОРОТНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ В УКРАЇНІ

*Кошеленко Вікторія Василівна,
ст.викладач Донецького
державного університету
управління
koshelenkovika@yandex.ru*

Масштаби зовнішньої міграції в Україні актуалізують її дослідження як явища, що має суттєвий вплив на розвиток демографії, соціальної сфери та економіки зокрема. Міграційна політика має бути вбудована в загальну стратегію економічного розвитку України та втілювати ефективний механізм перерозподілу людського потенціалу з урахуванням світових соціально-економічних та міграційних тенденцій.

Вагомий внесок у вивчення теорії і практики зовнішньої міграції, нормативно-правових аспектів регулювання міграційних процесів й удосконалення організаційно-економічних механізмів їх регулювання зробили вітчизняні вчені В. Геєць, М. Долішній, Е. Лібанова [3], Л. Лісогор, О. Малиновська [4], А. Філіпенко та інші.

Водночас недостатньо уваги приділяється комплексному дослідженню проблем зворотній міграції.

Метою роботи є аналіз зворотних міграційних потоків в Україні, використання людського потенціалу реємігрантів та формування

відповідних заходів міграційної політики.

Якщо у загальноміграційних процесах Україна є одночасно країною і походження, і призначення мігрантів, то у міграції кваліфікованого та висококваліфікованого населення вона тривалий час є виключно країною походження. Характерним для еміграції з України є процес «розтрати мізків»: висококваліфіковані мігранти з незатребуваними або низькооплачуваними на національному ринку праці професіями емігрують для праці на некваліфікованих роботах у сфері послуг, домашньому господарстві, готельно-ресторанному бізнесі, сільському господарстві. 35,5% українських емігрантів з вищою освітою є некваліфікованими робітниками за кордоном [2, с. 115].

Трудова еміграція має переважно тимчасовий характер – середній термін міграції, названий потенційними мігрантами, становить 2 роки. Лише 8,8% потенційних мігрантів планують емігрувати назавжди, а 55,6% вважають, що досвід, набутий за кордоном, покращить можливості їх працевлаштування в Україні після повернення [1]. Таким чином, сприяння зворотним міграційним потокам і використання людського потенціалу реемігрантів є перспективним напрямом міграційної політики України.

За даними дослідження Європейського фонду професійного навчання, мігранти, які повернулися, складають в Україні 3,2% населення. Реемігранти є переважно особами працездатного віку з високим рівнем освіти – їх середній вік становить 37 років, 37,5% мають вищу освіту. Набутий в еміграції досвід допомагає працевлаштуватись в Україні при поверненні: 72,9% реемігрантів наймаються на роботу, 6,6% стають роботодавцями, 11,1% – само зайнятими. 12,4% зворотних мігрантів отримують освіту або проходять навчання за кордоном. Навчання включає мовні курси, підвищення кваліфікації, стажування на робочому місці, університетські курси [5].

Вирішення проблеми ефективного використання набутого людського потенціалу реемігрантів та створення відповідних умов для заохочення їх повернення в Україну має стати важливим напрямом державної міграційної політики. Пріоритетним аспектом у цьому є сприяння поверненню українських студентів, які навчаються за кордоном, для реалізації в Україні набутого ними освітньо-кваліфікаційного потенціалу шляхом створення привабливих умов працевлаштування. За даними ЮНЕСКО, у 2009 році за кордоном

навчалися 27,9 тис. громадян України, з них 43% – у Російській Федерації, 23% – у Німеччині, 6% – у США, 5% – у Франції, 4,5% – у Чеській Республіці, 3,5% – в Угорщині [7].

Привабливість країни для реемігрантів та іммігрантів визначається показниками соціально-економічного розвитку. Вони включають показники розвитку людського потенціалу за Індексом людського розвитку (ІРЛ), відповідні державні видатки на цю сферу, рівні зайнятості й охоплення населення вищою освітою та показники, що характеризують рівень розвитку економіки порівняно з іншими країнами світу.

У 2010 році ІЛР суттєво зменшився у зв'язку з післякризовим скороченням ВВП на душу населення (0,71 порівняно з 0,796 у 2009 році) та зміною загальної методики його розрахунку [6]. Зокрема, показник індексу освіти почав ураховувати тривалість навчання протягом життя людини, за яким Україна має нижчі значення, ніж за попереднім розрахунком, що враховував початкову грамотність та сукупну частку населення, яке навчається.

Головним аспектом державної політики в трансформаційний період є подолання проблемних чинників бізнес-середовища, ефективне регулювання діяльності державних і приватних інституцій, забезпечення макроекономічної стабільності та загальне покращення соціально-економічних умов для розширення можливостей залучення людського потенціалу з перспективою його подальшого розвитку.

Для створення можливостей формування та накопичення людського потенціалу за рахунок міграції на державному рівні слід передбачити такі заходи.

1. Ефективне використання людського потенціалу в країні, що передбачає усунення диспропорції між попитом і пропозицією на ринку праці, стимулювання міжрегіональної мобільності трудових ресурсів.

2. Залучення і подальше працевлаштування іноземних студентів.

3. Створення належних умов працевлаштування для реемігрантів та пільгових умов організації ними підприємницької діяльності. Це сприятиме реалізації в Україні підвищеного за кордоном людського потенціалу (набутого досвіду, навичок, знань, методів управління, інновацій у виробництві та наданні послуг тощо). Досвід країн Латинської Америки свідчить, що підприємницька діяльність реемігрантів зумовлює ввезення в країну новітнього обладнання,

стимулює модернізацію окремих галузей виробництва, заохочує залучення інвестицій і торгівлю з країнами призначення [3].

4. Проведення соціально-економічних реформ, що підвищують привабливість України для кваліфікованих іммігрантів.

5. Впровадження комплексної програми адаптації та інтеграції мігрантів у соціально-економічний простір України на законодавчому рівні.

6. Створення умов для спрямування грошових переказів мігрантів у сфери економіки, що визначають розвиток людського потенціалу.

Таким чином, висвітлені тенденції міграційних процесів та пов'язані з ними проблеми соціально-економічного розвитку вимагають удосконалення української міграційної політики на основі відповідного законодавчого та інституційного забезпечення.

Література

1. Зовнішня трудова міграція населення України. – К.: Інформат.-аналіт. агентство, 2009. – 120 с.

2. Курій Л. О. Вирішення міграційних проблем в Україні і розвиток людського потенціалу / Л. О. Курій // Стратегічні пріоритети. – 2012. – №1. – С. 113-120.

3. Людський розвиток в Україні: інноваційний вимір. Монографія / за ред. Е. М. Лібанової. – К.: Ін-т демографії та соц. дослідж. НАН України, 2008. – С. 127.

4. Малиновська О. А. Подвійне громадянство в контексті міграційних переміщень доби глобалізації: загроза чи закономірність / О. А. Малиновська // Стратегічні пріоритети. – 2012. – №1. – С. 105-112.

5. Розвиток людських ресурсів і міграційна політика в Україні 2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.etf.europa.eu/pubmgmt.nsf/\(getAttachment\)/35847CEC6861C207C12574B9005665F4/\\$File/NOTE7J5LFR.pdf](http://www.etf.europa.eu/pubmgmt.nsf/(getAttachment)/35847CEC6861C207C12574B9005665F4/$File/NOTE7J5LFR.pdf)

6. Human Development Report 2010. 20th Anniversary Edition. The Real Wealth of Nations: Pathways to Human Development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2010/>

7. UNESCO Institute for Statistics [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stats.uis.unesco.org/unesco/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=167>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ПРОГРАМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

*Кривень Олександра Василівна,
к.е.н., доцент ЛНУ імені Івана
Франка
e-mail: Oleks_Kryven@ukr.net*

Програмування є однією із основних форм державного регулювання національним господарством, ефективним засобом досягнення довгострокових прогнозів, а також централізованого управління вирішенням окремих проблем. Адже воно включає: виділення цілей, пріоритетних напрямів, формування цільових завдань, виражених в планових показниках, визначення потреби в ресурсах, розробку заходів для реалізації поставлених цілей та ін. [1, с.13].

Проблема державного програмування національного господарства України стала об'єктом досліджень багатьох вітчизняних вчених, до яких, зокрема, належать М.Азаров, О.Амошина, Б.Бабін, В.Беседін, В.Вишневська, В.Геєць, Б.Данилишин, В.Захарченко, І.Ковтун, В.Кравців, О.Макарова, І.Малярчук, І.Михасюк, В.Пила, Д.Стеченко, М.Чумаченко. Разом з тим, розгортання негативних соціально-економічних процесів в Україні вимагає поглиблення теорії й практики програмно-цільового прогнозування, подальшого вдосконалення організації розробки цільових програм, моніторингу їх реалізації тощо. Вдосконалення вимагає і вітчизняна нормативно-правова база забезпечення державного програмування національної економіки.

Так, правовим фундаментом розроблення державних цільових програм в Україні є Закони України „Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” [2] та „Про державні цільові програми” [3] Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм” [4], Накази Міністерства економіки України „Про затвердження Порядку обліку державних цільових програм” [5] „Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення оцінки економічної і соціальної ефективності виконання державних цільових програм” [6], Наказ

Міністерства освіти і науки України „Про державну експертизу ДЦНТП” [7] тощо. Їх основні положення подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Основні положення нормативно-правових актів у сфері державного програмування економіки України

№	Назва нормативно-правового акту	Основні положення нормативно-правового акту
1.	Закон України „Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”	- визначає правові, економічні та організаційні засади формування цілісної системи прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку України, окремих галузей економіки та окремих адміністративно-територіальних одиниць; - встановлює загальний порядок розроблення, затвердження та виконання зазначених прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку, а також права та відповідальність учасників державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України
2.	Закон України „Про державні цільові програми”	визначає види державних цільових програм, порядок їх розроблення та виконання, повноваження органів державної влади у даній сфері
3.	Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм”	визначає механізм розроблення, погодження, подання для затвердження та виконання державних цільових програм
4.	Розпорядження Кабінету Міністрів України „Про схвалення Концепції вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України”	- визначає систему прогнозних і програмних документів, їх структуру та порядок розроблення; - визначає підготування і затвердження порядку розроблення та виконання державних цільових програм
5.	Наказ Міністерства економіки України „Про затвердження Порядку обліку державних цільових програм”	визначає механізм розроблення, погодження, подання для затвердження та виконання державних цільових програм
6.	Наказ Міністерства освіти і науки України „Про державну експертизу ДЦНТП”	- затверджує Тимчасове положення про експертну раду для проведення державної наукової і науково-технічної експертизи проектів державних цільових наукових і науково-технічних програм (ДЦНТП); - створює експертну Раду для проведення зазначеної експертизи, поклавши її функції на керівників координаційних рад з пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки
7.	Наказ Мінекономіки „Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення оцінки економічної і соціальної ефективності виконання державних цільових програм”	- визначає оцінку економічної і соціальної ефективності виконання завдань і заходів державних цільових програм; - визначає основні принципи та методологічні підходи щодо формування системи кількісних і якісних показників (індикаторів) оцінки ефективності Д-ЦП з урахуванням специфіки окремих програм

* складено на основі [2; 3; 4; 5; 6; 7; 8]

Однак нормативно-правова база забезпечення державного програмування вітчизняної економіки є недосконалою, оскільки містить чимало законодавчих і практичних проблем. Більшість з цих проблем пов'язані з недосконалістю основного нормативно-правового акта у цій сфері - Закону України „Про державні цільові програми”, прийняття якого суттєво не покращило розроблення та виконання державних цільових програм. Як наслідок, і досі існують програми, які не відповідають пріоритетам та ресурсним можливостям держави. Інші проблеми мають вузький спеціалізований характер і зосереджуються на нижчих рівнях державно-управлінської ієрархії. Для справедливості зазначимо, що не менш важливою проблемою є недотримання та порушення положень згаданих Законів України та нормативно-правових актів у даній сфері, внаслідок чого виконання державних цільових програм не забезпечує досягнення конкретних кінцевих результатів.

Зважаючи на брак бюджетних коштів на фінансування державних цільових програм, негативний вплив фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр. на національну економіку в цілому та її бюджетну систему зокрема, Урядом України у 2011 р. було прийнято рішення про оптимізацію державних цільових програм [9], а також про скорочення їх кількості та укрупнення [10]. Так, Постановою Кабінету Міністрів України „Про скорочення кількості та укрупнення державних цільових програм” було ліквідовано 21 державну цільову програму, серед них 3 державні цільові економічні програми (Державна цільова економічна програма підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на період до 2015 року, Державна цільова економічна програма розвитку поштового зв'язку на 2009-2013 роки, Державна цільова економічна програма модернізації комунальної теплоенергетики на 2010-2014 роки) та 2 державні цільові соціальні програми (Державна цільова соціальна програма протимінної діяльності Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи на 2009-2014 роки, Державна цільова соціальна програма зменшення шкідливого впливу тютюну на здоров'я населення на період до 2012 року). До 57 державних цільових програм було запропоновано внести зміни [10].

Отже, напрямками вдосконалення нормативно-правової бази забезпечення державного програмування економіки України, зокрема, є:

- розроблення та прийняття стратегії збалансованого розвитку національного господарства на довгостроковий період, що гарантуватиме розроблення державних цільових програм, які відповідатимуть пріоритетам розвитку економіки України незалежно від зміни Уряду, політичної ситуації в нашій країні тощо;

- внесення відповідних змін до Закону України „Про державні цільові програми”;

- інвентаризація наявних державних цільових програм, виходячи з сучасних економічних реалій держави, пріоритетів державної економічної політики, можливостей державного бюджету, вимог вітчизняного законодавства та тих, що висуваються до України з боку ЄС та СОТ тощо.

Не менш важливим є дотримання вітчизняного законодавства у даній сфері усіма суб'єктами державного програмування, що сприятиме збільшенню ефективності виконання державних цільових програм.

Література

1. Лисенко Ю.Г., Андрієнко В.М., Белопольська Т.В., Кирилишен Я.В., Куліков П.М., Курганова О.П. Механізми управління виконанням соціально-економічних програм: Монографія/ Донецький національний ун-т / Ю.Г. Лисенко (ред.), В.М. Андрієнко (ред.). — Донецьк : Юго-Восток, 2009. — 372с.

2. Закон України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” від 23.03.2000р. №1602-III / [Електронний ресурс]. - Доступний з <http://www.rada.gov.ua>

3. Закон України “Про державні цільові програми” від 18.03.2004 р. № 1621-IV/ [Електронний ресурс]. - Доступний з <http://www.rada.gov.ua>

4. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм” від 31.01.2007 р. № 106 / [Електронний ресурс]. - Доступний з <http://www.rada.gov.ua>

5. Наказ Міністерства економіки України „Про затвердження Порядку обліку державних цільових програм” від 31.07.2007 р.

№250/ [Електронний ресурс]. - Доступний з <http://www.rada.gov.ua>

6. Наказ Мінекономіки „Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення оцінки економічної і соціальної ефективності виконання державних цільових програм” від 24.06.2010р. №742/ [Електронний ресурс] - Режим доступу до сайту: <http://wvww.rada.gov.ua>

7. Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2006 р. №55 „Про державну експертизу ДЦНТП”/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://wvww.rada.gov.ua>

8. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 4.10.2006 р. №504-р “Про схвалення Концепції вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України”// [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://wvww.rada.gov.ua>

9. Розпорядження Кабінету Міністрів України „Деякі питання оптимізації державних цільових програм від 23.03.2011 р. № 223-р ”/ [Електронний ресурс] - Режим доступу до сайту: <http://wvww.rada.gov.ua>

10. Постанова Кабінету Міністрів України „Про скорочення кількості та укрупнення державних цільових програм” від 22.06.2011р. №704/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://wvww.rada.gov.ua>

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

*Крулько Євгенія Леонідівна,
аспірант Дніпропетровської
державної фінансової академії*

*Бабенко Анатолій Григорович,
д.е.н., професор, завідувач кафедри
управління персоналом та
економіки праці Дніпропетровської
державної фінансової академії
e-mail: seleznyova-e@rambler.ru*

Ефективне функціонування системи соціально-трудових відносин неможливе без законодавчого закріплення основних засад і принципів таких відносин. Нормативно-правова база у сфері праці та соціально-трудових відносин на сучасному етапі переживає пору зміни, що спричинене насамперед диверсифікацією економічного розвитку держави, зростанням вартості робочої сили, зміною міжнародного розподілу праці.

Проведені та заплановані зміни у трудовому законодавстві привертають увагу багатьох науковців і практиків у сфері соціально-трудових відносин. Окремі проблеми соціально-трудових відносин та правової основи їх функціонування зокрема висвітлено у працях таких вчених, як В.Берлізова, О.Герасименко, А.Колосок, А.Колот, О.Поплавська, В.Терещенко, А.Чикуркова та інші. Необхідність висвітлення нових змін у законодавчому забезпеченні функціонування системи соціально-трудових відносин зумовила проведення даного дослідження.

Метою написання статті є аналіз законодавчої бази регулювання соціально-трудових відносин в Україні та перспектив її розвитку.

Управління соціально-економічним розвитком держави сьогодні здійснюється на засадах соціального партнерства, що дозволяє контролювати ринкові механізми, забезпечуючи рівномірний розподіл коштів між економічними агентами, враховуючи інтереси різних учасників [2].

Соціальне партнерство як тип соціально-трудових відносин являє собою систему взаємовідносин, спрямовану на узгодження та захист інтересів найманих працівників і роботодавців на принципах соціальної справедливості, рівних можливостей, свободи слова і свободи об'єднання.

Основою функціонування системи соціально-трудових відносин на принципах соціального партнерства в Україні виступають у першу чергу Конституція України, Кодекс законів про працю України, Закони України «Про колективні договори і угоди», «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)», «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності», «Про соціальний діалог», інші нормативно-правові акти, в яких визначено правові норми і механізми узгодження інтересів суб'єктів соціально-трудових відносин.

Закон України «Про соціальний діалог» від 23.12.2010 № 2862-VI визначає правові засади організації та порядку ведення соціального діалогу в Україні з метою вироблення та реалізації державної соціальної і економічної політики, регулювання трудових, соціальних, економічних відносин та забезпечення підвищення рівня і якості життя громадян, соціальної стабільності в суспільстві. Прийняття цього Закону дало змогу узаконити вимогу, згідно з якою рішення учасників соціального діалогу є обов'язковим для розгляду і воно направляється Президенту України, у Кабінет Міністрів і Верховну Раду, що підсилює діалог влади і суспільства. Закон закріплює право участі профспілкової сторони і сторони роботодавців у розгляді держбюджету на стадії формування, а також у підготовці державних програм економічного й соціального розвитку [5].

Прийнятий нещодавно Закон України «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності» від 22.06.2012 № 5026-VI містить важливі для роботодавців новації. Так, враховуючи міжнародний досвід, вводиться принцип аполітичності. Тобто, особи, що очолюють політичні партії або політичні об'єднання не можуть одночасно очолювати організації роботодавців. Враховуючи Закон «Про соціальний діалог в Україні» вводиться поняття соціального діалогу та репрезентативності організацій роботодавців як здатності вести діалог із владою. З прийняттям цього Закону взаємовідносини організацій роботодавців з органами державної влади виходять на більш конструктивний та ефективний рівень, коли роботодавці беруть участь у засіданнях Кабміну, урядових комітетів, погоджують проекти нормативно-правових актів і, головне, пропозиції організацій роботодавців підлягають обов'язковому розгляду [4].

З 1 січня 2013 року вступає в силу новий закон «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012 № 4572-VI, дія якого буде поширюватися й на профспілкові організації. Якщо зараз у статті 1 Закону України «Про об'єднання громадян» зазначено, що регулювання діяльності профспілок визначається Законом України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», то в Законі України «Про громадські об'єднання» це вже не передбачено. Тобто з 1 січня 2013 р, коли новий закон вступить в дію, профспілкові організації повинні враховувати його норми у своїй діяльності.

Досліджуючи питання законодавчого забезпечення системи соціально-трудових відносин не можна не згадати про зміни в трудовому законодавстві, зокрема, про зміну законодавства про зайнятість, адже зайнятість є важливим індикатором ефективності функціонування системи соціально-трудових відносин на різних рівнях. Новий Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 № 5067-VI, що набере чинності 1 січня 2013 року, скасує дію Законів України «Про зайнятість» від 01.03.1991 р. № 803-XII та «Про забезпечення молоді, яка отримала вищу або професійно-технічну освіту, першим робочим місцем з наданням дотації роботодавцю» від 04.11.2004 № 2150-IV.

У новому законі чітко прописані механізми стимулювання роботодавців до створення робочих місць, стимулювання до самостійного працевлаштування громадян, а також додаткові пільги молоді та особам передпенсійного віку.

Закон дозволяє роботодавцям брати на стажування молодих спеціалістів і протягом півроку не оплачувати їхню роботу, але зобов'язує зараховувати трудовий стаж. Утім, експерти вважають, що нововведення дозволить використовувати молодь для безоплатної праці й створить умови для нових видів зловживань. Крім того, створення нових пільгових категорій громадян, яких в Україні і без того десятки, лише навантажить економіку.

Хотілося б відзначити, що закон містить низку положень про компенсацію роботодавцям єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що стимулюватиме офіційне оформлення трудових відносин та виплату "білих" зарплат.

Новий закон також передбачає нововведення стосовно процедури працевлаштування. Так, Державна служба зайнятості тепер буде вести список приватних агентств зайнятості, а оплачувати послуги посередників при працевлаштуванні дозволено виключно роботодавцям. В рекламних оголошеннях про вакансії заборонено розміщувати інформацію про вік претендента, обмеження за статевую ознакою (за деякими винятками), що виключає прояви дискримінації під час прийому на роботу. У разі порушення таких вимог на роботодавця накладатиметься штраф у десятикратному розмірі від мінімальної зарплати [3].

У цілому можна сказати, що у новому Законі України «Про зайнятість» закладено позитивний потенціал вирішення нагальних проблем у соціально-трудовій сфері.

Підсумовуючи вищесказане, можна зазначити, що сформована законодавча база регулювання соціально-трудових відносин в цілому забезпечує реалізацію принципів соціального партнерства, періодично переглядається та удосконалюється.

Однак, створення ефективної системи управління соціально-трудовими відносинами залежить не лише від законодавчого регулювання, воно вимагає впровадження нових соціально-економічних підходів з позиції трипартизму, що базуються на міжнародних принципах Міжнародної організації праці і набутому досвіді функціонування цих відносин.

Література

1. Берлізова В.М. Правові основи соціального партнерства як типу соціально-трудових відносин [Електронний ресурс] - Режим доступу:
http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2011_14_1/Berlizova.pdf
2. Колосок А.М. Функціонування системи соціально-трудового партнерства // Актуальні проблеми економіки. – 2006. - №10. – С.91-99.
3. Про зайнятість населення / Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI
4. Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності / Закон України від 22.06.2012 № 5026-VI
5. Про соціальний діалог в Україні / Закон України від 23.12.2010р. № 2862- VI

НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Кузьменко Інна Миколаївна,
студентка Харківського національного
економічного університету*

*Сєрова Ірина Анатоліївна,
к.е.н., доцент Харківського
національного економічного*

університету

e-mail: innakuzmenko22@gmail.com

В сучасних умовах трансформації економіки проблема дослідження її структури за видами економічної діяльності стоїть дуже гостро, тому що економіка будь-якої країни являє собою складну систему з великою кількістю підсистем.

Перехід на міжнародні стандарти бухгалтерської та статистичної звітності виокремив пріоритети в системі класифікацій. Однією з головних класифікацій в системі національних рахунків, є Класифікація видів економічної діяльності.

Впровадження КВЕД (ДК 009-96) в Україні дозволило розпочати роботу з вивчення структури економіки України та її регіонів за видами економічної діяльності, що відповідають міжнародним статистичним стандартам та визначити принципово новий об'єкт дослідження – вид економічної діяльності. Це, в свою чергу, дозволило здійснювати порівняльну оцінку рівня економічного розвитку країн.

Узагальнення процесу дослідження структури економіки та системних принципів структурного аналізу дозволило виокремити основні складові саме статистичного визначення структури економіки за видами економічної діяльності:

необхідність першочергового теоретичного обґрунтування змісту понять, щодо характеристики структурних змін в економіці;

побудову плану статистичного спостереження за визначеною проблемою;

розрахунок базових узагальнюючих показників щодо дослідження особливостей розвитку економіки;

оцінку взаємозв'язку визначених показників та їх впливу на процеси економічного розвитку.

Теоретичним і прикладним питанням дослідження структури та структурних зрушень як в економіці так й в окремих її сферах присвячені наукові праці Головка В.А., Єріної А.М., Моторина Р.М., Осауленка О.Г., Парфенцевої Н.О., Ревенка А.П., Швеця В.Г. Але врахуванню класифікаційних змін в дослідженні структури економіки та питанням оцінки їх ефективності приділяється мало уваги, не зважаючи на те, що за міжнародними стандартами класифікації є базовим підґрунтям у визначенні змін в розвитку

будь-яких країн.

Економічна ефективність є найважливішою узагальнюючою характеристикою результативності суспільного виробництва і, в той же час, характеристикою соціальної ефективності функціонування держави, яка досліджує рівень матеріального та культурного життя населення.

В сучасних умовах господарювання підвищення рівня економічної ефективності є одним з головних шляхів подальшого розвитку економіки, тому, що передбачає виробництво більшої кількості суспільного продукту з меншими витратами. Це дозволить досягти основних пріоритетів розвитку, які зазначені в Програмі структурної перебудови України, а саме: підвищення конкурентоздатності виробництва та збільшення експортного потенціалу держави, посилення соціальної орієнтації економіки, реалізацію енергозберігаючої моделі розвитку економіки, технологічне оновлення виробництва, створення ефективних регіональних структур економіки.

У зв'язку з цим буде доцільним побудова схеми дослідження зазначеної проблеми, яка включатиме:

- визначення концептуальних підходів щодо вибору системи показників кількісної і якісної оцінки ефективності розвитку і функціонування видів економічної діяльності;
- визначення системи чинників, що суттєво впливають на зміну рівня ефективності;
- оцінку рівня ефективності стосовно загального рівня для всієї економіки та співвідношення рівнів ефективності різних видів економічної діяльності;
- прогнозування рівня економічної ефективності під впливом різноманітних факторів.

Дослідження ефективності видів економічної діяльності за зазначеною схемою повинно мати комплексний характер й спиратися на взаємодію міждисциплінарних підходів:

- економічна теорія та теорія державного управління складають — теоретичну базу дослідження;
- теорія статистики визначає прийоми і методи статистичного дослідження;
- бухгалтерський облік представляє собою інформаційну базу в

дослідженні ефективності.

Виходячи з цього, доцільно буде виділити три основні групи чинників ефективності розвитку видів економічної діяльності: природно-географічні фактори, соціально-економічні фактори, науково-технічні фактори (табл. 1) [4].

Таблиця 1

Основні групи чинників ефективності розвитку видів економічної діяльності

Групи чинників	Характеристика
Природно-географічні фактори	До них належать природні умови та ресурси. Найбільш суттєво впливають на ефективність функціонування добувних та обробних видів діяльності і майже не впливають на сферу послуг.
Соціально-економічні фактори	Характеризуються динамічністю і результативністю. Головними з них є: забезпеченість виду діяльності трудовими ресурсами та основними фондами, виробнича і соціальна інфраструктура, податкова політика держави, екологічна ситуація, фактори споживання, наявність форм суспільної організації виробництва (концентрації, спеціалізації, кооперування і комбінування).
Науково-технічні фактори	Застосування цих факторів дозволить не тільки збільшити обсяг продукції, підвищити її якість, але й покращити екологічну та соціальну ситуацію.

Зазначені групи чинників дають змогу оцінити ефекти впливу окремих факторів на зміну рівня ефективності того чи іншого виду економічної діяльності та щільність причинно-наслідкових зв'язків.

Таким чином, застосування різних підходів в дослідженні структури економіки за видами економічної діяльності вимагає ґрунтовного та точного знання механізму діяльності класифікацій, притаманних йому закономірностей та тенденцій функціонування і розвитку. Це обумовлено появою нового об'єкта дослідження, що вимагає створення нової системи показників та нових критеріїв оцінки ефективності.

Література

1. Сивелькин В. А. Статистический анализ структуры социально-экономических процессов и явлений: Учебное пособие / В. А. Сивелькин, В. Е. Кузнецова. – Оренбург : ГОУ ВПО ОГУ, 2002. – 99 с.

2. Державний комітет статистики. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Білоцерковець О. Г. Структурна гармонізація економіки України як чинник економічного зростання / О. Г. Білоцерковець, Т. В. Бурлай, Н. Ю. Гончар / за ред. д.е.н. І. В. Крючкової. – К. : Експрес, 2007. – 520 с.

4. Іщук Я. В. Аналіз ефективності видів економічної діяльності // Економіка: проблеми теорії і практики: Збірник наукових праць. – вип. 106. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2001. – С.15-22.

НАПРЯМИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ КРАЇНИ

*Курч В'ячеслав Олексійович,
к.і.н., доцент кафедри
менеджменту та СГД
Ялтинського філіалу
«Європейського університету»*

Приводом для написання цієї статті стали бурхливі дискусії в суспільстві, присвячені питанням стану і динаміки людського потенціалу країни, актуалізувалася у зв'язку з планами реалізації програми модернізації та формування інноваційної економіки України. У статті наводяться деякі рекомендації з кадрового забезпечення програми з акцентом на освітню складову.

Дослідженню аспектів кадрового забезпечення реалізації програми модернізації країни присвячено досить багато глибоких за змістом і різнобічних по спрямованості робіт як зарубіжних, так і вітчизняних вчених.

Так, в дослідженнях Одотака І.В. визначено пріоритетність кадрового забезпечення інноваційної економіки України [5]. Сучасний стан кадрового забезпечення реалізації програми модернізації АР Крим досліджені в роботі Добровольської О.П. [1]. Аналіз тенденцій та перспектив розвитку систему навчання інноваційного менеджменту проведений Ленчуком Е.Б. [4].

Інноваційний шлях розвитку - це перехід до інтелектуальної праці, що створює нове, раніше не існувало. «Сьогодні перед

Україною стоїть унікальна для її історії завдання - сформувати повноцінний інноваційний клас, який буде здатний забезпечити постіндустріальне розвиток країни. Від держави потрібні інструменти, які допоможуть вступає в активне життя поколінню генерувати ідеї і втілювати їх. Такими інструментами можуть стати телепрограми, кіно, навіть мультфільми, за допомогою яких хлопцям можна розповісти, що мислити і творити - по-справжньому круто і модно.

Крім освіти люди також повинні бути зацікавлені в модернізації і залучені в неї, а це відбудеться, якщо будуть сформовані такі настрої:

- люди повинні хотіти довести світові, що їх нація чогось варта;
- повинна відбуватися консолідація національної еліти;
- при модернізації необхідно спиратися на власні сили і віру в них;
- повинні виховуватися патріотизм і гордість за країну.

Джерелом інноваційного розвитку є творче ставлення працівників до виконання своїх посадових обов'язків. При цьому необхідно пам'ятати, що компетенції, якими повинен володіти учасник програми, його особистісні якості повинні формуватися і розвиватися протягом усього життя. І, як одностайно стверджують практично всі експерти, для появи фахівців, необхідних для інноваційного соціально-економічного розвитку, потрібно створювати спеціальні освітньо-просвітницькі програми вже для дітей дошкільного віку, бо ранній вік - час, коли закладаються основи фізичного, психічного, особистісного розвитку людини. Втрати в розвитку дитини, допущені в даний період, непоправні повною мірою в подальшому житті.

Деякі рекомендації з кадрового забезпечення реалізації програми модернізації країни.

1. Необхідно розробити концепцію (а на її основі - програму) кадрового забезпечення модернізації країни, яка повинна містити всі необхідні розділи, що відносяться до розробки систем освіти, виховання та освіти населення країни в контексті модернізації та формування інноваційної економіки України.

2. Для дошкільної і шкільної систем освіти, виховання і освіти дітей необхідно розробити освітні стандарти, в тому числі що містять

перелік компетенцій, спадкоємність яких повинна дотримуватися у стандартах системи середньої та вищої професійної освіти.

3. Необхідно значно підвищити ефективність системи виховання та освіти дітей дошкільного віку з максимальним охопленням дітей чотирьох-шести років.

4. Потребує перегляду існуюча структура професійної освіти, необхідно оптимізувати співвідношення кількості учнів у системі ПТУ - технікум - ВНЗ.

5. У концепції має бути приділено спеціальне місце питань підвищення ролі інноваційного менеджменту як наукового напрямку, як навчальної дисципліни і як практичного інструменту розвитку інноваційної економіки України.

6. У систему навчання інноваційного менеджменту мають бути залучені всі учасники інноваційного процесу - від вчених і винахідників до користувачів результатами інноваційної діяльності.

7. У середніх та вищих професійних навчальних закладах країни доцільно створити навчально-методичні комплекси підготовки менеджерів і фахівців інноваційної економіки на основі спеціальних навчальних програм з інноваційного менеджменту для окремих груп учасників процесу НДДКР.

8. Особливо слід звернути увагу на підготовку нового покоління викладацьких кадрів, на відновлення системи інститутів підвищення кваліфікації та перепідготовки педагогічних кадрів, що володіють спеціальними знаннями, вміннями і навичками просвітницької, виховної та освітньої роботи з громадянами всіх вікових груп у контексті модернізації країни, формування інноваційного мислення, перетворення України в інвестиційно привабливий об'єкт для інших країн.

9. Необхідно участь у просвітницько-виховній та освітній сферах організацій державно-приватного партнерства з метою кадрового забезпечення програми.

10. Для реалізації поставлених цілей і завдань кадрового забезпечення реалізації програми перебудови продуктивних сил, модернізації та розвитку інноваційної економіки країни необхідно створити трирівневу систему центрів управління кадровим забезпеченням програми. Ця система повинна складатися з федерального центру управління, регіональних центрів та місцевих

осередків у форматі державних установ, громадських та / або державно-приватних організацій.

Починати треба з освіти, з системи духовно-морального виховання, заснованої на патріотичних, консервативних цінностях. Для формування та інноваційного розвитку необхідне створення системи освіти, яка допоможе виховати в людях потрібні для створення інноваційної економіки знання і особистісні характеристики. Слід приділяти увагу не лише учням вузів і коледжів, але і школярам і навіть дітям дошкільного віку, адже саме на них ляже необхідність продовження розпочатої сьогодні модернізації країни. Крім того, необхідно враховувати, що діти в першу чергу виховуються в сім'ї, тому також важливо сформулювати настрій і бажання змін у старшого покоління.

Література

1. Добровольская О.П. Региональная экономика: Учеб. пособие./О.П.Добровольская – Симферополь: Эльиньо, 2010. – 260с.
2. Іванов С.В. Особливості визначення рейтингу інвестиційної привабливості регіонів України /С.В.Іванов // Економіка Крима. – 2012. – №2. - С.45-49.
3. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення // Економіст. - №6. – 2011. – С.28-32.
4. Ленчук Е.Б. Проблемы перехода к инновационной модели развития в странах постсоветского пространства / Е.Б.Ленчук // Проблемы прогнозирования. - 2010. - №4.
5. Одотюк И.В. Инновационная трансформация промышленности Украины и России /И.В.Одотюк // Проблемы прогнозирования. - 2011. - №6.

МІНІМАЛЬНА ЗАРОБІТНА ПЛАТА ТА ЇЇ ДИНАМІКА В УКРАЇНІ

*Липчанська Маргарита Станіславівна,
студентка Донецького державного
університету управління*

*Аміров Руслан Зінурович, к.т.н., доцент
Донецького державного університету
управління*

Мета роботи – розглянути мінімальну заробітну плату та її динаміку в Україні та дослідити напрями реформування заробітної плати.

Різні аспекти трудових відносин та організації заробітної плати досліджували вітчизняні вчені: А.І. Акмаєв, Д.П. Богиня, Л.Л. Бунтовська, В.М. Василенко, В.М. Гончаров, В.М. Данюк, Г.А. Дмитренко, М.І. Долішній, Т.А. Заяць, Б.Т. Кліяненко, А.В. Калина, М.І. Карлін, А.М. Колот, Т.А. Костишина, Г.Т. Куліков, В.Д. Лагутін, Н.Д. Лук'янченко, В.К. Мамутов, О.Ф. Новікова, Н.О. Павловська, П.Г. Перерва та ін.

Проблема вдосконалення оплати праці є вузловою в системі соціально-економічних відносин не тільки тому, що торкається інтересів основної частини населення країни, але і у зв'язку з тим, що впливає на всі параметри ринку.

Усвідомлюючи необхідність підвищення рівня життя населення, останнім часом Уряд робив певні кроки в напрямі підвищення заробітної плати. Так, за 2010 р. в Україні середньомісячна заробітна плата порівняно з відповідним періодом минулого року зросла на третину, її підвищення відбувається практично в усіх галузях економіки і в усіх регіонах країни [1]. Діючим законодавством України передбачено надання громадянам, які працюють на підприємствах (незалежно від форм власності та ведення господарської діяльності), обов'язкової державної соціальної гарантії мініимальної заробітної плати [4, с.202]. Ця заробітна плата повинна враховувати рівні прожиткового мінімуму, середньої заробітної плати, продуктивності праці, зайнятості та відповідні економічні реалії [2,3]. Позитивним моментом є те, що відхилення мініимальної заробітної плати від прожиткового мінімуму з року в рік скорочується.

Спроби реформувати систему заробітної плати здійснювалися протягом усього періоду незалежності.

Перший етап реформування розпочався в 1991 р. з прийняттям Закону України “Про підприємництво”, у якому зазначалося, що суб'єкти господарювання набули права самостійно встановлювати фонд оплати праці, розробляти форми, системи і розміри заробітної плати. Тоді законом було встановлено досить високий соціальний стандарт для визначення гарантії мініимальної заробітної плати –

мінімальний споживчий бюджет. У 1992 р. було прийнято Декрет Кабінету Міністрів “Про оплату праці”, а в 1995 р. – Закон України “Про оплату праці”, що ґрунтувався на визнанні міжнародних трудових норм. Проте, незважаючи на досить прогресивну законодавчо-правову базу, реформи, згідно із задекларованими цілями, не відбулося.

Другий етап реформування оплати праці пов’язаний з початком періоду стабілізації економіки наприкінці 90-х рр. ХХ ст. У 2000 р. було розроблено і схвалено Указом Президента України Концепцію подальшого реформування оплати праці. Йшлося, насамперед, про здійснення переходу до визначення заробітної плати як ціни робочої сили, що формується на ринку праці та є зовнішнім фактором для підприємства; відновлення частки оплати праці у ВВП до 55% – рівня 1990 р.; поетапне наближення державної гарантії мінімальної заробітної плати до рівня прожиткового мінімуму як нового соціального стандарту, який було введено у 2000 р. замість межі малозабезпеченості і загалом, істотне підвищення рівня трудових доходів [5].

Нинішній етап реформування оплати праці передбачає наближення до світових соціальних стандартів, зазначених у Європейській соціальній хартії. Його завданням має стати вирішення системних суперечностей сфери оплати праці, оскільки сьогодні її підвищення передусім збільшує витрати роботодавців і не заохочує зростання продуктивності праці (так, наприклад, рівень галузевої та регіональної диференціації залишається незмінним практично з 1995 р.). Реформа заробітної плати повинна мати комплексний характер, охоплювати ринковий і неринковий сектори економіки і ставити такі цілі:

- підвищення платоспроможного попиту на внутрішньому ринку і зростання інвестиційної активності;
- реструктуризація валового внутрішнього продукту в частині підвищення питомої ваги заробітної плати (для порівняння: у розвинутих країнах світу рівень заробітної плати у ВВП становить 60–70%);
- встановлення раціональних співвідношень між заробітною платою, підприємницьким прибутком і прибутком від власності;
- забезпечення раціонального співвідношення в оплаті праці працівників бюджетної та небюджетної сфер.

Для реалізації зазначених цілей мають бути здійснені такі кроки:

1. У ринковому секторі бізнес має заохочуватися до підвищення оплати праці на підприємствах та створення нових високооплачуваних робочих місць.

2. Необхідно перейти від фіксації мінімальної заробітної плати до впровадження соціального стандарту відтворення працівника.

3. Зазначений соціальний стандарт має розраховуватися на новій методологічній основі: 1) враховувати необхідність утримання непрацездатних членів сім'ї (у міжнародній практиці застосовується коефіцієнт збільшення 1,15–1,30); 2) включати до “споживчого кошика” для визначення вартісної величини прожиткового мінімуму витрати на сплату прибуткового податку з доходу, купівлю або оренду житла, платні послуги охорони здоров'я, освіти, утримання дітей у дошкільних закладах тощо; 3) враховувати сучасні стандарти споживання харчових продуктів, необхідного для забезпечення повного відтворення робочої сили.

4. Мають бути вдосконалені підходи до визначення впливу підвищення заробітної плати на інфляційні процеси в країні, з урахуванням сучасного стану української економіки та досвіду стрімкого зростання заробітної плати 2004–2006 рр. Зокрема, слід розрахувати вплив на економічну активність прискореного зростання номінальних доходів при підтриманні інфляції на відносно високому рівні (10–12%).

5. Доцільно здійснити перехід від єдиної тарифної сітки до галузевих систем оплати праці та розширити права органів місцевого самоврядування у питаннях регулювання оплати праці.

Запропоновані заходи дають змогу: 1) знизити рівень соціальної напруженості в суспільстві, оскільки підвищать мотивацію всіх верств населення до праці; 2) знайти механізм консолідації влади, бізнесу і суспільства на підґрунті оптимізації використання людського потенціалу нації – головної конкурентної переваги в умовах глобалізації.

Відтак, зараз актуалізується необхідність розробки програми поетапного реформування політики оплати праці і формування доходів населення.

Країна, яка будує соціально-ринкову економіку не може в жодному разі обійтися без державного регулювання оплати праці.

Головним завданням державного регулювання є забезпечення збалансованості інтересів всіх учасників трудового процесу, підвищення рівня життя населення та забезпечення нормального відтворення робочої сили. Сьогодення потребує перегляду розміру мінімальної заробітної плати і умов, які впливають на її величину, для створення необхідних основ, які б забезпечували виконання основних функцій заробітної плати. Реформа заробітної плати повинна мати комплексний характер, охоплювати ринковий і неринковий сектори економіки і ставити такі цілі: підвищення платоспроможного попиту на внутрішньому ринку і зростання інвестиційної активності; реструктуризація валового внутрішнього продукту в частині підвищення питомої ваги заробітної плати (для порівняння: у розвинутих країнах світу рівень заробітної плати у ВВП становить 60–70%); встановлення раціональних співвідношень між заробітною платою, підприємницьким прибутком і прибутком від власності; забезпечення раціонального співвідношення в оплаті праці працівників бюджетної та небюджетної сфер.

Література

1. Статистичний щорічник України за 2010 рік / Держкомстат України; [за ред. О.Г. Осауленка]. – К. : Консультант, 2011. – 631 с.
2. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. № 108/95-ВР з наступними змінами і доповненнями / Верховна Рада України // Урядовий кур'єр. - 1995. – 18 трав. - С. 10 -11.
3. Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами / [відп. ред. О.П. Товстенко]. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 1024 с.
4. Справжній бух облік / [Белова Н., Бобро А., Вінокуров Д. та ін.]. – [2-ге вид.]. – Х.: Фактор, 2007. – 1027 с.
5. Концепція дальшого реформування оплати праці в Україні, схвалена Указом президента України від 25.12.2000 р. № 1376/2000 // Праця і зарплата. – 2001. – № 2. – С. 4–6.

ДИФЕРЕНЦІАІЯ ДОХОДІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДОБРОБУТ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

*Лошинська Олена Миколаївна,
к.держ.упр., доцент Донецького
державного університету управління*

loshlena@mail.ru

*Борисенко Анжела Михайлівна,
ст. викладач Донецького державного
університету управління*

В Україні в початковий період проведення економічних перетворень держава відмовилася від проведення активної політики регулювання заробітної плати, вважаючи, що можна здійснювати непряме управління доходами громадян, використовуючи податкову систему. На практиці держава з цим завданням не впоралась. Саме з цієї причини в нашій країні диференціація зарплати є сьогодні, порівняно з іншими країнами, надмірною. Таке збільшення дозволяє говорити про зростання нерівності в оплаті праці. Також важливу роль грає тіньова економіка, зарплата у конвертах.

Проблему диференціації доходів розглядали у своїх працях багато економістів. В.С. Тахтаровою на базі статистичних матеріалів було проведено аналіз диференціації доходів населення з корегуванням на наявний рівень тіньової економіки [1]. С.Б.Вакарчук і В.М. Косарев розраховували коефіцієнти, які використовують як специфічні індикатори ефективності соціально-економічних перетворень [2]. Але в сучасній економічній літературі недостатньо висвітлено вплив децильного коефіцієнту на розподіл доходів населення України.

Збільшення реального показника доходу населення впливає на поліпшення добробуту суспільства. Значну роль в економіці відіграють показники мінімального і середнього доходу населення, а також прожиткового мінімуму. За цими показниками визначається поріг бідності, або середній рівень життя, або частка «багаті люд».

Розмір мінімальної зарплати не може бути зменшений у разі зменшення розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб [3]. На рис. 1 проаналізовано динаміку змін мінімальної зарплатні за 2008-2012 роки.

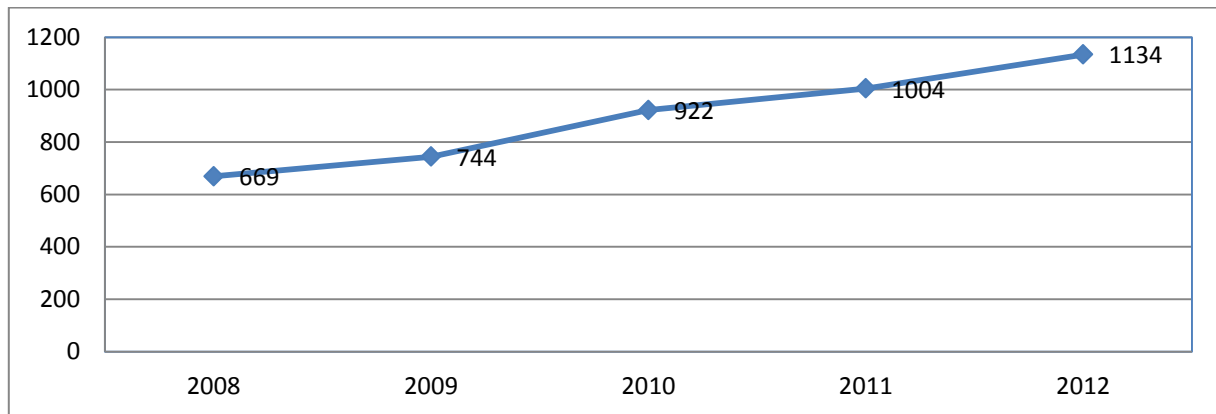

Рис 1. Динаміка змін мінімальної зарплати в Україні за 2008-2012 рр., грн.

Під впливом інфляційних процесів в сучасній Україні заробітна плата за вказаний період часу збільшується, але зміни відбуваються нерівномірно: діапазон змін від 8% до 19.

Оскільки мінімальна заробітна плата не може бути нижче прожиткового мінімуму, починаючи з 2009 року прожитковий мінімум і мінімальна зарплата зрівнялися.

У 2012 році мінімальна зарплата в Україні змінювалась декілька разів. З 1 січня по 31 березня 2012 розмір місячної мінімальної зарплати становить 1073 гривні, а наприкінці року складе 1134 грн. Середня зарплата українців в січні 2012 року склала 2722 гривні.

У сучасній Україні в останні роки спостерігається змінювання показника середньої зарплати та його співвідношення до мінімальної зарплати.

З 2004 по 2008 рік процентне співвідношення мінімальної зарплати до середньої в Україні знизилося з 41% до 33,8%, що є негативною тенденцією. У 2009 і 2010 роках відбувається зростання процентного співвідношення мінімальної зарплати до середньої. У січні 2011 року відповідний показник знижується на 4,4% до 40,9%, а в 2012 досягає рівня 39,4%. Європейська федерація профспілок громадського обслуговування відзначає, що в країнах Східної Європи існує велика різниця у співвідношенні мінімальної зарплати до середньої: від 5,8 % у Киргизстані до 68 % у Боснії і Герцеговині. У деяких країнах обговорюється питання про внесення в колективний договір пункту, що закріплює мінімальну зарплату на рівні не нижче 70% середньої заробітної плати [4].

З підвищенням середньої зарплати не всі українці стають багатшими. Дані Держкомстату України свідчать про те, що середня зарплата українців за липень 2012 зросла в порівнянні з червнем місяцем на 42 гривні і становила 3151 гривню, а мінімальна складала 1073 грн. Таким чином мінімум оплати праці складав 34% середньої оплати праці по країні.

Дослідження розподілу чисельності працівників за розмірами нарахованої заробітної плати в Україні останній раз проводилися за червень 2012 року. Фахівці Державної служби статистики України, які проводили дослідження, отримали наступні результати:

- менш ніж прожитковий мінімум заробляли 5,4% українців;
- менш ніж середня заробітна плата 66,7% українців;
- більш ніж середня заробітна плата до 5000 грн. - 16,1% українців;
- більш 5000 грн. – 11,8% [5].

Таким чином на порозі бідності виявилися 5,4% українців, 66,7% одержували заробітну плату нижче середньої. Зарплату рівну середній або вище отримували 27,9 % українців.

Узагальненим показником характеру розподілу грошей серед різних груп населення є децільний коефіцієнт: відношення доходів 10% найбільш забезпечених громадян до доходів 10% найбідніших [6].

Децільний коефіцієнт в Росії складає 16, у Скандинавських країнах - 4, у Євросоюзі - 6, в Японії та Північній Африці - 6, у США – 9 [7]. В Україні децільний коефіцієнт приблизно такий же як і в Росії, але з оцінкою експертів ООН цей показник складає 45 (при нормі 4,5).

У Європі вважають, що при децільном коефіцієнті більше 7, в країні зростає соціальна напруженість, а при значенні більше 10 країна вибухає [6].

Таким чином, якщо нижчі 10% стали жити краще в два рази, то "верхні" 10% цього поліпшення просто не помітять. Більш того, для них рівень життя навіть знизиться - оскільки поліпшення добробуту "низів" автоматом означає подорожчання вартості людської праці, і в першу чергу - сфери послуг. А цією сферою більше користуються "верхи", тобто їхні витрати щодо доходів збільшаться більше, ніж у "низів".

Таким чином, вагомою причиною виникнення проблем в розвитку економіки: стагнації виробництва, інфляція, зниження добробуту – є нічим не виправданий децильний коефіцієнт і умови його відтворення, що зберігаються. Цей коефіцієнт не супутній чинник, а причина.

Держава повинна враховувати показник децильного коефіцієнта при здійсненні трансфертних виплат, при розподілу продуктів і послуг, при впровадженні програми по стабілізації доходів – для стимулювання збільшення сектора середнього класу, та зменшення показників порога бідності.

Надмірно активне втручання держави в розподільчі процеси, вирівнювання доходів веде до зниження ділової активності у суспільстві та зниженню ефективності виробництва в цілому. З іншого боку, зменшення ролі держави в регулювання доходів населення призведе до ще більшого росту диференціації доходів, соціальної напруги, загостренню соціальних конфліктів.

Література

1. В.С.Тахтарова. Методологические подходы к оценке неравенства доходов населения // Финансы, учет, банки. - 2010.- Выпуск №1(16). - С.94-101.

2. С.Б.Вакарчук, В.М.Косарев. Статистические аспекты анализа дифференциации доходов населения Украины // Європейський вектор економічного розвитку. - 2011. - №2(11). - С.35-45.

3. Минимальная месячная и почасовая заработная плата в Украине. - [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: Majazarplata.com.ua.

4. Какое соотношение минимальной зарплаты в Украине в 2012 к средней?/ - [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: /Majazarplata.com.ua.

5. Средняя зарплата в Украине: официальная статистика и результаты международных исследований. - [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: /Majazarplata.com.ua.

6. Децильный коэффициент - [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: / <http://newzz.in.ua/economic/1148878064-rok-decilnogo-koefficienta.html>.

ДЕМОГРАФІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕПОПУЛЯЦІЇ

*Лугова Ірина Валеріївна,
студентка Харківського
національного економічного
університету*

*Аксьонова Ірина Вікторівна,
к.е.н., доц. Харківського
національного економічного
університету
e-mail: lugovaya.iv@gmail.com*

Демографічний чинник є одним із визначальних для забезпечення стабільного й безпечного розвитку держави, а проблеми оптимального демографічного розвитку слід розглядати як першочергові інтереси держави, як фактор і водночас як результат її функціонування [1].

Проведений аналіз сучасної демографічної ситуації, а також її динаміки протягом останніх років свідчить про наявність в Україні поряд із соціально-економічними проблемами глибокої демографічної кризи, більш інертної та практично некерованої, негативні наслідки якої для подальшого розвитку країни важко передбачити. Загрозою для перспектив розвитку нації стають обсяги й темпи депопуляції населення України, тобто абсолютного зменшення населення внаслідок перевищення кількості померлих над кількістю народжених [2].

Падіння життєвого рівня, невирішеність екологічних проблем, соціально-психологічний дискомфорт – все це примушує українців більшою мірою, ніж раніше обмежувати розмір сім'ї. Процес зниження народжуваності характерний для багатьох розвинених країн світу, нині це загальна тенденція демографічного розвитку. Але є та межа зниження народжуваності, яку не можна переступити, оскільки за нею процес депопуляції набуває незворотного характеру. Україна сьогодні підійшла до цієї межі. З метою подолання негативних демографічних тенденцій в Україні потрібна активна

демографічна політика, яка є частиною соціальної економічної політики суспільства в цілому [3].

Національні демографічні інтереси визначаються сукупністю збалансованих демографічних інтересів держави, суспільства й особистості на основі конституційних прав громадян України. Сутність демографічних інтересів держави і суспільства полягає у формуванні такого типу відтворення населення, основними характерними ознаками якого є: зменшення темпу депопуляції; нормалізація рівня народжуваності, спрямована на повне заміщення батьківських поколінь, зменшення показників смертності та збільшення тривалості життя; прогресивна статевовікова структура населення; оптимальні внутрішні й зовнішні міграційні процеси; укріплення родини як соціального інституту, найбільш сприятливого для реалізації сформованої потреби в дітях, їхнього виховання.

Демографічна політика України в умовах депопуляції повинна включати три види методів: економічні, адміністративно-юридичні та соціально-психологічні. До економічних методів належать заходи, за допомогою яких створюються найкращі умови поєднання трудової й виховної функцій сім'ї. Під адміністративно-юридичними методами демографічної політики слід мати на увазі прийняття законодавчих актів, які будуть сприяти досягненню головної мети – подолання депопуляції. До соціально-психологічних методів належать в основному пропагування пошани та важливості материнства [4].

Створення умов, достатніх для попередження і нейтралізації демографічних загроз передбачає виконання основних завдань забезпечення демографічної безпеки в Україні: поліпшення соціально-економічних умов життєдіяльності населення; поетапне підвищення державних мінімальних соціальних стандартів у галузі оплати праці, пенсійного забезпечення, освіти, охорони здоров'я, культури, житлово-комунального обслуговування, соціальної підтримки та соціального обслуговування; оптимізація зовнішніх і внутрішніх міграційних потоків населення; протидія нелегальній міграції; сприяння добровільному поверненню українців на етнічну батьківщину (за місцем народження); стимулювання залучення і закріплення фахівців у сільській місцевості; формування високих духовно-моральних стандартів громадян у галузі сімейних стосунків, підвищення престижу родини в суспільстві; забезпечення

репродуктивних прав громадян і сприяння формуванню репродуктивних потреб населення [3].

Вирішення демографічних проблем потребує, з одного боку, охоплення всіх регіонів заходами профілактики деструктивних демографічних чинників, а з другого – виділення регіонів з найгострішими проблемами для розробки спеціальних програм [4].

В останні роки прийнято низку державних документів, орієнтованих на поліпшення демографічної ситуації в Україні, зміцнення сімейно-шлюбних стосунків, формування усвідомленого батьківства. Це передусім національна програма «Планування сім'ї» (1994 рік), програма «Українська родина» (2001 рік), національна програма України «Репродуктивне здоров'я 2001 – 2005» (2001 рік), Концепція державної сімейної політики (2000 рік), Концепція демографічного розвитку України на 2005 – 2015 роки (2004 рік) тощо.

Програма «Діти України» увійшла складовою частиною в загальноєвропейську програму «Діти 90-х» і виконувалась в 14 країнах Європи за спільною методологією. Передбачала охорону здоров'я, виховання, соціальний захист знедолених, доплату сім'ям, трудове навчання. Програма «Українська родина» була розрахована на період до 2000 року і передбачала концентрацію зусиль на поліпшенні соціального і духовного розвитку родини, підвищення авторитету родини, патріотичного духу українського суспільства, консолідувати націю навколо національної ідеї [1].

Міністерство у справах сім'ї, молоді та спорту України спільно з Інститутом демографії та соціальних досліджень НАН України розробили проект стратегії демографічного розвитку на 2006 – 2015 роки. Стратегію демографічного розвитку України створено відповідно до Концепції демографічного розвитку на 2005 – 2015 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2004 року, на виконання рекомендацій парламентських слухань "Демографічна криза в Україні: її причини та наслідки", затверджених Постановою Верховної Ради України від 5 червня 2003 року, і доручення Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2005 року.

Мета стратегії демографічного розвитку – поліпшення якісних характеристик населення України та гармонізація його відтворення, збереження та відтворення його життєвого і трудового потенціалів.

Крім цього, у зазначеному документі багато уваги приділено стратегії регулювання міграційних процесів: утримання чисельності та структури населення на рівні, що забезпечує підтримку господарської освоєності території, в усіх регіонах держави під час збереження наявної ментальної цілісності населення України. Умовами підтримки стабільно додатного міграційного балансу є забезпечення зворотності зовнішніх трудових поїздок та підвищення прибуття населення до України. При цьому відновлення чисельності населення України на рівні 52 млн. або її стабілізація на сучасному рівні визнається недоцільним, оскільки це потребує залучення значних контингентів мігрантів переважно з країн Азії та Африки, що спричинить порушення ментальної цілісності населення України та внутрішньої рівноваги суспільства, труднощі взаємоадаптації корінного і прибулого населення. Регулювання імміграції до України спрямоване не на подолання депопуляції, а на уповільнення її темпів.

Серед головних завдань і напрямів стратегії вирізняють такі: скорочення масштабів нелегальної трудової міграції населення за межі країни; забезпечення зворотності зовнішніх трудових поїздок; запобігання зниженню кваліфікації високоосвічених спеціалістів у зв'язку з заняттям за кордоном низькокваліфікованими роботами; недопущення нелегальної міграції; сприяння поверненню етнічних українців [4].

Отже, сучасну демографічну ситуацію в Україні експерти-демографи називають кризовою. За прогнозами Інституту демографії та соціальних досліджень Національної академії наук, до 2050 року населення України може зменшитися до 35 млн. осіб [4]. У цій ситуації напрями демографічної політики держави мають спрямовуватися передусім на підвищення рівня та поліпшення якості життя населення. Особливу увагу варто приділяти не кількісним, а якісним параметрам демографічного відтворення. Потрібно сконцентрувати зусилля на вирішенні таких поточних і стратегічних завдань, як: економічне забезпечення відтворення населення, належний соціальний захист сімей із дітьми та осіб похилого віку, поліпшення екологічної ситуації, зменшення виробничого та побутового травматизму, популяризація здорового способу життя, забезпечення доступності якісної медичної допомоги й освіти, що стане вагомим підґрунтям для переходу до сучасного режиму

відтворення населення і підвищення тривалості повноцінного активного життя.

Література

1. Стешенко В., Рудницький О., Хомра О., Стефановський А. Демографічні перспективи України // Інститут економіки НАН України // Київ, 2005. – 55 с.
2. Піскунов С. Етнодемографічна політика // Дивослово. – 2002. – № 8. – с. 2 – 5.
3. Стратегія розвитку України: теорія і практика. – К.: НІД., 2002. – С. 864.
4. Концепція демографічного розвитку України на 2005 – 2015 роки. Проект. – К., 2004. – С. 13.

МІСЦЕ ДОНЕЦЬКОЇ ЗАЛІЗНИЦІ У КОМПЛЕКСІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

*Луніна Вікторія Юріївна,
асистент кафедри маркетингу
Донецького державного
університету управління*

*Чепурненко Марина Валеріївна,
студентка Донецького державного
університету управління
marina.chepurnenko@yandex.ru*

Донецька залізниця займає крайній південний схід Донецько-Придніпровського промислового району, охоплюючи найбільш індустріально розвинену його частину – Донбас (значну частину території Донецької та Луганської області). Експлуатаційна довжина дороги 2,9 тис. км.

Мережа рейкових шляхів Донбасу одна з найстаріших в країні. Головні її магістралі були побудовані ще в минулому столітті. За радянських часів відбувалося завершення формування цієї мережі. Основний каркас залізничної мережі дороги являє собою густу мережу сильно завантажених широтних і меридіональних ліній, що мають численні примикання під'їзних шляхів промислових підприємств – вугільних шахт, теплових електростанцій, металургійних

комбінатів, хімічних і машинобудівних заводів, підприємств будівельної індустрії. На під'їзних шляхах здійснюється більш 4 / 5 усього навантаження дороги. На території, що обслуговується Донецької дорогою, немає пункту, віддаленого від залізничних станцій на відстані більше 25 км.

Високий рівень промислового розвитку району тяжіння дороги визначив високу вантажонапруженість її основних напрямків, яка в 5-6 разів вище середньогалузевої.

Щоб відповідати загальноєвропейському рівню, залізниці треба буде розв'язати ряд проблем, що накопичувалися десятиліттями і особливо загострилися в останні роки в умовах переходу галузі до ринкових відносин. Головним чином внаслідок того, що обсяг перевезень з 1990 року знизився на 55%, тобто майже в два рази.

Проблеми функціонування та розвитку залізничного транспорту висвітлено у багатьох вітчизняних працях, таких вчених, як: В. Козака, Є.В. Крикавського, М.В. Макаренко, Є. Сініциної, О.Г. Рудакова. Серед закордонних вчених слід виділити: Д. Бауерсокса, Д.Дж. Клоса, Д. Ламберта, Дж. Стока, А.У. Альбекова, Н.В. Афанасьєву, Є.А. Голікова. Але проблеми функціонування Донецької залізниці актуальні і сьогодні.

Донецька залізниця представляє потужний транспортний комплекс, що обслуговує найбільший промисловий район України – Донбас. В основному Донецька магістраль пролягає по території Донецької, Луганської, частково Дніпропетровської, Запорізької, Харківської областей України. Залізницею магістраль зв'язує в єдиний транспортний конвеєр Донбас з Наддніпрянщиною, центральні райони Росії та Україні – з Кавказом і Поволжям. На півдні дорога має вихід до Азовського моря через Маріупольський морський торговельний порт.

Донецька магістраль найбільша в Україні за розмірами вантажної роботи. На дорозі проводиться систематична робота щодо вдосконалення форм і структур управління виробничо-фінансовою діяльністю, оновлення виробничих потужностей, якісного поліпшення обслуговування клієнтів і пасажирів. Вироблена реконструкція станції Маріуполь-Порт дозволила в 2,5 рази збільшити обсяги переробки вагонів у Маріупольському порту. Здійснено програму робіт з оновлення колії, залізничних облаштувань з підвищенням швидкостей руху поїздів до 120 км на

годину на ділянці Донецьк - Чаплине, що входить до складу вантажонапружених напрямків. Це дозволило значно скоротити час ходу поїздів, підвищити безпеку руху.

Реконструйовано вокзали станцій Донецьк, Маріуполь, Комунарськ, Харцизьк, Луганськ та інші. Після реконструкції вокзал у Донецьку став одним з кращих в Україні. Тут до послуг пасажирів є «Центр-сервіс», що здійснює не тільки продаж квитків у прямому сполученні і на зворотний виїзд, але й інші послуги. Кожен бажаючий зможе замовити тут квиток на літак чи на потяг від будь-якої станції України. Аналогічний сервісний центр працює у вокзалі Луганська.

Оновлюється парк пасажирських вагонів. Тисячі пасажирів вже зробили поїздки на експресах, що курсують з Донецька в Київ і за маршрутом Луганськ - Київ. Ці поїзди після капітального ремонту підприємством ВАТ «Днепрвагонремстрой» не просто перетворили, а гарантують комфорт і безпеку. Капітальний ремонт рухомого складу здійснюється як на спеціалізованих ремонтних заводах, так і в локомотивних, вагонних депо залізниці [1].

Відправлення вантажів станціями Донецької дороги перевищує їх прибуття. У структурі відправлення вантажів 53% припадає на частку кам'яного вугілля, половина якого перевозиться в межах дороги на електростанції і Донбасу коксохімічні заводи. Третина чорних металів, що відправляються також осідає в межах дороги, 2 / 3 вивозять на станції інших доріг. Донецька дорога – великий відправник і одержувач будівельних матеріалів і вапняку для металургійної промисловості. За обсягом продукції, що ввозиться дорога займає перше місце серед всіх доріг країни. Вона отримує залізну руду в основному з Криворіжжя.

У межах дороги є близько 30 станцій, розміри навантаження кам'яного вугілля яких перевищують 2 млрд. т. Частка транзиту в структурі перевезень дороги не перевищує 1/4, однак, враховуючи загальний обсяг перевезень дороги, абсолютні розміри транзиту через Донбас значні. До числа основних транзитних вантажів відносяться чорні метали, машини і промислове устаткування, нафтопродукти, хліб і ліс.

Через Донецьку дорогу слідує дуже великий потік транзитних пасажирів, що їдуть на Кавказ, частково в Крим і назад у центр Росії і Уралю-Поволжя. Найбільша кількість пасажирських поїздів пропускається по магістралі Лозова-Слов'янськ-Іловайськ-Марцево-

Ростов-на-Дону. Власні залізничні пасажирські перевезення Донбасу порівняно невеликі.

Донецька дорога в межах території, що обслуговується взаємодіє головним чином з автомобільним транспортом. Роль головної автомобільної дороги Донбасу виконує упоряджене шосе, що йде від Харкова на Ростов-на-Дону через Слов'янськ, Артемівськ, Дебальцеве і Ровеньки. Від нього відходять автодороги до Горлівці, Донецьку, Макіївки, Краматорську, Костянтинівки, Лисичанську, Северодонецьку, Алчевську, Кадіївці і Луганську. Важливе значення має приморське шосе, що йде від Ростова-на-Дону в Крим через Маріуполь і дорога Донецьк-Маріуполь [2].

Основним видом вантажу, що перевозиться Донецькою залізницею, є кам'яне вугілля. Тільки за перше півріччя 2012 року ДП «Донецька залізниця» перевезла понад 37 451 000 т кам'яного вугілля [3].

Крім магістральної мережі, господарство залізничного транспорту містить у собі тисячі вокзалів і вантажних дворів, велику кількість локомотивних і вагонних депо. Тому проблема екологізації залізничного транспорту дуже важлива.

Залізничний транспорт впливає на екологію як великий споживач паливних, лісних і земельних ресурсів, мінеральних і будівельних матеріалів. Хоча в порівнянні з іншими видами транспорту (особливо автомобільним), він заподіює менше екологічного збитку.

Структура негативного впливу залізничного транспорту на середу включає порушення стійкості природних ландшафтів транспортною інфраструктурою шляхом розвитку ерозій і зсувів; забруднення атмосфери відпрацьованими газами; постійне зростання рівня забруднення землі нафтою, свинцем, продуктами видування і осипання сипучих вантажів (вугілля, руда, цемент). Особливо небезпечні аварії на залізницях.

Природоохоронною діяльністю на залізничному транспорті займається відділ безпеки руху та охорони праці. Кошти, пов'язані з поліпшенням екологічної ситуації, безпосередньо пов'язані з модернізацією залізничного транспорту. Особливо важливий тут перехід залізничного транспорту на екологічно чисту електричну тягу. Зараз вже експлуатаційна довжина електрифікованих залізниць складає 40% (більше 9 тис. км). Оздоровленню навколишнього середовища

буде сприяти культура вантажних перевезень, тобто перехід на контейнерні перевезення й інші види прогресивних методів доставки продукції. Великою проблемою для екології є аварії на вантажних потягах. Безаварійність перевезень – головне завдання залізничного транспорту [2].

Розглянувши проблему залізничного транспорт у Донецькому регіоні в умовах інтеграційних процесів було визначено, що основними проблемами формування перевозки залізничним транспортом є: зниження обсягів перевезення, постійна відсутність коштів, негативний вплив на середовище. Але також залізна дорога разом з іншими видами транспорту утворює технічні з'єднання колій, які включають всі види взаємодіючого транспорту. Координованість дій всіх видів транспорту забезпечує ефективні блокові, змішані зв'язки, в яких зростає роль контейнерних перевезень як самого прогресивного способу доставки продукції. Залізничний транспорт виконує основні обсяги перевезень, а за пасажирооборотом є незаперечним лідером.

Реалізація заходів щодо зниження негативного впливу залізничного транспорту на навколишнє середовище, разом з налагодженням ефективної природоохоронної діяльності на інших видах транспорту, може значно поліпшити екологічну ситуацію в Україні.

У майбутньому ключова роль визначається саме залізничному транспорту у піднесенні економіки країни, забезпечення її сталого функціонування. Крім того, вигідне географічне положення нашої держави на стику Центральної і Східної Європи буде сприяти перетворенню його на важливий транспортний полігон міжнародного значення.

Література

1. Сайт ИВЦ ГП «Донецкая железная дорога». [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.railway.dn.ua/ru/index.php?index=5>
2. В.М. Гурнак. Транспортний потік республіки – К.: Знання, 1986. – 48 с.
3. Сайт РБК-Україна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rbc.ua/rus/newsline/show/chistaya-pribyl-donetskoy-zheleznou-dorogi-za-9-mes-2012-g-uvelichilas-25102012230000>

УДОСКОНАЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА, ЩО РЕГУЛЮЄ ВІТЧИЗНЯНИЙ ФОНДОВИЙ РИНОК

*Малишенко Костянтин Анатолійович,
к.е.н., доцент РВУЗ Кримського
гуманітарного університету, м. Ялта
e-mail: docofecon@mail.ru*

З набуттям незалежності в Україні починають розвиватися ринкові відносини, в країні з'являється фондовий ринок, який потребує державного регулювання. Аналізуючи наявну на сьогоднішній день українське законодавство про цінні папери з точки зору його зрілості і визначеності, можна сказати, що воно поки що далеко не досконале. У ньому відсутні багато які поняття, звичні для цивілізованого ринку цінних паперів, що свідчить про актуальність вдосконалення законодавства, що регулює вітчизняний фондовий ринок. Важливою тенденцією, яка свідчить про неефективність законодавства, що регулює фондовий ринок, є спроби проведення на цьому ринку протизаконних операцій, використання ринку для відмивання коштів, отриманих незаконним шляхом. Питання державного регулювання фондового ринку в Україні знайшли широке відображення у вітчизняній науковій літературі. Серед авторів, які фокусували свою увагу на визначенні принципів, методів і механізмів державної регулювання роботи фондового ринку, можна відзначити І.Г. Андрущенко, С.І. Анохіна, Н.В. Благу, М.С. Гончара, О.М. Іваницький, О.Н. Мозгового, Р.І. Шаравари та інших. У цих роботах підкреслюється важливість державного регулювання ринку цінних паперів.

Метою даної роботи є аналіз сучасного стану законодавчого регулювання фондового ринку в Україні, а також шляхи його вдосконалення. У зв'язку з цим основними завданнями роботи є:

- 1) огляд ринку цінних паперів України, його становлення та розвиток;
- 2) аналіз законодавчої бази, що регулює фондовий ринок в Україні;
- 3) визначення перспектив розвитку законодавчого регулювання ринку цінних паперів в Україні.

Перш за все, слід відзначити загальний недолік всіх офіційних документів - Законів, нормативних актів ДКЦПФР і т.п., що складається в тому, що вони не повною мірою враховують

перехідний характер української економіки. Необхідно обов'язково враховувати рівень розвитку економіки в країні, оскільки в перехідних економічних системах діють зовсім інші механізми впорядкування суспільного життя, ніж в розвинутих, і тому механічне перенесення на непідготовлений ґрунт схем, моделей та інших атрибутів, добре "працюють" в нормальній економіці, в наших умовах зовсім не обов'язково призведе до аналогічних результатів. Більш того, нерідко результати такого переносу "працюють" з точністю до навпаки. І фондовий ринок не є винятком. До пріоритетних напрямків розвитку фондового ринку в останні роки, зокрема, що стосується питань, пов'язаних із законодавчим регулюванням, відносяться: розвиток нормативно-правової бази у сфері регулювання інститутів спільного інвестування, ринку похідних цінних паперів, удосконалення механізмів корпоративного управління, забезпечення захисту прав акціонерів та удосконалення механізмів розкриття інформації про діяльність емітентів цінних паперів, а також наближення вітчизняного законодавства до міжнародних стандартів. Вищевказані питання зумовлюють необхідність внесення відповідних змін до низки Законів України, що регулюють фондовий ринок. Необхідно внести деякі зміни в Закон України "Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)", прийнятий Верховною Радою України 15 березня 2001 року, який посилив би державний контроль за діяльністю інститутів спільного інвестування, обґрунтував чіткий і прозорий механізм їх створення і функціонування.

З метою створення сприятливих умов для професійної діяльності на ринку цінних паперів доцільно внести зміни до Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» [1]. Реалізація зазначеного проекту надасть сприяння проведенню єдиної державної політики щодо упорядкованості на фондовому ринку регуляторних вимог, введе безпосередню участь обласних державних адміністрацій у розвитку фондового ринку, посилить контроль за дотриманням учасниками фондового ринку норм законодавства, підвищить вимоги до членів саморегульованих організацій, що буде сприяти захисту законних прав та інтересів інвесторів, а також - делегування повноважень державних органів виконавчої влади саморегульованим організаціям.

З метою створення цілісного, відкритого, прозорого, високоліквідного ринку цінних паперів необхідно внести відповідні зміни до Законів України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» [1] та «Про цінні папери і фондову біржу» [2]. Для вирішення проблемних питань та стимулювання подальшого розвитку фондового ринку Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку був розроблений проект розвитку фондового ринку на 2011-2015 роки, в якому окреслені наступні завдання:

1. Збільшення капіталізації, ліквідності та прозорості фондового ринку.
2. Удосконалення ринкової інфраструктури та забезпечення її надійного і ефективного функціонування.
3. Удосконалення механізмів державного регулювання, нагляду на фондовому ринку та захисту прав інвесторів.
4. Стимулювання подальшого розвитку фондового ринку України.

Слід виділити напрямки підвищення ефективності функціонування українського фондового ринку, які необхідно закріпити в нормативно-правових актах, з урахуванням перехідної економіки в країні:

- 1) з'ясування потенційних можливостей, налагодження тісної співпраці в рамках міжнародних організацій з метою створення позитивного іміджу українського фондового ринку серед зарубіжних і вітчизняних інвесторів;
- 2) розширення кількості фінансових інструментів, доступних для інвесторів, повноцінне впровадження в обіг похідних цінних паперів;
- 3) розробка та впровадження нормативно-методологічного інструментарію емісії приватних інвестиційних цінних паперів для роздрібного продажу індивідуальним інвесторам;
- 4) приведення нормативної бази та регулювання фінансових послуг у відповідність до світових стандартів;
- 5) централізація торгівлі на ринку цінних паперів, централізація депозитарної системи та системи державного регулювання;
- 6) підвищення рівня законодавчого захисту прав інвесторів та інших учасників ринку цінних паперів;
- 7) концентрація торгівлі цінними паперами на організованому ринку, діяльність якого відповідає міжнародним стандартам.

Незважаючи на існуючі недоліки, ринок цінних паперів України володіє великою потенційною силою. Найголовніше і правильне тут - врахувати всі недоліки і прогалини і постаратися виконати більшу частину умов, які допоможуть йому вийти на гідний рівень.

Література

1. Україна. Закони. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні [Текст]: закон: [прийнятий 15.03.2006 N 3541-IV (3541-15) // Відомості Верховної Ради України. - 2006. – № 51.

2. Україна. Закони. Про цінні папери і фондову біржу [Текст] : закон: [прийнятий 22.06.2004, №1840-IV, // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 38.

3. Унінець-Ходаківська, В. П. Роль державного регулювання на ринку фінансових послуг [Текст] / В. П. Унінець-Ходаківська // Актуальні проблеми економіки. – К. – 2009. - №6. – с. 238 - 247.

4. Калач, Г. М. Сучасні тенденції фінансової політики у сфері фондового ринку [Текст] / Г. М. Калач // Актуальні проблеми економіки. – 2009. - №6. – С. 216.

5. Михальская, Л. С., Юрова Д. Б. Современное состояние фондового рынка Украины: проблемы и перспективы развития [Текст] / Л. С. Михальская, Д. Б. Юрова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. - № 3. – С. 125.

ПРІОРИТЕТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОГО ВЕКТОРУ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

*Маркович Ірина Богданівна,
к.е.н., Тернопільський
національний технічний
університет імені І.Пулюя
e-mail: sorira@ukr.net*

Інноваційність розвитку підприємств, галузей та й загалом національної економіки стала визначальним вектором прогресу, що знаходить своє відображення в наукових дослідженнях багатьох економістів та в практичній діяльності господарюючих суб'єктів.

Інноваційна діяльність в умовах переходу економіки України на інтенсивний шлях розвитку набуває особливого значення. Охопивши різні аспекти ринкових відносин, інноваційний процес

сприяє зростанню промислового виробництва, дає змогу підвищувати продуктивність праці, залучати до виробничої сфери всі резерви. Для української промисловості важливим елементом переходу на інноваційний шлях розвитку є збалансування інтересів бізнесу і виробничо-технологічних можливостей підприємств.

Структурні зрушення, що характерні для економік країн під впливом процесу глобалізації, спричиняють пошук механізмів та інструментів розбудови всіх сфер економічної діяльності, а особливо промисловості, щодо формування сучасного середовища з принципово новою господарською системою, де основним виробничим ресурсом стає інформація та знання, а роль вирішального чинника виробництва відіграють інновації.

Проблемам інноваційного розвитку присвячено праці таких вітчизняних та зарубіжних фахівців: Гриньов А.В. [1], Ілляшенко С.М. [2], Антохіна Ю.А. [3], Фрімен С. [4], Лундвал Б. [5] та інші.

На наш погляд, справедливою є думка, що еволюція типів організаційно – економічного розвитку від екстенсивного типу до інтенсивного сьогодні вже входить в нову фазу розвитку – інноваційної моделі розвитку економіки, яка здатна більш ефективно конкурувати на світовому ринку.

Вищезгаданими науковцями були зроблені спроби не тільки пов'язати, а й визначити роль заходів щодо підвищення інноваційності підприємств, але проблема глибоких досліджень ефективного використання інноваційного потенціалу в загальнонаціональному масштабі залишається невирішеною.

Метою даного дослідження є обґрунтування пріоритетності інноваційного вектору розвитку національної економіки, враховуючи глобальні та національні особливості конкуренції.

Світовий досвід розвитку, передусім високорозвинутих країн, переконує, що динамічне зростання витрат на інноваційні технології забезпечує нарощування і утримування ними конкурентоздатного потенціалу.

Безумовно, важливе значення в процесах переходу підприємств на інноваційний шлях розвитку відіграє держава. Її роль в активізації прогресивних змін у промисловості протягом останніх десятиліть суттєво змінилася. Більшої ваги набувають завдання створення сприятливих умов розвитку підприємництва, побудова оточення, яке стимулює інновації, сприяє залученню приватного та іноземного

капіталу до виробництва наукомісткої продукції, допомагає різним формам кооперації, інтеграції, кластеризації. Тобто, втручання держави повинно бути не пряме, а опосередковане через створення надійних та чітких рамкових умов, які визначають особливості діяльності суб'єктів господарювання.

У світовій практиці сформувалось декілька моделей інноваційного розвитку країн, які відрізняються між собою як методичними підходами до стратегій забезпечення інноваційного зростання економіки, так і за ступенем та характером участі держави, наукових і освітніх установ, промислових підприємств, інших інституцій у процесі підвищення її інноваційності:

1. В країнах-лідерах в сфері наукових розробок (США, Великобританія, Канада, Франція) визначальна роль у формуванні інноваційного потенціалу належить державі. Характерне створення мережі центрів поширення інновацій та відповідних органів державного регулювання. Важливе місце приділяється стимулюванню інновацій через підтримку конкуренції. Також для такої моделі є характерною значна кількість масштабних науково - інноваційних проектів, фінансування яких значною мірою проводиться державою.

2. Дещо іншим шляхом проходить розвиток інноваційної сфери в Німеччині, Швеції, Швейцарії. Держава підтримує визначальні напрямки нововведень в тих сферах, які є пріоритетними в галузевій структурі народного господарства, намагаючись досягти часткового лідерства в глобальних масштабах. Разом з тим, велика увага приділяється якості освіти як базової компоненти успішного розвитку економіки.

3. Стратегія інноваційного розвитку, в основі державного регулювання якого покладене чітке координування синхронного розвитку різних секторів науки і виробництва, орієнтація на довгострокову конкурентоспроможність промисловості та її адаптація до нових умов. Така модель використовується в Японії, Південній Кореї.

Що стосується України, то вона відноситься до країн з перехідним типом економіки і зазначені моделі для вітчизняної економіки ще не можуть бути застосовані. Слід мати на увазі, що досягнення високого рівня ефективності державних інститутів в сфері стимулювання інноваційної активності в промисловості не може бути

отримане абсолютним копіюванням закордонного досвіду або перенесенням дієвих в певних регіонах схем на вітчизняний рівень. З огляду на це, потребує вирішення проблема розробки та реалізації ефективної багатовекторної стратегії інноваційного розвитку України, яка би, узагальнюючи досвід розвинених держав, була реальною для виконання та мала довготерміновий характер.

Враховуючи необхідність реалізації обраного Україною інноваційного шляху розвитку промисловості, варто зазначити, що формування та ефективне використання інноваційного потенціалу підприємств може бути успішним за умов державної підтримки та створення сприятливого інноваційного клімату, заохочення розвитку виробництв, заснованих на вітчизняних науково – технічних розробках, що в комплексі дозволить отримати конкурентні переваги в довгостроковій перспективі на світовому ринку.

Для досягнення інноваційного розвитку економіки потрібне негайне формування керованої державою системи, яка спроможна підвищити економічну вигідність здійснення інновацій та знизити ризики такої діяльності. Створення такої системи вимагає впровадження економічного механізму стимулювання інноваційної діяльності з врахуванням взаємних інтересів учасників інноваційного проекту, суміщення кількох сфер економіки. Тільки так можна забезпечити науково обґрунтовані умови для досягнення інноваційного розвитку держави.

Література

1. Гриньов А.В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління: Монографія / А.В. Гриньов. – Харків: ІНЖЕК, 2003. – 308с.
2. Менеджмент та маркетинг інновацій: Монографія/ За заг. ред. д-р екон. наук, проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: ВТД "Університетська книга", 2004. – 616 с.
3. Антохина Ю.А. Мониторинг реализации инновационной стратегии ВУЗа//Автореферат дис.... канд..экон.наук: 08.00.05 /СПб: ГУАП, 2006. – 27 с.
4. Freeman C. The National System of Innovation in Historical Perspective / C. Freeman // Cambridge Journal of Economics. — 1995. — Vol. 19, № 1, p. 36-48

5. Lundvall B.-A. National Systems of Innovation: Towards a Theory of Innovation and Interactive Learning / B.-A. Lundvall // - L.: Pinter Publishers, 1992, p. 126-154

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ВАРТОСТІ БАНКУ

*Нетудихатка Ксенія Валентинівна,
студент Інституту економіки та
фінансів Донецького університету
економіки та права*

*Гелюх Людмила Іванівна,
викладач Донецького університету
економіки та права
e-mail: prorektornayka@ukr.net*

Останнім часом у міжнародному фінансовому просторі спостерігається активізація процесів злиття та поглинання банків. Це зумовлює необхідність пошуку ефективного інструментарію оцінки їхньої вартості. Однак методологічні засади оцінки вартості банків на основі дохідного, витратного та порівняльного підходів в умовах нерозвиненого фінансового ринку залишаються одним із найменше теоретично висвітлених і практично вирішених питань [1].

Теоретичні засади та практичні механізми оцінки вартості банку та визначення вартісних характеристик банківської діяльності досліджуються як у світовій, так і у вітчизняній науковій літературі. Сучасні погляди на вирішення цієї проблеми представлені в роботах таких українських дослідників, як: Г. Азаренкова, М. Алексеєнко, З. Васильченко, А. Єпіфанов, І. Івасів, К. Кіреєва, О. Мендрул, Т. Момот, М. Савлук, Н. Шевчук, Н. Шульга, Р. Тиркало та інших [2]. Однак, незважаючи на велику кількість наукових праць у вказаній сфері, проблема оцінки вартості банківського бізнесу залишається не вирішеною остаточно.

В економічній літературі оцінка вартості банку здійснюється за трьома основними підходами, в межах яких встановлюються методи (табл. 1).

Аналіз таблиці показав, що існує три підходи до оцінки вартості банку. У рамках кожного підходу розглядаються окремі методи. При оцінці вартості банку варто усвідомлювати, що є як плюси так і мінуси при використанні різних підходів та методів.

Таблиця 1

Підходи та методи оцінки вартості банку [3]

Витратний (майновий) підхід	Порівняльний (ринковий) підхід	Доходний підхід
Метод чистих активів	Метод ринку капіталу (метод компанії-аналога)	Метод дисконтування грошових потоків
Метод розрахунку ліквідаційної вартості	Метод галузевих коефіцієнтів (метод галузевих співвідношень)	
Метод надлишкових прибутків (оцінка гудвіла)	Метод минулих угод із компанією	Метод капітальних доходів
Метод накопичених активів	Метод угод (метод продажів)	Метод надлишкового доходу (прибутку)
Метод розрахунку повної відтворювальної власності	Метод ринкової привабливості	
Метод розрахунку вартості заміщення	Метод капіталізації дивіденту	Метод співвідношення ціни і доходу
Метод балансового власного матеріального капіталу	Метод зіставлення ринкової і балансової вартості	
Метод ринкового власного матеріального капіталу	Метод галузевої специфіки	Метод доданої вартості

При оцінці порівняльним підходом відокремлюють декілька негативних чинників:

- не слід брати до уваги дані про пропозицію продажів банків, оскільки пропонований на продаж банк часто переоцінений своїми власниками. А торг при продажі банку може складати до 50%;
- фінансовий ринок України практично «закритий» і немає достовірної інформації про проведені операції купівлі-продажу банку, а ті дані, які, з'являються в ЗМІ досить скоро застарівають;

- немає достатньої кількості об'єктів порівняння для достовірного результату при оцінці вартості банку;
- немає адекватних оцінюваному банку мультиплікаторів (наявність інформації про мультиплікатори компаній-аналогів), які доступні колу зацікавлених осіб;
- враховуючи унікальність кожного банку складно підібрати коригування до компаній-аналогів.

Проблема використання методів оцінки вартості банку в рамках ринкового підходу зумовлена тим, що в Україні реальні ціни купівлі-продажу банків в офіційній статистиці відображаються досить рідко, а фондовий ринок не досить розвинутий.

Витратний підхід актуально використовувати при розрахунку вартості банку, який лише починає розвиватися і дає невеликі грошові потоки, або при ліквідації (реорганізації) банку.

Враховуючи, що оцінка вартості банку ефективна лише при розрахунку суб'єкта господарювання, що діє та приносить позитивні грошові потоки, найбільш прийнятним підходом при оцінці вартості банку є оцінка доходним підходом. При цьому вартість банку визначається величиною грошових потоків, що їм генеруються.

Таким чином, оцінка вартості банку потрібна: для продажу/купівлі банку; при злитті/поглинанні банку; для управлінських цілей (для ефективнішого управління банком); для вирішення майнових суперечок (вихід із складу засновників, розділ майна і т.п.); при страхуванні та інвестуванні тощо.

Можна зробити висновок, що теоретичні засади механізму оцінки вартості банку не достатньо розглянуто вітчизняними фахівцями. При цьому, існує три підходи до оцінки вартості банку, зміст яких докладно розкривається у різних методах. Але використанню їх в Україні заважають негативні чинники, основними з яких є: реальні ціни купівлі-продажу банків не відповідають офіційній статистиці, а фондовий ринок не розвинутий.

Література

1. Базарний Д. В. Управління економічною вартістю як механізм забезпечення стабільної діяльності банківської установи [Текст] / Д. В. Базарний // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – Вип. 30. – С. 28-35.

2. Банковская система в современной экономике: уч. пособие/ под ред. О. И. Лаврушина. – М. : КНОРУС, 2011. –91 с.

3. Васильєва Т. А. Класифікація факторів формування вартості банківського бізнесу / Т. А. Васильєва, С. В. Леонов, Д. В. Олексіч // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Збірник наукових праць, 2011. - Вип. 26. – С. 28-36.

ЗНАННЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС ПІДПРИЄМСТВ ТА ДЕРЖАВИ

*Подлужна Наталія Олександрівна,
к.е.н., доцент Донецького
національного технічного
університету
e-mail: natalka1977@mail.ru*

Сучасне ринкове середовище підприємств вимагає від них створення і постійного оновлення конкурентних переваг. Більшість конкурентів можуть скопіювати ці конкурентні переваги. Однак існують такі конкурентні переваги, які характерні для конкретного підприємства та їх складно відтворити іншим підприємствам. До них належать запас знань, навички, досвід, на основі яких можливо впровадження нововведень. Динамічно мінливі умови функціонування підприємств вимагають накопичення достатнього обсягу знань та інформації, які мають підготувати підприємство до адекватного реагування на зміни, що відбуваються. Таким чином, проблеми формування знань та їх ефективного використання на підприємстві є актуальними в сучасних економічних умовах.

Існує багато досліджень, які присвячено питанням економіки знань, її кількісній оцінці, особливостям інтелектуальної праці, яка є основою створення економіки, заснованої на знаннях. Основоположниками теорії економіки знань вважають західних фахівців, зокрема Л. Баруха, Г. Беккера, М. Блауга, Дж. Гелбрейта, П. Друкера, К. Гріффіна, Л. Едвинссона, А. Моля, Я. Корнаї, Р. Кроуфорда, Ф. Махлупа, Д. Рісмена, Т. Сакаїя, Т. Стюарта, Е. Тоффлера, У. Хадсона, Д. Шнайдера, Т. Шульца та інших.

Серед сучасних вітчизняних науковців тематиці економіки знань присвятили свої роботи В. Александрова, В. Андрущенко, А.Бойко,

Д. Дзвінчук, В. Геєць, В. Журавський, І. Каленюк, О. Куклін, В. Кошин, В. Кремень, В. Кушерець, О. Луговий, О. Ляшенко, С. Максименко, М. Михальченко, М. Ніколайчук, Ю. Полунєєв, Ж. Поплавська, В. Поплавський, В. Семиноженко, А. Сіренко, О. Старовойт, В. Ткаченко, І. Тупік, Л. Федулова та інші. Проте, незважаючи на велику кількість досліджень, достатнім чином не розкрито економічну сутність знань та інформації, їх значення для різних рівнів управління, не обґрунтовано особливості їх формування, використання для інноваційних та промислових підприємств, відсутня класифікація знань.

Тому метою дослідження є встановлення економічної сутності знань та їх значення на різних рівнях економіки.

Існує багато підходів щодо визначення поняття «знання». На думку Дж.Б. Пайна та Дж. Х. Гилмора знання – це інформація, що отримана досвідченим шляхом, відомості, що випробувані на досвіді і отримані завдяки досвіду [1]. Т. Давенпорт и Л. Прусак визначають знання як рухому плазму, що складається з накопиченого досвіду, цінностей, контекстної інформації і експертних знань, що визначають правила оцінки та впровадження нового досвіду та інформації [2]. П. Друкер визначає нове знання як головний економічний ресурс [3]. Д. Белл визначив знання та інформацію як агентів трансформації інформаційного суспільства та його стратегічним ресурсом, які передаються за допомогою специфічних технологій або від людини до людини. Таким чином, на основі дослідження підходів щодо визначення знань встановлено загальні ознаки категорії «знання»: знання формуються на основі отриманої освіти та накопиченого досвіду людини; знання є результатом пізнавальної діяльності людини; знання є стратегічним ресурсом; знання є основою для впровадження нового досвіду та інформації; знання формують цінність для людини, підприємства та держави; знання передаються за допомогою специфічних технологій або від людини до людини, від підприємства до підприємства.

Таким чином, доцільним слід розглядати категорію «знання» на різних рівнях – людина, підприємство, держава. При цьому треба враховувати особливості формування змісту категорії «знання» на різних рівнях (табл. 1).

Таблиця 1

Особливості змісту категорії «знання»

Об'єкт	Значення знань
1	2
Людина	Формуються на протязі всього життя людини. Виступають у вигляді освіти, досвіду, компетентності, ідей. При цьому людина самостійно формує свій інтелектуальний потенціал. Однак важливе значення для запасу знань людини має підприємство. Воно має стимулювати творчу енергію і уяву, сприяти створенню справжніх цінностей, що зберігаються на протязі тривалого часу. Знання забезпечують конкурентоспроможність робочої сили на ринку праці, формують структурний капітал підприємства. Забезпечують носію знань можливість отримання високого рівня заробітної плати. Підвищують якість життя людині. Змінюють мотиваційні установки робітника.
Підприємство	Знання персоналу є основою для формування інтелектуального капіталу підприємства та створення інновацій. Знання персоналу формують структурний капітал підприємства, що визначає його цінність. Забезпечують конкурентні переваги підприємству та конкурентоспроможність на ринках товарів та послуг. Знання підвищують рівень продуктивності працівників та підприємства. Знання забезпечують довгостроковість отримання прибутку та розвитку підприємств. Інноваційні розробки сприяють збільшенню операційного прибутку в структурі фінансового результату від звичайної діяльності і темпів зростання капіталізації. Природні та виробничі ресурси обмежені, а інтелектуальні ресурси підприємства є довговічними та необмеженими, що є стратегічною основою довгостроковості існування підприємств. Основна задача підприємства – ефективно використовувати знання персоналу та підтримувати систематичний їх розвиток.

Продовження таблиці 1

1	2
Держава	Знання є основою інноваційного розвитку держави. Вони забезпечать домінування в структурі ВВП високотехнологічних галузей та інтелектуальних послуг, формування переважної частки національного прибутку за рахунок інноваційної або технологічної ренти, високий рівень капіталізації підприємств. Знання будуть сприяти підвищенню значень макропоказників та активізації процесів якісного структурного оновлення економіки і суспільства.

Знання на різних рівнях взаємодіють та залежать друг від друга. На думку Л. Едвинссона, встановлено, що активи інтелектуального капіталу підприємств розвиваються з: а) створення нових знань і інновацій; б) застосування вже існуючих знань для вирішення поточних проблем, що пов'язано із зростанням числа працівників і клієнтів в) пакетування, процесингу та передачі і г) збільшення поточних працівників, які працюють зі знаннями, що створюються за допомогою досліджень і навчання [5]. Так, знання є основою розвитку підприємств та людини. Вони потребують постійного накопичення, систематизації та ефективного використання. На кожному етапі життєвого циклу підприємства виникає потреба в новому знанні, у використанні досвіду успішних організацій, пошуку ефективних методів управління.

Не випадково найскладнішим періодом існування в життєвому циклі організації є періоди створення та спаду. Період створення вимагає залучення інвестицій, персоналу, умінь створення міцних зв'язків між підрозділами та встановлення взаємодії з контрагентами. Це пов'язано з тим, що організація не має міцних зв'язків з навколишнім середовищем, достатнього рівня знань, баз даних, інформації щодо ведення виробничо-комерційної діяльності. Період спаду також вимагає від підприємства додаткових знань, всіляких ідей щодо пошуку шляхів виходу з ситуації, що склалася.

Таким чином, основними ознаками категорії «знання» є формування їх на основі отриманої освіти та накопиченого досвіду та що вони є результатом пізнавальної діяльності людини. Знання є стратегічним ресурсом та основою для впровадження нового досвіду та інформації. Визначено, що знання мають цінність для людини, підприємства та держави та передаються за допомогою специфічних

технологій або від людини до людини, від підприємства до підприємства. Визначено особливості змісту категорії «знання» на рівні людини, підприємства та держави. Перспективами подальших досліджень є визначення класифікації знань.

Література

1. Pine Joseph, Gilmore James. The Experience Economy. Boston Harvard Business School Press, 1999.
2. Davenport Thomas, Prusak Lawrence. Working Knowledge. Boston Harvard Business School Press, 1998.
3. Друкер П.Ф. Епоха разрыва: ориентиры для нашего меняющегося общества. – М: Вільямс И.Д., 2007. – 336с.
4. Эдвинссон Лейф. Корпоративная долгота. Навигация в экономике, основанной на знаниях. – М.: Инфра. – М, 2005. – 248 с.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ПРОДУКЦІЇ ЛІСОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

*Попадинець Назарій Миколайович,
інженер відділу регіональної
економічної політики
Інституту регіональних
досліджень НАН України,
м. Львів
popadynets.n@gmail.com*

Державне регулювання є необхідним засобом регулювання внутрішнього ринку і являє собою систему заходів щодо здійснення підтримуючої, компенсаційної і регулюючої діяльності держави, спрямованої на створення ефективного функціонування внутрішнього ринку в цілому та внутрішнього ринку продукції лісопромислового комплексу (ЛПК) загалом. Якщо держава не регулюватиме ринок, то він регулюватиметься монополіями і тіньовим середовищем, що призводить до занепаду розвитку економіки країни.

Дослідженням розвитку внутрішнього ринку присвячено багато праць таких економістів, як В. Гейця, В. Лагутіна, В. Точиліна, О. Пустовойта, А. Ігнатюк та ін. В своїх працях вони багато уваги

приділяють галузевим ринкам першої важності (аграрному, металургійному, енергетичному та ін.), але відповідно не розглянуто проблеми розвитку внутрішнього ринку продукції ЛПК.

Зі вступом України в Світову Організацію Торгівлі (СОТ) та поглиблення інтеграційних трансформацій для України актуалізуються проблеми формування стратегічного бачення галузевого розвитку національної економіки, розроблення та реалізації середньо- і довгострокових заходів розвитку їхніх конкурентних переваг на внутрішньому ринку та в експортній діяльності. Відповідно до взятих Україною зобов'язань у зв'язку з приєднанням до СОТ [1] значно обмежуються можливості держави впливати на стан внутрішнього ринку. Тому, в процесі формування та реалізації заходів, спрямованих на регулювання розвитку внутрішнього ринку України потрібно враховувати ряд чинників, зокрема:

- обмеження використання тарифних механізмів стимулювання експорту та суворя прив'язка митних тарифів на імпорту;
- ускладнення захисту внутрішнього ринку, зокрема в частині протидії імпортній експансії;
- суттєві обмеження щодо субсидування вітчизняних виробників (ідеться про адресні субсидії та надання субсидій на заміщення імпорту);
- обмеження можливостей цінового регулювання на внутрішньому ринку, зокрема встановлення мінімальних імпортних цін або максимальних цін вітчизняних виробників;
- виключення практики податкової диференціації національних виробників стосовно імпортерів;
- зниження можливостей нетарифного регулювання зовнішньоторговельної діяльності, передусім через ліцензування імпоротної діяльності [2].

На сьогоднішній час в Україні вже сформульована система державного регулювання внутрішнього ринку за такими напрямками: обсяги виробництва, якість, ціна, доступ на ринок, реалізація. Основним засобом регулювання є режим ліцензування підкріплений Законом України “Про ліцензування певних видів господарської діяльності” (ст.9) [3].

До головних засобів впливу держави на внутрішній ринок належать: установлені норми і правила здійснення підприємницької

діяльності та взаємодії суб'єктів на товарних ринках; забезпечення захисту прав власності та виконання формальних прав поведінки; стимулювання заходів розвитку ринку, які не можуть бути реалізовані недержаними інституціями. Для цього державою повинна бути вироблена виважена політика щодо розвитку внутрішнього ринку, яка враховує пріоритети розвитку окремих секторів економіки до якого належить і ЛПК.

Розвиток внутрішнього ринку продукції ЛПК є унікальною системою господарювання, так як основною сировиною виробництва товарів є найважливіші природні ресурси – ліси, а також те, що продукція ЛПК використовується практично у всіх сферах економічної діяльності. Відповідно, розвиток внутрішнього ринку продукції ЛПК має важливе значення у розвитку національної економіки та відіграє важливу роль в контексті економічної та екологічної безпеки країни.

Проблемою розвитку внутрішнього ринку продукції ЛПК залишається визначення попиту на найважливіші товари, що надаються лісами. До них відносяться: деревна сировину, пиломатеріали, фанера, ДСП, ДВП, целюлоза, деревна маса, папір, картон та багато іншої деревної маси. При прогнозуванні попиту на продукцію ЛПК необхідно оцінювати кон'юнктуру внутрішнього та зовнішнього ринків. Кон'юнктура внутрішнього ринку є формою прояву системи умов, які характеризують стан попиту, пропозиції, цін і конкуренції на внутрішньому ринку в цілому. Тому, наше завдання полягає у визначенні шляхів ефективності регулювання розвитку внутрішнього ринку, однією з умов якої є збільшення обсягів товарної пропозиції. Для цього потрібно, насамперед, дослідити і врахувати: перспективи сталого підвищення платоспроможного попиту; структурні зміни у структурі попиту; тенденції до змін споживчої поведінки суб'єктів господарювання і населення. Товарна пропозиція за обсягом і структурою має гнучко реагувати на зміни в платоспроможному попиті. Також для виявлення напрямків поставок продукції ЛПК на зовнішні і регіональні ринки потрібно розрахувати ефективність цих поставок з урахуванням переваги експорту одних товарів порівняно з іншими.

На наш погляд, для розширення кон'юнктури внутрішнього ринку продукції ЛПК, потрібно вжити таких невідкладних заходів:

- підвищення реальних доходів і життєвий рівень населення;

- розвивати та підтримувати конкурентне середовище;
- забезпечити стабільність цін на товари ЛПК;
- унеможливити тіньові економічні відносини у сфері обігу;
- впроваджувати ефективне комплексне управління кон'юнктурою внутрішнього ринку.

Необхідність регулювання внутрішнього ринку в Україні, крім загальних факторів висунутих СОТ, зумовлена тим, що на початку трансформаційного періоду були переоцінені ринкові механізми саморегулювання і недооцінена роль держави в його регулюванні, що призвело до загострення проблем розвитку внутрішнього ринку, а саме: нагальна потреба в забезпеченні якісних перетворень у розвитку внутрішньої торгівлі; невідповідність кількісних та якісних параметрів внутрішнього ринку інвестиційних і споживчих товарів вимогам стратегії сталого економічного зростання; слабкість ринкових регуляторів і обмеженість важливих соціально-економічних умов для ефективного розвитку внутрішнього ринку; необхідність подолання глибоких деформацій в економіці країни; важливість становлення цивілізованого ринку для формування європейських стандартів життя [4, с. 61].

Для успішного розвитку внутрішнього ринку продукції ЛПК державне регулювання повинну здійснюватися з урахуванням вимог об'єктивних економічних законів, економічних, соціальних, демографічних, політичних реалій, а також тенденцій розвитку сфери товарно-грошового обігу. Державне регулювання повинно охоплювати всі рівні та елементи внутрішнього ринку продукції ЛПК та спиратися на системні засади у вирішенні проблем. Такий підхід передбачає постійний моніторинг результатів застосування регулюючих заходів, оперативне оцінювання і коригування впливу держави на внутрішній ринок продукції ЛПК.

Література

1. World Trade Organization / Ключові документи щодо вступу України до СОТ. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/ukraine_e.htm

2. Венцовський Д.Ю. Сучасний стан і пріоритети розвитку внутрішнього товарного ринку України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vamsu_econ/2011_2/Ventc_yi.htm

3. Закон України “Про ліцензування певних видів господарської діяльності” від 02.06.2005 р. №2630-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1775-14>

4. Бодров В.Г. Внутрішній ринок України: теорія та стратегія посткризового розвитку: наук.-метод. Розробка / В.Г. Бодров, Н.І. Балдич, В.О. Гусев та ін.; за заг. ред. В.Г. Бодрова. – К.: НАДУ, 2011. – 80с.

ПРОВЕДЕННЯ ЧЕМПІОНАТУ ЄВРО-2012 В УКРАЇНІ ЯК НАПРЯМ СТРАТЕГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

*Поперечна Юліанна Романівна, студентка
Національного університету «Львівська
політехніка»
e-mail: prosto-yulia@mail.ru*

*Курило Оксана Богданівна, старший
викладач Національного університету
«Львівська політехніка»*

Стратегічна політика – це політика держави на перспективу. Одним із напрямів стратегічної політики в Україні, можна вважати, проведення Чемпіонату Євро-2012. Дослідження цього питання та підведення підсумків щодо переваг та недоліків, які отримала Україна після проведення заходу такого масштабу сьогодні є актуальним для економіки країни.

Матеріали стосовно підготовки, проведення та підсумків Євро-2012 в Україні можна почерпнути, насамперед, з засобів масової інформації, державної цільової програми, періодичних видань, опублікованих статей таких авторів, як М. Табахарнюка, А. Зануди, В. Лук'янова, В. Юрчишина, А. Гаценка, інтерв'ю міністра інфраструктури Бориса Колеснікова та інтерв'ю президент УЄФА Мішеля Платіні. Дослідженням цього питання займались переважно експерти, аналітики, журналісти, інформаційні агентства, такі як "Уніан", "Україна-2012".

Урядова програма з підготовки до Євро-2012 передбачала фінансування в розмірі 117 млрд.грн. 145 млн.грн. 193,9 тис. грн. до цієї цифри входили як державне фінансування, так і кошти інвесторів

[1]. На перших етапах підготовки до Євро-2012 Україна планувала працювати за схемою 80 на 20, де 80% становили б інвестиції, а 20% - бюджетні кошти. Проте, витрачено було усі 90% бюджетних коштів, а залучити вдалось лише 10% інвестиційних ресурсів, переважно від внутрішніх інвесторів [2].

У 2011 році на підготовку до чемпіонату було витрачено 54,5 млрд. грн., в 2010-му - 24,3 млрд. грн., в 2009-му - 9,5 млрд.грн., в 2008-му - 10,1 млрд.грн. [1].

До сьогодні якихось остаточних цифр загальної вартості підготовки України до Євро-2012 немає. За словами віце-прем'єр-міністра – міністра інфраструктури Б. Колеснікова, Україна витратила 41,7 млрд. грн. В основному ці гроші були витрачені на будівництво аеропортів, доріг, а також реконструкцію транспортної інфраструктури [2]. Велика частина витрат, близько 85% витрачена на розвиток, перш за все, транспортної, а потім вже і спортивної інфраструктури. На ремонт і будівництво доріг по маршруту пересування учасників змагань та вболівальників було витрачено 18,2 млрд. грн.

Причому, близько 7,1 млрд. грн. склала спортивна складова. А саме, будівництво стадіону в Києві, місткістю 70050 осіб, обійшлося державі в 4400 млн.грн., у Львові - місткістю 34915 осіб, обійшлося в 1600 млн.грн., і всього 400 млн.грн. було витрачено на реконструкцію стадіону в Харкові місткістю 38633 чоловік. На будівництво нових, реконструкцію та дообладнання чинних тренувальних баз Україна затратила 344, 49 млрд.грн. [3].

70 нових готелів, з яких п'ять належать світовим мережам – Hilton, HolidayInn, Ibis, Sheraton, Fairmont, – з'явилися в Україні за останні чотири роки в містах проведення Євро [4].

На розвиток аеропортів держава витратила 10,5 млрд.грн. У вартість увійшли злітно-посадкові смуги в усіх приймаючих містах, за винятком Києва, і два термінали в Донецьку та Львові.

Реконструкція, капітальний ремонт та переобладнання гуртожитків також проводилось за рахунок держави, на ці потреби було витрачено 375, 09 млн. грн.

В державній цільовій програмі, щодо підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 було передбачено 418,47 млн. грн. на проведення робіт з реставрації та ремонту будівель театрів, музеїв, концертних організацій, будівництво та

реконструкцію об'єктів Шевченківського національного заповідника [1].

Крім цього, була потреба у рекламній, інформаційній підтримці турніру, мовній підготовці персоналу. Витрати такого роду відносять до операційних, в Україні під час проведення Євро-2012 вони склали 440 млн. гривень. На інші заходи, не розписані в цільовій програмі, було витрачено 784,76 млн. грн.

В результаті проведення чемпіонату Євро-2012 Україна отримала 300 млн. грн. в міський бюджет Донецька, 160 млн. грн. до скарбниці Львова і 84 млн. грн. до бюджету Києва [2].

Природно, що стадіони і дороги, швидкісні поїзди та аеропорти, які зводилися за державні гроші, прослужать ще довго. Однак невідомо як швидко затрачені кошти зможуть повернутися в бюджет? Важливо вирішити, як надалі розпоряджатися модернізованими і побудованими стадіонами.

Інфраструктура повинна бути завантажена, тоді ці об'єкти будуть рентабельними та приносять прибутки. Для цього потрібно розробити план заходів, переважно спортивної тематики, проводити різноманітні концертні заходи. Знайти застосування стадіону суперкласу в Україні буде важко. Середня заповнюваність стадіонів в Україні - 40%. За підрахунками експертів, окупність нових українських арен складе не менше 50-60 років, і тільки за умови 100% постійної наповнюваності місць. Звичайно, стадіони можна використовувати як концертні майданчики і офісні центри, але для їх утримання потрібні будуть значні кошти [5].

Аеропорти при нинішньому пасажиропотоці зможуть окупитися за 20-25 років. Для того, щоб аеропорти, які були побудовані, приносили користь країні, необхідно лібералізувати регулювання авіапростором: нарешті укласти угоду "Відкрите небо", пустити лоукостерів, так звані низькобюджетні авіалінії. Якщо це відбудеться, то аеропорти запрацюють і від цього буде корисний ефект [2].

Є надія на туристів тому, що як показали відгуки іноземців, їм дуже сподобалося в Україні. Як розповіли в Асоціації лідерів туристичного бізнесу, до країн, які пережили подібні події, завжди підвищувався інтерес іноземців. За прогнозами експертів, кількість приїжджих в Україну буде поступово зростати і може збільшитися на 40%. За даними статистичної звітності за минулий рік в Україну

приїхало близько 1,3 мільйона туристів. Зростання на 40% забезпечить близько півмільйона приїжджих [6].

Утім, українські витрати приблизно у 2,5 рази менші за витрати Польщі, які за офіційними джерелами склали понад 240 мільярдів гривень. Україна несла весь фінансовий тягар майже поодино, і основне навантаження припало на держбюджет: 80% загальної суми.

Причин можна назвати декілька, але одна із основних - поганий інвестиційний клімат в країні. Київ продовжує займати нижні рядки в міжнародних рейтингах інвестиційної привабливості. Не додає оптимізму інвесторам і відсутність гарантій прав власності, державний тиск на бізнес, нерозвиненість державно-приватного партнерства [5]. Ще однією перешкодою для інвесторів є зовнішні зобов'язання, які у 2012 році Мінфін повинен виплатити в розмірі 5,3 мільярда доларів, а з урахуванням внутрішніх боргів сума зростає до 11,9 мільярда доларів [7].

Що ж до загальних витрат на Євро-2012, то вони стали рекордом за всю історію проведення футбольних чемпіонатів. Чемпіонат Європи 2012 року обійшовся приймаючим країнам у 40 разів більше, ніж Євро-2008, проведений спільно Австрією та Швейцарією, і у 7-8 разів більше, ніж Євро-2004, що відбувся у Португалії [5].

Таким чином, слід сказати, що Україна повною мірою виправдала покладені на неї сподівання. «Євро-2012» став очевидною іміджевою перемогою для країни. За кілька років була модернізована інфраструктура країни, при тому що зазвичай такі зміни вимагають від 20 до 30 років. Тим не менше, сьогодні країні потрібно повною мірою використовувати усі матеріальні надбання, для отримання економічних вигод. Крім того, Україна отримала колосальний шанс на розвиток туристичної галузі, яка потенційно може стати однією з базових для вітчизняної економіки.

Література

1.Новини / На підготовку до Євро-2012 Україна витратила 42 млрд. гривень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukranews.com/uk/news/economics/2012/03/13/66078>

2.М. Олексевич. Підсумки Євро-2012: економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/~5/2012/07/03/282761>

3. Вікна-Новини / Україна на Євро-2012 витратила 5,5 мільярдів доларів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://vikna.stb.ua/ua/news/2012/6/12/105777/>

4. Мовою фактів і цифр. Кореспондент підбив підсумки Євро-2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://novynar.com.ua/sport/236100>

5. Новини/ Що дало Євро-2012 Україні? [Електронний ресурс]: за даними Будівельного порталу. – Режим доступу: <http://ibud.ua/ua/novost/что-dalo-evro-2012-ukraine-13466>

6. Економіка. Денежные итоги Евро-2012: чемпионату купится через несколько лет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kr.ua/daily/100712/346092/>

7. Публікація/ Україну чекає валютний шок після Євро-2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.u-eu.eu/analytics/2012/june/ukranu-chekavalutnii-shok-pslya-vro.html>

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТАБІЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГРОШОВОЇ ОДИНИЦІ УКРАЇНИ

*Потапова Марія Сергіївна,
Шумейко Юлія Василівна
студенти Інституту економіки
та фінансів Донецького
університету економіки та права*

*Гелюх Людмила Іванівна
викладач Донецького університету
економіки та права
e-mail: prorektornayka@ukr.net*

За часів незалежності України національна грошова одиниця ніколи не була стабільною. Українці розуміють, що тримати гроші у гривневому еквіваленті не вигідно, тому що НБУ їх друкує у величезних кількостях. Тільки за поточні півроку збільшувався обсяг готівкової гривні поза банками на 4% (близько 13-14 млрд. грн.). Золотовалютні запаси, як головна складова забезпечення стабільності, є низькими: гривню друкують, золотовалютні запаси знижуються і вони “витікають” за кордон. На підставі цього в країні

з'являється надлишковий попит на більш стабільну іноземну валюту, в якості основної валюти для особистих заощаджень.

Аналіз останніх досліджень стабільності національної грошової одиниці України показує те, що гривня не стабільна валюта. Це підтверджують такі фахівці: Віктор Шулик (начальник сектору ринкових досліджень "Українського кредитно-рейтингового агентства" (UCRA)), Сергій Тігіпко (віце-прем'єр-міністр України) [1].

Національна грошова одиниця України гривня має наступні ознаки нестабільності:

- уповільнення зростання промислового виробництва (за підсумками першого півріччя 2012 р. цей показник склав всього 0,4 %, а в 2011 р. він дорівнював 0,7 %);

- проблеми у сільгоспвиробників (за прогнозами, в 2012 р. було зібрано близько двох третин від врожаю зернових минулого року, що склало 40 млн. тонн замість 56,7 млн. тонн 2011 р.)

Політичною підосновою цьому може служити недосконалість Податкового кодексу, що негативно впливає на розвиток малого і середнього бізнесу, а також високий рівень корумпованості органів влади, який, на думку зарубіжних експертів, суттєво збільшився за останні 3 роки.

Незважаючи на явні кризові явища в економіці України, гривня тримається в припустимих межах стабільності. Але це відносна стабільність, так як влада намагається штучно утримати курс гривні, руйнуючи реальний сектор економіки.

Ковальчук Т.Т. та Коваль М.М. у своїй статті «Основні чинники інфляції в Україні» стверджують, що основою інфляції в Україні стала інфляція попиту, заподіяна в першу чергу надлишковою емісією з боку держави [1]. Це також підтверджує динаміка індексів споживчих цін за 1992 -2012 рр. (таблиця 1).

Індекс споживчих цін – це показник, який характеризує зміни загального рівня цін на товари і послуги, придбані населенням для невиробничого споживання. Він відображає зміну вартості фіксованого споживчого набору товарів та послуг у поточному періоді щодо попереднього. Споживчий набір товарів і послуг - це набір найбільш представницьких і важливих для споживання домогосподарств товарів і послуг.

Таблиця 1

Індекси споживчих цін за 1992 - 2012 рр.

Рік	Індекс споживчих цін за рік	Рік	Індекс споживчих цін за рік
2012	111,0	2001	106,1
2011	104,6	2000	125,8
2010	109,1	1999	119,2
2009	112,3	1998	120,0
2008	122,3	1997	110,1
2007	116,6	1996	139,7
2006	111,6	1995	281,7
2005	110,3	1994	501,0
2004	112,3	1993	10256,0
2003	108,2	1992	2100,0
2002	99,4		

Він встановлюється централізовано і є єдиним для всіх регіонів України. При цьому значення має не тільки кількість грошей в обігу, але і їхня купівельна спроможність, структура грошової маси, а вона може зростати. Якщо при цьому купівельна спроможність грошей падає, то відбуваються це тільки через те, що власники коштів прагнуть якомога швидше позбутися валюти, що схильна до девальвації. В наслідок цього збільшується швидкість грошового обігу. В свою чергу, надлишкова кількість грошей на ринку стимулює інфляційне зростання цін.

Зараз експерти характеризують ситуацію з курсом гривні як нестабільну. При цьому Національний банк намагається утримати нинішній курс української валюти. За прогнозами провідних аналітиків для стабільності гривні буде витрачено \$ 5-6 млрд. із золотовалютних резервів, але вже в наступному році українців почнуть поступово привчати до «плаваючого» курсу, хоча катастрофічного обвалу гривні не буде. Міжнародні резерви України в червні 2012 р. скоротилися на \$ 1,441 млрд. і склали \$ 29,3 млрд. Зниження обумовлено погашенням зовнішніх боргів, а також тим, що НБУ був змушений витратити величезні гроші на підтримку курсу

гривні. У червні уряд погасив кредит і відсотки по ньому російському «ВТБ банку» в розмірі \$1,1 млрд., а також єврооблігації на суму \$600 млн. Крім цього, понад \$700 млн. витрачено на підтримку курсу гривні в жовтні 2012 р. через зліт вартості долара на міжбанківському ринку НБУ був змушений вдатися до продажів іноземної валюти [2].

Таким чином, гривня має всі ознаки нестабільності і подолання її можливо при розвитку наступних державних схем підтримки стабільності гривні:

1) інтервенції за єдиним курсом для згладжування надмірних коливань обмінного курсу гривні відповідно до ситуації на валютному ринку;

2) адресні інтервенції в разі виникнення необхідності загальнодержавного значення (продаж валюти «Нафтогазу» для розрахунків за російський газ).

Література

1. Ковальчук Т.Т. Основні чинники інфляції в Україні / Т.Т. Ковальчук, М.М. Коваль // Економіка України. – 2011. - № 4. - С. 22-32.

2. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.izvestia.com.ua>.

УКРАЇНСЬКИЙ РИНОК ПРАЦІ, ПРОБЛЕМИ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

*Рябко Анастасія Миколаївна,
студентка Донецького
державного університету
управління*

*Кошеленко Вікторія Василівна,
ст.викладач Донецького
державного університету
управління
e-mail: nasssttitya@mail.ru*

Стратегічний розвиток України передбачає вирішення наявних проблем на ринку праці. Особливо гостро ці проблеми предстали перед державою зараз, тому що їх потрібно вирішувати в умовах

всесвітньої інтеграції та глобалізації.

Глобалізація, у сучасних умовах функціонування національних економік, відіграє все більшу роль та визначає його структурні пропорції, параметри і шляхи подальшого розвитку. Саме цей факт нашоюхує нас на пошук шляхів забезпечення стійких конкурентних переваг вітчизняного ринку праці на міжнародній арені.

Загалом, проблемами регулювання соціально - трудових відносин в умовах відкритої економіки займається ціла плеяда вітчизняних вчених, серед яких варто визначити О. Білоруса [1], А. Колота [2], Е. Лібанову [3], Л. Лісогор [4], В. Рокочу [5], О. Рогача [6], С. Панчишина [7], О. Шнирков [8] та ін.; проте, проблема підвищення конкурентоспроможності вітчизняного ринку праці в умовах впливу глобалізації не набула детальної розробки.

Важливою умовою конкурентоспроможності є формування конкурентного середовища на ринку праці. Лісогор Л.С. вважає, що конкурентне середовище на ринку праці - це сфера реалізації конкурентних відносин, які виникають між суб'єктами ринку праці в ході суперництва з приводу забезпечення можливостей їх участі у трудовій діяльності з метою реалізації існуючих конкурентних переваг, необхідних для отримання більш високого рівня доходів. Також вона підкреслює, що вивчення сутності поняття конкурентоспроможності на ринку праці не можливе без вивчення умов, в якому вона формується [4].

Конкурентоспроможність робочої сили, з одного боку, стимулює приплив інвестицій, забезпечує максимальний рівень зайнятості та відповідно - мінімальний рівень безробіття, а з іншого - масштабну трудову міграцію за межі країни. За умови належної конкурентоспроможності робочих місць можна очікувати максимального рівня їх зайнятості як економічно активними громадянами України, так і іммігрантами з інших країн.

Чинниками, що впливають на конкурентоспроможність робочої сили та її підвищення, є освіта, кваліфікація, здатність та готовність до інтенсивної праці тощо.

Рівень конкурентоспроможності ринку праці в глобальному аспекті залежить від таких факторів як: конкурентоспроможність вітчизняної робочої сили та робочих місць; формування ефективного попиту на робочу силу; конкурентної заробітної плати, розвитку конкурентного середовища на ринку праці; розвитку інфраструктури

ринку праці; відкритості вітчизняного ринку праці та рівня його інтегрованості у міжнародний [7].

Формування ефективного попиту на робочу силу передбачає реалізацію комплексу макроекономічних заходів, спрямованих на здійснення структурної перебудови економіки, проведення інституціональних перетворень, удосконалення інвестиційної та фінансово-кредитної політики, стимулювання створення спільних підприємств, залучення іноземних інвестицій в економіку, створення нових та збереження існуючих ефективних робочих місць тощо [9].

Загальний попит на робочу силу у 2011 році, порівняно з 2010 зменшився на 8%, що не могло не позначитися на потребі підприємств у окремих професійних групах працівників. Аналіз структури попиту на робочу силу свідчить, що найбільша його частка припадає на такі професійні групи, як кваліфіковані робітники з інструментом (21,9%), професіонали (15,3%), робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин (13,3%) та найпростіші професії (14,3%). Але і попит на ці групи (окрім групи професіоналів) має тенденцію до зменшення [10].

Суттєві перешкоди зростанню рівня конкурентоспроможності ринку праці чинять застарілий технічний рівень виробництва переважної більшості вітчизняних підприємств, трудомісткість технологій і неефективність форм організації праці. Все це обумовлює існування низько ефективних робочих місць, пов'язаних із виконанням рутинних, жорстко регламентованих трудових операцій.

Важливою умовою забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного ринку праці є конкурентна заробітна плата. Конкурентною ми вважаємо таку заробітну плату, яка узгоджує інтереси роботодавців та найманих працівників; забезпечує розширене відтворення робочої сили, стимулює працівника до постійного підвищення кваліфікації та спонукає до діяльності в національній економіці [9].

Ще одним чинником впливу на конкурентоспроможність ринку праці є рівень розвиненості його інфраструктури.

Інфраструктура ринку праці включає державні і недержавні заклади сприяння зайнятості, кадрові служби підприємств і фірм, громадські організації і фонди, нормативно-правове середовище, що забезпечують взаємодію між попитом і пропозицією праці.

Основною функцією інфраструктури ринку праці є регулювання відносин між роботодавцями і працівниками з приводу оплати праці, її умов, вирішення соціально-трудова конфліктів [11].

Одже, для вирішення проблеми конкурентоспроможності українського ринку праці, необхідно вирішити ряд питань, стосовно підвищення якості робочої сили, реформування системи професійної підготовки, створення нових, сучасно обладнаних, робочих місць та проведення інших заходів, направлених на підвищення рівня відкритості та ефективності інтегрованості вітчизняного ринку праці у міжнародний.

Література

1. Білорус О. Г. Бібліографія публікацій . [Електронний ресурс] – режим доступу:
[http://www.nbuv.gov.ua/_scripts/wwwi32.exe/\[in=_scripts/ref.in\]](http://www.nbuv.gov.ua/_scripts/wwwi32.exe/[in=_scripts/ref.in])
2. Колот А. М. Мотивація персоналу: Підручник. — К.: КНЕУ, 2002. — 345 с.
3. Лібанова Е. М. Бібліографія публікацій. [Електронний ресурс] – режим доступу:
[http://www.nbuv.gov.ua/_scripts/wwwi32.exe/\[in=_scripts/ref.in\]](http://www.nbuv.gov.ua/_scripts/wwwi32.exe/[in=_scripts/ref.in])
4. Лісогор Л.С. Конкурентність ринку праці: механізм реалізації (монографія) /Л.С.Лісогор. Відповід. ред. член-кореспондент НАН України, д.е.н. Е.М.Лібанова,- К.:Ін-т демографії та соціальних досліджень НАНУ, 2005,-168с.
5. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. [Електронний ресурс] Рокоча Віра Володимирівна. Режим доступу:
http://uk.wikipedia.org/wiki/Рокоча_Віра_Володимирівна
6. Вікіпедія. Вільна енциклопедія [Електронний ресурс] Рогач Олександр Ігорович. Режим доступу:
http://uk.wikipedia.org/wiki/Рогач_Олександр_Ігорович
7. Панчишин С. Конкурентоспроможність робочої сили у відкритій господарській системі України/ С. Панчишин, О. Сахарська - вісник Львів. Ун-ту Серія екон. 2009. Вип. 41. С.3-7
8. Вікіпедія. Вільна енциклопедія [Електронний ресурс] Шнирков Олександр Іванович. Режим доступу
http://uk.wikipedia.org/wiki/Шнирков_Олександр_Іванович
9. Сандугей В.В. Проблема конкурентоспроможності українського ринку праці в умовах глобалізації / Сандугей В.В. - Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): Наук.

журн. / Голов, ред. О.П.Степанов. - К., 2010. - №1.

10. Динаміка потреби підприємств у працівниках за професійними групами у 1999-2011рр. [Електронний ресурс]/ Держ. ком. статистики України – режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

11. Богиня Д.П. Основи економіки праці: Навчальний посібник/ Д.П.Богиня, О.А.Грішнова.- К.: Знання-Прес, 2001.- 313с.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКОЮ СИСТЕМОЮ В РИНКОВИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

*Славінська Тетяна Сергіївна,
студентка Криворізького
факультету ДВНЗ «ЗНУ»*

*Дашко Ірина Миколаївна,
викладач Криворізького
факультету ДВНЗ «ЗНУ»
e-mail:irinik_zel@mail.ru*

Сьогоднішня криза, яка охопила всі країни, в тому числі й Україну, свідчить про те, що в діючій грошовій політиці допущені серйозні прорахунки, через що вона не відповідає вимогам життя. Відсутнє правильне розуміння процесів, які відбуваються в сучасних грошових механізмах. Це не дозволяє виробити правильні і практичні рекомендації щодо регулювання діяльності банків.

Актуальність проблем реалізації кредитно-грошової системи України в сучасних умовах не викликає сумнівів. Перш за все, це пов'язано з необхідністю проведення збалансованої антиінфляційної політики в умовах девальвації національної валюти, а також з необхідністю забезпечення суб'єктів господарювання кредитними ресурсами, що в умовах згасаючого фінансового кризи є найважливішою умовою виживання і розвитку. У цьому зв'язку особливо важливим питанням стає не тільки вироблення грошово-кредитної політики та її важливої складової - банківської політики, але й чітка їх реалізація з урахуванням проведених антикризових заходів, спрямованих на вдосконалення грошово-кредитної системи.

Такі науковці і практики, як В.С. Стельмах, А.О. Єпіфанов,

І.В. Сало, Т.І. Гончарук, О.І. Кіреєв, Ю.О. Заруба, Т.Д. Гірченко, В.А. Павлова, І.П. Волощук, та інші в своїх публікаціях висвітлюють сутність банківської конкуренції, оцінку і стратегічні підходи до конкурентоспроможності банків, вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на банківську діяльність. Разом з тим, за наявності значної кількості досліджень з даної проблематики, слід зауважити, що інтенсивний розвиток грошово-кредитних відносин породжує нові актуальні питання діяльності банківських інститутів, зокрема виявлено, що існують певні розбіжності у розумінні дефініції «банківська система» та структуруванні її складових, з'являється необхідність концептуального переосмислення ролі та значення банківської системи в умовах динамічного розвитку світового фінансового ринку.

Сучасний етап розвитку банківської системи характеризується відносною стабілізацією банків при зростанні обсягів банківських операцій. Функціонування банківської системи в кризових ситуаціях характеризується зростанням ризику ліквідності, валютного, кредитного, процентного та інших ризиків унаслідок значного відтоку депозитів, невисокого рівня надходжень від погашення активів, обмеження можливостей банків щодо кредитування економіки та залучення коштів на міжбанківському та зовнішніх фінансових ринках. За таких обставин підтримання ліквідності банків відбувається значною мірою за рахунок кредитів рефінансування, отриманих від Національного банку України [1, с. 98].

Сучасна банківська система - це найважливіша сфера національного господарства будь-якої розвиненої держави. Її практична роль визначається тим, що вона керує в державі системою платежів і розрахунків; більшу частину своїх комерційних справ здійснює через внески, інвестиції і кредитні операції, поряд з іншими фінансовими посередниками банки направляють заощадження населення до фірм і виробничих структур. Комерційні банки, діючи відповідно до грошово-кредитної політики держави, регулюють рух грошових потоків, впливаючи на швидкість їхнього обігу, емісію, загальну масу, включаючи кількість готівки, що перебувають в обігу. Стабілізація ж зростання грошової маси - це застава зниження темпів інфляції, забезпечення сталості рівня цін, при досягненні якого ринкові відносини впливають на економіку народного господарства найефективнішим чином. Особливої

актуальності в даний час набуває стабільність банківської системи в контексті кризового розвитку економіки [2, с. 23].

Банківська система існує в будь-якій країні в певний історичний період і є складовою частиною кредитної системи держави. Умовами нормального функціонування банківської системи є:

1) достатня кількість у країні діючих банків і кредитних установ. Систему слід розглядати як таку, що постійно розвивається і кількісно та якісно змінюється;

2) відсутність у системі зайвих елементів, тобто банківських установ, які не приступили до виконання банківських операцій у встановлені строки, не мають належним чином оформлених ліцензій на здійснення банківських операцій або утворені не відповідно до чинного законодавства та акта засновника про створення;

3) наявність центрального банку, який виступає основним координатором кредитних інститутів та ефективно виконує функції управління грошово-кредитними і фінансовими процесами в економіці;

4) існування поряд із центральним банком найрізноманітніших комерційних банків, які охоплюють усі сфери національної економіки і зовнішньоекономічні зв'язки, здійснюють широкий діапазон банківських операцій та фінансових послуг для юридичних і фізичних осіб;

5) діяльність банків і кредитних установ, які не обмежуються акумуляцією і розподілом коштів підприємств, організацій, а сприяють накопиченню капіталу, активно втручаються в усі сфери економіки.

Банківська система є складовою більш широкої системи - економічної системи, яка розвивається за законами ринку і залежить від економічної та соціальної політики держави.

Отже, банки органічно вплетені у загальний механізм регулювання господарського життя, тісно взаємодіють з бюджетом і податковою системою, системою ціноутворення, з політикою цін і прибутків, з умовами зовнішньоекономічної діяльності. Проте банківська система - це немеханічне об'єднання різних банків, а специфічна економічна структура, яка має особливе призначення і виконує спеціальні функції в економіці держави. Банківська система є законодавче визначеною, чітко структурованою сукупністю фінансових інститутів, які займаються банківською діяльністю.

Важливою функцією банківської системи є функція створення грошей і регулювання грошової маси, яка полягає в тому, що банки оперативно змінюють масу грошей в обігу, збільшуючи або зменшуючи її відповідно до зміни попиту на гроші. У виконанні цієї функції беруть участь усі ланки банківської системи (НБУ і комерційні банки) і вона стосується всіх напрямів банківської діяльності.

Розгляд основних проблем розвитку банківської системи України в умовах подолання наслідків світової економічної кризи показало, що втрати банківської системи країни і досить складений процес виходу з банківської кризи, а також високі ризики, низька кредитна активність банків і суб'єктів господарювання, малоефективне участь держави в підвищенні стабільного функціонування банківської системи, вимагають удосконалення методів і форм INTERNATIONAL CONFERENCE ON EURASIAN ECONOMIES 2010 регулювання глобальної фінансової кризи, а саме:

- більш активно застосовувати динамічний резервування на відшкодування можливих поточних і довгострокових очікуваних втрат;
- забезпечити на державному рівні створення методичного забезпечення та розробку інструментів стримування режиму спекулятивного фінансування та підвищення запасу ліквідності банків;
- враховуючи міжнародний досвід удосконалити порядок капіталізації банків при безпосередній участі держави;
- вирішити на державному рівні питання про створення державного агентства по роботі з проблемними активами банків зв'язано з необхідністю проведення збалансованої антиінфляційної політики в умовах девальвації національної валюти, а також з необхідністю забезпечення суб'єктів господарювання кредитними ресурсами, що в умовах згасаючого фінансового кризи є найважливішою умовою виживання і розвитку.

У цьому зв'язку особливо важливим питанням стає не тільки вироблення грошово-кредитної політики та її важливої складової - банківської політики, але й чітка їх реалізація з урахуванням проведених антикризових заходів, спрямованих на вдосконалення грошово-кредитної системи.

Література

1. Дзюблюк О.В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи: монографія / О.В. Дзюблюк, Р.В. Михайлюк. – Тернопіль: ТНЕУ, 2009. – 316 с.
3. Чмутова І.М. Аналіз банківської діяльності: конспект лекцій / І.М. Чмутова. – Х.: Вид-во ХНЕУ, 2009. – 256 с.

НЕГАТИВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ

*Сметаннікова Марина Андріївна,
студентка Донецького державного
університету управління
E-mail: smetannikovama0903@mail.ru*

*Алейнікова Уляна Сергіївна,
викладач Донецького державного
університету управління*

На етапі розвитку економічних систем виникає необхідність досягнення високих і стабільних темпів економічного зростання, яке здобувається за рахунок переважно інноваційних факторів. Поступове вичерпання запасів традиційних ресурсів і збільшення їх цін, розгортання жорсткої конкурентної боротьби на міжнародних ринках факторів виробництва при постійному зростанні та ускладненні кінцевих та проміжних потреб суспільства унеможлиблює економічний розвиток за рахунок застосування тільки екстенсивних факторів.

Сучасний досвід дослідження умов розвитку економічних систем показує, що у фазі найбільш глибокої депресії в економіці акцент в соціально-економічній політиці держави і в стратегіях фірм спрямований на активізацію і стимулювання нововведень, що дозволяє найшвидшим чином виходити зі сформованого важкого економічного становища. Це характерно для багатьох країн (Німеччина, Японія, США), що мають більш нові та досконалі технології, які дозволяють їм знижувати витрати виробництва. На відміну, наша країна є менш конкурентоспроможною порівняно з

економічно розвиненими державами світу, що пов'язано з недостатнім розвитком інноваційної сфери в Україні та не відповідністю її стану світовим вимогам. Тому для України найбільш ймовірним засобом виходу з тривалої кризи та головною умовою подальшого розвитку є інтенсифікація інноваційної діяльності.

На даний момент в Україні вже створено нормативно-правова база, що регулює наукову та інноваційну сферу. Зокрема, були проведені парламентські слухання у Верховній Раді України 17 червня 2009 року щодо стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів. Уряд країни визначив пріоритети, які є основою національних досліджень, це: наноматеріали і нанотехнології; інформаційні технології та ресурси; паливно-енергетичний комплекс та енергозбереження; ядерна енергетика; нові матеріали і нові методи їх з'єднання та обробки, раціональне використання природоресурсного потенціалу, новітні біотехнології для охорони здоров'я, фармакології та АПК тощо [1, с.354].

Однак той досвід, який сьогодні має Національна Академія наук України в інноваційній діяльності, майже не впливає на розвиток інновацій у країні. Слід констатувати, що інноваційна структура в ланцюжку від науки до бізнесу практично не створена. Сьогодні має сенс тісне співробітництво підприємницьких структур з науково-освітніми центрами. Науково-освітні центри є важливим сектором наукової діяльності в розвинених країнах, їх взаємодія з підприємствами буде сприяти впровадженню розробок у виробництво та збільшення їх фінансування.

Але навіть при здійсненні всіх вище перелічених заходів, створені інноваційні продукти не отримають широкого розповсюдження, якщо в країні буде низький рівень інноваційної культури. Цей рівень буде визначати відповідний рівень професійності, виявлений у здатності об'єктивно оцінювати нові ідеї, готовності творчо освоювати і використовувати у роботі все нове та прогресивне. Представники Міжнародних фінансових організацій, які фінансують впровадження в Україну важливих проектів, на урядовому рівні відзначають нестачу фахівців у галузі управління інвестиційними та інноваційними проектами, а також недостатній рівень знань в області порядку отримання міжнародних кредитів, їх погашення, управління такими проектами, контролю і звіту. Україна

багато втрачає від програних тендерів на міжнародному рівні через погану якість підготовки документації, яка не відповідає міжнародним стандартам [2, с. 6].

Проте головними перешкодами на шляху розвитку інноваційним процесів є слабе централізоване фінансування, високий ступінь ризику довгострокових вкладень, відсутність динамічної інфраструктури інноваційного ринку. У цілому інноваційна діяльність в Україні фінансується переважно за рахунок власних коштів підприємств. Чистий приріст сукупного обсягу іноземного капіталу в економіці України в січні-червні 2010 року склав \$ 495,8 млн., або 21% від рівня січня - червня 2009 року. Держава надає лише непряму підтримку інноваційним структурам, але за відсутності значних прямих державних капіталовкладень податкові пільги, надані законодавством, не здатні заповнити недолік довгострокового фінансування інноваційної сфери. Податкова система в державі не стимулює залучення коштів комерційних банків і бізнес-структур для підтримки інноваційної діяльності (для порівняння, в Угорщині податкові пільги для фірм, які фінансують наукові дослідження і розробки, становить 200 відсотків). Ситуація ускладнюється ще й високим рівнем ризику цих вкладень. Якщо ж порівняти обсяги фінансування інноваційної діяльності в індустріальних капіталістичних країнах, то в них держава оплачує від 40 до 60, а часом і 70% (США) всіх витрат [3, с.43].

Аналіз тенденцій розвитку інновацій в Україні, показує, що сьогодні спостерігається необхідність кардинальних змін в динаміці фінансування, в тому числі й бюджетного. Одним з інших шляхів виходу з ситуації, що склалася, може бути залучення акціонерного капіталу і формування ринку цінних паперів, здатних активізувати інвестування прогресивних технологій засобом випуску акцій інвестиційними компаніями, що займаються розробкою тих проектів, які пройшли ретельну експертизу і забезпечать у майбутньому повернення вкладень [3, с. 17]. Реалізація цих заходів одночасно зменшить ризик інвестування в інновації.

Отже, відсутність необхідних ресурсів на державному рівні та механізмів підтримки інноваційної діяльності, брак обігових коштів у підприємств, відсутність належної правової та організаційної бази в галузі стандартизації та сертифікації продукції і технологій, відсутність відповідної фінансово-кредитної, податкової та

амортизаційної політики, а також умов, які б сприяли широкому залученню в інноваційну сферу позабюджетних інвестицій, є основними перешкодами інноваційного розвитку вітчизняних підприємств [4, с. 12].

Інноваційний напрям розвитку підприємств повинен бути широкомасштабним, оскільки повинен зачіпати не лише організаційний, технічний і технологічний уклади підприємств, але й сприяти є їх соціальному розвитку та екологічній безпеці. Інноваційна система повинна об'єднати в єдиний кластер компанії, дослідні центри, університети, венчурні підприємства, щоб забезпечити якісні перетворення в освіті. Застосування інновацій повинен мати мультиплікативний ефект – реалізацію на підприємствах певного виду економічної діяльності, щоб спричиняти необхідність впровадження інноваційних проектів на підприємствах інших галузей.

Реалізація всіх вище перерахованих рекомендацій призведе до активізації та більш швидкому розвитку інноваційної сфери, що стане істотним засобом для підняття економіки України.

Література

1. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. За заг. ред. проф. В. І. Полохала [Електронний ресурс] // матеріали парламентських слухань у ВРУ 7.06.2009. Київ: Парламентське видання.- 2009.- С. 628. – Режим доступу:<http://kno.rada.gov.ua>
2. Федоренко В. Шляхи підвищення ефективності інвестицій в Україні. - Прометей. – 2007. - №5. - С. 16-20.
3. Кузнєцова А. Я., Возняк Г. В. Деякі аспекти фінансування інвестиційно-інноваційних проектів за рахунок власних коштів підприємства // Актуальні проблеми економіки. - 2007. - № 7. - С. 42 – 52.
4. Патон Б. Інноваційний шлях розвитку економіки України [Електронний ресурс] // Вісник НАН України. – 2001 – №2. – Режим доступу:<http://www.nbu.gov.ua>

АНАЛІЗ СТАНУ СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

*Сніжко Світлана Ігорівна,
студентка Черкаського*

*національного університету
ім. Б. Хмельницького*

*Ковтуненко Вікторія Олександрівна,
викладач Черкаського
національного університету
ім. Б. Хмельницького*

В умовах дефіциту трудових ресурсів, який сьогодні охоплює не лише економічно розвинуті країни, але й увесь світ в цілому, особливу увагу слід приділити стану вітчизняного ринку праці. На сьогодні, в Україні гостро поставлена проблема «відпливу умів», що негативно відбивається на економічному стані України, зокрема і становищі ринку праці. Залишаються не вирішеними такі питання, як забезпечення ефективної зайнятості, розвиток трудового потенціалу, збалансованість попиту та пропозиції на робочу силу, створення нових робочих місць. Проблемою є нелегальна зайнятість України за кордоном, неналежний соціальний захист та повернення мігрантів. Тому доцільним є постійне вивчення ситуації на ринку праці, адже адекватні результати дають можливість приймати зважені рішення для покращення стану ринку праці.

Над дослідженням змін сучасного стану ринку праці в Україні працюють такі українські вчені як Богиня Д.П., Онищенко В.П., Герасимчук В., Грішнова О., Дзюба С., Долішній М., Онікієнко В., Петюх В., Саєнко Ю.І. Зокрема, проблематика організації оплати праці та напрямів її вдосконалення є предметом науково - практичних досліджень Богині Д.П. У працях Петюха В. розроблено теоретичні й практичні поняття становлення вітчизняного ринку праці. Розглядаються напрями розвитку ринку праці в Україні загалом та його окремих сегментів. Водночас недостатньо дослідженими залишаються питання, що стосуються сучасного стану ринку праці в Україні та його особливостей на даному етапі розвитку.

Під ринком праці розуміють динамічну систему, що включає в себе комплекс соціально-трудових відносин з приводу умов найму, використання й обміну робочої сили на життєві засоби, і механізм його самореалізації, механізм попиту та пропозиції, що функціонує на основі інформації, яка надходить у вигляді змін ціни праці (заробітної плати) [1, с.39].

Економічне зростання, над забезпеченням якого працює український уряд, створює передумови для збільшення зайнятості, доходів населення, підвищення продуктивності його праці. Вихід з фінансово-економічної кризи, що в певній мірі характеризує сучасну українську економіку, відбувається повільно та нерівномірно для окремих виробничих галузей і підприємств, що неминуче призводить до диспропорції національного ринку праці, до різновекторності розвитку окремих його сегментів.

Крім того, невдала сучасна політика української влади по формуванню та функціонуванню ринку праці, призвела до втрати робочих місць, до низьких вимог щодо якості робочої сили, до зростання кількості робочих місць з небезпечними умовами праці. Існуюча робоча сила не відповідає сучасним вимогам роботодавців ні по професійно-освітній, ні по трудовій, дисциплінарній чи мобільній підготовці. Наслідком незбалансованості пропонованої робочої сили із попитом на неї стає безробіття [2].

На ситуацію на ринку праці впливають такі фактори: загальна соціально - економічна ситуація в країні і регіоні, якісний показник людського капіталу, становище у сфері надання соціальних послуг, національно - культурні особливості, соціопсихологічні чинники, низький рівень оплати праці, диференціація заробітної плати за видами економічної діяльності, високий рівень зовнішньої трудової міграції, складна демографічна ситуація та ін. [3, 29].

Проаналізувавши дані про стан ринку праці, надані Державною службою зайнятості України, з 2008 року по перше півріччя 2012 року, можна простежити тенденцію зниження економічно активного населення. Так у 2008 році кількість економічно активного населення складала 22 397,4 тис. осіб (63,3 %), а у першому півріччі 2012 року - 22000,9 тис. осіб (64,6 %). Кількість економічно неактивного населення теж знизилась. У 2008 році вона дорівнювала 12 971,1 тис. осіб, а у 2012 році - 12065,9 тис. осіб. Рівень безробіття, за досліджуваний період, зріс: у 2008 році він дорівнював 1 425,1 тис (6,4 %). осіб, а у 2012 році - 1710,3 тис. осіб (7,8 %).

Знизилась також кількість зайнятих осіб: у 2008 році вона складала 20 972,3 тис. осіб (59,3 %), а у 2012 році - 20290,6 тис. осіб (59,6 %).

Станом на січень 2008 року на обліку в Державній службі зайнятості перебувало 1 млн. 302 тис. осіб, у січні 2012 року – 520,9 тисяч осіб [4].

У 2008 середньомісячна номінальна заробітна плата працівників становила 1806 грн., на початок 2012 року середньомісячна номінальна заробітна плата складала 2965 грн., що у 2,6 разів перевищує розмір мінімальної заробітної плати (1134 грн.) та у 2,7 разів прожитковий мінімум (1095 грн.) [5].

Але хоча середньомісячна номінальна заробітна плата і перевищує прожитковий мінімум та все ж є недостатньою для відтворення робочої сили вітчизняного працівника.

Мінімальна допомога по безробіттю, станом на 2008 рік складала 669 грн., станом на 2011 рік – 762 грн., а з 1 січня 2012 року складає 825 грн.

Чисельність громадян, працевлаштованих за направленням державної служби зайнятості у січні-травні 2011 року, становила 347,5 тис. осіб, у січні-серпні 2012 року - 522 тис. осіб, а у січні - травні 2008 року - 472,7 тис. осіб [4].

Отже, ситуація на вітчизняному ринку праці має негативні тенденції і супроводжуються низкою проблем, вирішенню яких необхідно приділити особливу увагу. Головним завданням є перехід від моделі з дешевою робочою силою, до моделі із конкурентоспроможними, висококваліфікованими працівниками, ефективною працею та високим рівнем оплати регулювання дисбалансу між попитом і пропозицією на робочу силу а вітчизняному ринку праці, необхідно удосконалити законодавчу базу, розширити можливості підготовки висококваліфікованих кадрів. Для зниження рівня безробіття, розширення зайнятості та зменшення соціально – економічного напруження в країні, необхідно ефективно поєднувати макроекономічні важелі з економічною та соціальною політикою держави.

Література

1. Буланова В. С. Рынок труда: учебник / В. С. Буланова, Н. А. Волгина. – М. : “Экзамен”, 2003.– 480 с.
2. Шимченко Л.А. Ринок праці в Україні: проблеми та складні оці реформування [Електронний ресурс] /. Л.А. Шимченко // Економічний вісник університету. – 2011. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/index.html

3. Ревякін О.С. Аналіз стану сучасного ринку праці в Україні: проблеми та перспективи розвитку / Всеукраїнський науково-виробничий журнал Сталий розвиток економіки. – 2010. - №3. – С.29-32.

4. Державна служба зайнятості України [Електронний ресурс] / Режим доступу - <http://www.dcz.gov.ua>

5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] / Режим доступу - <http://www.ukrstat.gov.ua>

РОЛЬ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

*Токарева Дар'я Юріївна,
аспірант Донецького державного
університету управління
e-mail: daryatokaryeva@gmail.com*

*Сидоренко Владислав Володимирович,
к.держ.упр., доцент Донецького
державного університету управління*

Світова економічна криза болісно зачепила всі галузі економіки України, дестабілізувавши соціально-економічну та суспільно-політичну ситуації. Положення країни досі залишається складним через високий рівень інфляції, дефіцит бюджету, скорочення виробництва. Враховуючи ситуацію, що склалася, державі важко забезпечити стійке економічне зростання при обмеженості фінансових ресурсів. Тому зараз перед суспільством стоїть завдання переходу на інноваційний розвиток та здійснення реальної модернізації економіки. Існує необхідність пошуку новітнього інструменту стимулювання інвестиційної активності частного капіталу і при цьому забезпечення найбільш ефективного поєднання інтересів держави та підприємницьких структур. В якості такого інструменту на перший план висувається державно-приватне партнерство (ДПП). Організаційно-правові засади взаємодії державних партнерів з приватними партнерами та основні принципи ДПП визначені в ЗУ «Про державно-приватне партнерство» [1]. Проблеми економічного зростання в сучасних

українських умовах розглядали В. Мовчан, І. Бураковський, І. Юзефович, Н. Сисенко [2]. ДПП як каталізатор економічного зростання аналізували R. Shediak, R. Abouchakra, M. Hammam, M. Ramsay [3]. ДПП – це взаємовигідні відносини, які формуються між державою і приватним сектором для взаємовигідної співпраці, створення нових і модернізації діючих об'єктів, які потребують залучення інвестицій, при реалізації яких ресурси обох партнерів об'єднуються з відповідним розподілом ризиків [1]. Типовий розподіл ризиків між учасниками ДПП відображений у таблиці 1.

Таблиця 1

Розподіл основних ризиків між партнерами у ДПП

Тип ризику	Державний партнер	Приватний партнер
Ризики пов'язані з попитом та прибутком	+	+
Проектувальні та будівельні ризики		+
Операційні та експлуатаційні ризики		+
Фінансові ризики		+
Правові ризики	+	
Політичні ризики	+	
Екологічні ризики	+	
Форс-мажор	+	+

Успіх проектів ДПП залежить від сумлінного виконання партнерами своїх обов'язків, а також від наявності компетентних консультантів, здатних надавати допомогу учасникам на усіх стадіях реалізації проектів. ДПП дозволить усім зацікавленим сторонам досягти бажаних результатів:

- уряд виконуватиме свої зобов'язання з меншими витратами фінансових ресурсів, що дозволить скоротити дефіцит бюджету та закласти основу для економічного розвитку;
- населення отримуватиме послуги вищої якості, на відміну від тих послуг, які забезпечуються виключно за державний рахунок;
- приватний сектор отримуватиме доступ до нових ринків, та матиме змогу інвестувати в стабільні, довгострокові проекти.

У всьому світі механізм ДПП активно використовується для вирішення проблем інфраструктури, від якої значно залежить

економічний розвиток країни. В Україні саме держава є основним постачальником інфраструктурних послуг. Але сучасна бюджетна політика є неадекватною для задоволення інфраструктурних потреб країни. Горизонт бюджетного планування становить один рік, що фактично унеможливорює ефективне фінансування довгострокових інфраструктурних проектів [2]. У такій ситуації уряд України повинен шукати альтернативне джерело фінансових ресурсів, яким може стати приватний сектор. Але ступінь позитивного впливу на економіку країни значно залежить від таких факторів як кількість, вартість і тип проектів, реалізованих за принципами ДПП. Досвід ЄС показує, що чим більше проектів ДПП, реалізується в країні, тим вище темпи зростання ВВП. Країни які реалізують сімдесят або більше інфраструктурних проектів за принципами ДПП за 10 років отримали 25 % приросту ВВП [3]. Це спричинено тим що, до участі у проектах ДПП як правило залучаються великі підприємства, які вкладають капітал у національний ринок та створюють нові робочі місця. Зростання зайнятості викликає зростання споживання і добробуту населення, що є основою для розвитку сильної економіки. Інвестиції такого роду також приваблюють інших приватних інвесторів на ринок, що в результаті стає основою для створення стійкої моделі економічного зростання. Через те, що проекти ДПП вводять додаткові фінансові ресурси в економіку країни витрати уряду зменшуються. Звільнені державні ресурси, які раніше були б використані на модернізацію інфраструктури, можуть бути направлені на розвиток таких соціально-важливих галузей як освіта і медицина. Тип контракту ДПП є елементом, який має найбільший вплив на зростання економіки, через те, що характер контракту ДПП визначає рівень участі приватного сектора у реалізації проекту. Чим більше рівень участі приватного сектора у проекті, тим краща якість наданих послуг, тим більша передача знань і ресурсів. Застосування принципів управління приватного сектору у поєднанні з інвестиціями, призводить до більш ефективного управління і розширення доступу до послуг. Це, у свою чергу, привертає більше приватних інвестицій в економіку і підвищує загальний рівень життя.

На сьогоднішній день кожна галузь економіки України потребує модернізації та значних капіталовкладень які не можуть бути забезпечені за рахунок державного бюджету. Наприклад витрати на охорону здоров'я в Україні складають 3,6-4,2% від ВВП, що значно

нижче, ніж 9% які виділяється в країнах-членах ЄС. Коефіцієнт амортизації основних фондів у сфері охорони здоров'я перевищує 50%. Єдиним рішенням цих проблем можуть стати приватні інвестори, які разом з необхідними фінансовими ресурсами привнесуть в українську медицину новітні технології лікування та діагностики. Навпаки туризм, який зараз знаходиться в приватних руках і приносить за максимальними оцінками 1% ВВП, завдяки державному контролю та регулюванню може приносити мінімум 6%, як в більш бідній природними пам'ятками сусідці Польщі. Підготовка до Олімпіади-2022, яка за попередніми підрахунками обійдеться Україні в 6,9 млрд. доларів, також не обійдеться без залучення приватного капіталу та досвіду. На сьогоднішній день у титановому секторі Росія займає перше місце у світі, завдяки тому, що уряд створює необхідні умови і надає підтримку цьому сектору. Українському уряду набагато складніше забезпечити таку ж підтримку, через відсутність фінансових ресурсів. У зв'язку з цим, за останні кілька років частка України на світовому ринку титанової губки була скорочена наполовину. Україна має всі можливості конкурувати з Росією, так як близько 20 % світових родовищ титанових руд знаходяться на території України. Але для покращення якості продукції українські виробники титану потребують притоку інвестицій для модернізації виробничих потужностей і придбання нових технологій. Виробництво титану має стратегічне значення для економічної безпеки країни, тому не може бути приватизованим, але приватний сектор може забезпечити фінансування модернізації даного сектору. Тому тільки через об'єднання потенціалу державного та приватного секторів, Україна може стати головним світовим виробником титану.

На сьогоднішній день механізм ДПП стає ефективним та перспективним інструментом соціально-економічного розвитку держави, але ступінь впливу ДПП на економіку країни значно залежить від кількості, вартості та типу проектів ДПП. Тому для отримання бажаного ефекту від реалізації ДПП уряду країни необхідно забезпечити сприятливі інституційні умови для прискорення та зменшення бар'єрів для реалізації проектів ДПП.

Література

1. Закон України № 2404-17 «Про державно-приватне партнерство» - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>.

2. Економічне зростання та інфраструктурні гальма [Електронний ресурс] / [Мовчан В., Бураковський І., Юзефович І., Сисенко Н.] // Дзеркало тижня – 2008. - №4. Режим доступу до журн.

:

http://dt.ua/ECONOMICS/ekonomichne_zrostannya_ta_infrastrukturi_galma-52633.html

3. Public-private artnerships a new catalyst for economic growth [Електронний ресурс] / R. Shediach, R. Abouchakra, M. Ramsay, M. Hammam - Режим доступу: <http://www.booz.com/media/uploads/Public-Private-Partnerships.pdf>

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ В СУЧАСНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРІ

*Шеховцова Ірина Анатоліївна,
ст. викладач Національного
технічного університету
України «Київський
політехнічний інститут»
e-mail: shia@meta.ua*

*Костюк Аліна Костянтинівна,
студентка НТУУ «КПІ»
e-mail: alinakostuk@yandex.ua*

Одним із найважливіших питань сьогодні є розвиток транспортної галузі України, оскільки посилення інтеграційних процесів потребує вирішення проблем результативного переміщення товарів та ресурсів між окремими регіонами та країнами. Тому першочергову роль в економіці країни, її міжнародному співробітництві відіграє транспортна логістика, адже в умовах глобалізації економічного простору все більше зростає потреба в

оптимізації процесів планування і ефективної організації доставки товарів, що зумовлює необхідність розвитку транспортної логістики.

В силу того, що транспорт є засобом ефективного функціонування та розвитку всіх галузей господарювання, він виступає підґрунтям економічного зростання країни. Саме транспортна логістика спрямована на пошук ефективних схем організації та здійснення транснаціональних товаропотоків у відповідності до вимог міжнародних перевезень та управління ними. Саме тому питання щодо розгляду проблем транспортної логістики є досить актуальним на сьогоднішній день, крім того потребує пошуку та розгляду шляхів їх вирішення.

Дослідженням питань транспортної логістики присвітили свої праці як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, серед яких Ю.М. Неруш, А.А. Смахов, А.Г. Некрасов, Л.Б. Миротін, Р.Р. Ларіна, О.О. Бакаєв, Д. Бенсон, Д.Дж. Бауерсокс, В.Л. Дикань, Б.А. Анікін та ін. Однак їх дослідження не є достатньо обґрунтованими в сучасних умовах економічного розвитку, оскільки існують суттєві відмінності в розвитку національних економік країн світу, і, враховуючи, швидкоплинність економічних процесів, розгляд проблем та перспектив транспортної логістики в сучасному економічному просторі потребують подальших досліджень.

Одним із пріоритетних завдань економічного зростання нашої держави на сьогоднішній день є забезпечення високої якості та конкурентоспроможності її продукції на зарубіжному ринку, що сприятиме інтеграції України у світовий економічний простір. Однак, складною ситуацією залишається забезпечення оптимального транспортування цієї продукції від виробника до кінцевого споживача. Тому сучасні умови потребують оптимізації процесу перевезення товарів, ресурсів, а також підвищеної уваги та контролю за роботою як великих транспортних систем, так і окремих їх елементів. Саме це і є основою транспортної логістики.

Транспортна логістика — це логістика, яка вирішує комплекс задач, пов'язаних з організацією переміщення вантажів транспортом загального користування [1]. Таким чином, предметом транспортної логістики є транспортні та транспортно-технологічні операції, які забезпечують постачання, виробництво та збут продукції.

Враховуючи те, що транспортна логістика здійснює значний вплив на транспортну політику діяльності підприємства будь-якої

галузі, особливо транспортної, важливе значення має забезпечення виконання її завдань, основними з яких є [2]: створення транспортних систем, зокрема створення транспортних коридорів і транспортних шляхів; сумісне планування транспортних процесів на різних видах транспорту; сумісне планування транспортного процесу зі складським і виробничим процесами; вибір виду транспортного засобу; вибір типу транспортування; визначення раціонального маршруту; визначення раціональних маршрутів доставки; забезпечення технічної і технологічної пов'язаності учасників транспортного процесу, узгодження їх економічних інтересів, а також використання єдиних систем планування.

При аналізі ефективності транспортної системи України та результативного здійснення транспортування доцільним є виділення проблем, які є досить значними і впливовими на процес розвитку транспортної логістики. Науковці, насамперед, виділяють наступні проблеми транспортної логістики [3], а також подаються основні напрямки їх вирішення, а саме: якість транспортного обслуговування, тобто підприємствам необхідно сконцентрувати свою увагу на основній сфері діяльності, підвищувати якість роботи та удосконалювати свою продукцію, а також доручити транспортну логістику професіоналам у цій галузі, що в результаті покращує кількість перевезень та знижує транспортні витрати; зношеність рухомого складу (на підприємствах завжди існує досить висока потреба в рухомому складі, тому для задоволення цієї потреби необхідним є створення сприятливого інвестиційного клімату на підприємстві та залучення інвестиційних ресурсів, створення можливості транспортного машинобудування); адекватний розрахунок амортизації (необхідним є застосування ефективних методів для оптимального розрахунку амортизації); недовантаження рухомого складу (пошук шляхів вирішення проблеми небажання та невміння комплектувати відправку від різних вантажоперевізників); страхування вантажу і транспортних засобів (у будь-якому випадку потрібно шукати найбільш прийнятне поєднання вартості страховки і величини страхових виплат, що обумовлюються в договорі страхування).

Для вирішення зазначених проблем та забезпечення розвитку транспортної логістики необхідним є, насамперед, підвищення ефективності діяльності підприємств транспортної галузі, зокрема,

створення в них сприятливого інвестиційного клімату з метою залучення інвестицій для керування матеріальними та інформаційними потоками; підвищення якісних показників транспортування; спрощення митних процедур переходу матеріальних потоків через кордон та удосконалення при цьому процесу регулювання відповідно до міжнародних принципів логістики, а також створення вільних ринкових відносин в сфері економіки.

Визначаючи перспективи розвитку транспортної логістики, доцільно зазначити, що одним із її пріоритетних напрямків є автоматизації інформаційних потоків, що супроводжують процес перевезень для забезпечення інформованості вантажоперевізників та прискорення здійснення документального оформлення. Іншими словами, необхідним є створення принципово нової технології — без документарного оформлення виконання вантажних операцій на етапах відправлення, прямуювання та прийняття вантажу, тобто заміна паперових документів перевезення електронними.

Таким чином, в умовах розширення зовнішніх зв'язків країни та посилення міжнародної кооперації важливим є формування транспортних потоків та їх ефективне здійснення з мінімальними витратами, що є основним завданням транспортної логістики. Проте перешкодою забезпечення оптимального транспортування є ряд зазначених вище проблем, вирішення яких є першочерговим завданням як підприємств, що надають транспортні послуги, так і держави зокрема. Адже пошук оптимальних напрямків та визначення перспектив розвитку транспортної логістики в сучасному економічному просторі сприятиме зростанню економіки України та забезпечить її конкурентоспроможність на міжнародному ринку перевезень.

Література

1. Бакаєв О.О. Теоретичні засади логістики: підруч. для студентів економ. та транспорт. спец. / О.О. Бакаєв, О.П. Кутах, Л.А. Пономаренко. — К.: Фенікс, 2003. — Т.1. — 429 с.
2. Матвієнко Г.Л. Актуалізація контролінгу логістичної діяльності як функції управління на підприємствах в Україні / Г.Л. Матвієнко // Науково-технічний збірник. — Хмельницьк, 2005.

3. Ларіна Р.Р. Формування та забезпечення надійності регіональних логістичних систем: [монографія] / Ларіна Р.Р. — Донецьк: «Норд-Прес», 2005. — 284 с.

ІНФЛЯЦІЙНА СКЛADOVA ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

*Шира Наталія Олександрівна,
к.е.н., ст. викладач
Донецького державного
університету управління
e-mail: natalii-sh@yandex.ru*

Грошово-кредитні відносини, їх сутнісна форма та грошово-кредитна політика — одна із головних складових системи державного регулювання ринкової економіки. Ця обставина сама по собі свідчить про надзвичайну роль грошово-кредитної політики, оскільки нормальний розвиток ринкового суспільства, його національного господарства неможливий без відповідного корегування економічних процесів з боку держави. Тому актуальною проблемою сьогодення є винайдення найбільш ефективної моделі грошово-кредитного регулювання, яка б відповідала вимогам та цінностям соціально-орієнтованого суспільства.

Серед сучасних дослідників, які займаються проблематикою грошово-кредитного регулювання можна назвати роботи М.Блікса, О.Іссінга, О.Лаврушина, Ф.Мишкіна, С.Моїсєєва, Т.Норберт. Вагомий внесок у вивчення даної тематики зробили такі вітчизняні вчені-економісти як В.Геєць, О.Дзюблюк, І.Лютій, М.Савлук, та ін.

Грошово-кредитна політика України пройшла складний шлях розвитку. На першому етапі (1991-1994 рр.) підходи до вирішення завдань економічної політики в Україні мали переважно кейнсіанський уклін. На цьому етапі вирішальну роль у прийнятті владними структурами економічних рішень відігравали поточні, переважно короткострокові, цілі, що визначалися в основному політичними чи соціальними міркуваннями. На другому етапі перехідного періоду, що розпочався з 1994 р., економічна політика в Україні проводилася на дуалістичних засадах — керівництво реальної економіки та фіскально-бюджетної сфери здійснювалося більше в

руслі кейнсіанських підходів, а керівництво монетарної сфери – у руслі монетаристських підходів. Такий дуалізм негативно вплинув на хід ринкової трансформації економіки, на стан макроекономічної стабілізації та оздоровлення державних фінансів, поглибив розрив між секторами реальної економіки та грошово-кредитним.

Після десятиріччя економічного падіння 2000 р. став першим роком реального економічного зростання з часу отримання незалежності України, цим розпочався 3 етап розвитку. Починаючи з 2000 р., Україна входить до групи країн, які лідирують у світі за темпами зростання макроекономічних показників. Виважена бюджетна та монетарна політика, зростання внутрішнього попиту та розвиток національного ринку, поряд із сприятливою зовнішньою кон'юктурою на окремі експортні позиції української продукції, забезпечили підйом економічної активності у більшості галузей економіки і на цій основі – підвищення рівня життя громадян [2]. Збільшення обсягів ВВП на 6% дало поштовх до зростання української економіки. Найбільш кризовий рік за цим показником – 1994, найбільший – у 2004 р. У 2004 р. темп зростання реального ВВП сягнув 12,1%.

Інфляційна складова економічного зростання також має нестійку динаміку зростання. З цієї точки зору період 2000-2008 рр. розкладається на дві частини: 2000-2003 рр., тобто перші 4 роки, коли спостерігається досить низька інфляція та дуже високі темпи зростання грошової маси, і другий (2004-2008 рр.), коли темп приросту грошової маси залишився досить великим. Особливо він збільшувався у 2005-2007 рр. (понад 50%), з поступовим очікуваним зниженням до 30% у 2008 р., але при цьому значно посилювалася проблема інфляції, темп якої в цей період не опускався нижче, від 10,3%, в 2007 р. – 16,6%, а в 2008 р. досяг 22,4% [3]. Незважаючи на те, що НБУ для ліквідації надлишкової пропозиції грошей здійснює операції з стерилізації грошової маси, повністю уникнути її впливу на рівень інфляції не вдається. Між пропозицією грошей та рівнем інфляції існує безпосередній зв'язок, який проявляється в довгостроковому періоді (рис. 1). Ще одним немонетарним чинником, який, можливо, й не провокує зростання темпів інфляції, але й не стимулює боротьбу з нею, є відсутність координації дій між урядом і НБУ. Відсутність такої координації обумовлюється незалежністю цих двох державних інституційних структур та

різницею у функціях, які вони виконують. Досягнення домовленості між урядом і НБУ про «головне монетарне завдання» – зовсім непроста справа, оскільки законодавство це питання не регламентує. У ньому сказано, що головним завданням НБУ є підтримка стабільності національної грошової одиниці. Ця стабільність може бути як внутрішньою (стабільність купівельної спроможності гривні, тобто досить низька інфляція), так і зовнішньої – стабільний курс гривні до іноземної валюти.

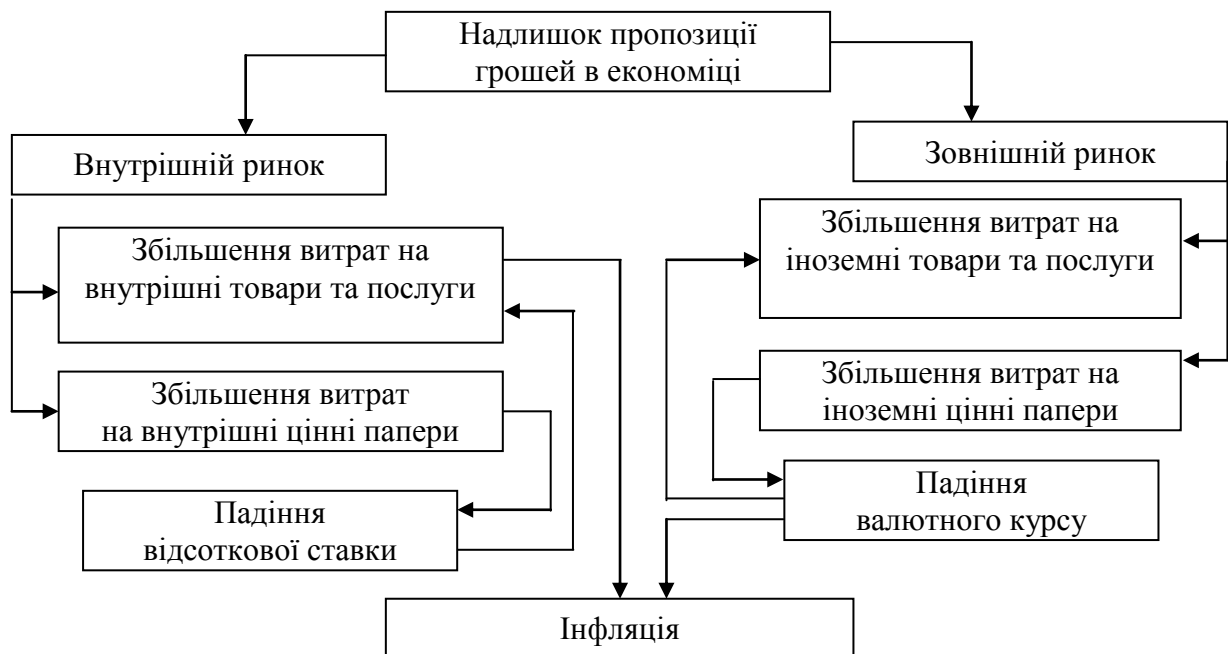

Рис. 1. Вплив надмірної пропозиції грошей на інфляцію

Яка саме стабільність мається на увазі, в Конституції не уточнюється. На думку фахівців, це відбувається за умов, що «... визначення інфляції як пріоритетного орієнтира грошово-кредитної політики за нинішніх умов само по собі містить суперечність, оскільки насправді інфляція є не цільовим показником, а прогностичним, і встановлюється урядом, а не НБУ. Проте відповідальність за дотримання встановленого показника інфляції несе НБУ, оскільки саме він виконує функцію підтримки стабільності національної грошової одиниці» [2]. У зв'язку з цим, як свідчить практика, дотриматися визначеного цільового показника можливо, а прогностичного – не обов'язково, оскільки прогноз завжди можливо вважати недосконалим. Наприклад, в основних принципах грошово-кредитної політики на 2008 рік передбачається певний цільовий показник інфляції. Проте цей показник не має експліцитного статусу,

тобто публічне оголошення з відповідним зобов'язанням НБУ до його дотримання. Тому не випадково, що фактична інфляція значно відрізняється від прогнозованого показника [2, с.33]. Так, згідно Основним засадам грошово-кредитної політики на 2007 р. запланована інфляція повинна була складати 7,5%, а фактично вона виросла до 16,6%, а в 2008 р. плановий показник складав 9,6%, а фактичний – 25,2%, у 2009 р. плановий показник становив 9,5%, фактичний – 12,3% . В основних засадах грошово-кредитної політики на 2010 р. зазначено, забезпечення щорічного зниження інфляції та доведення у 2014 р. до рівня 5% і подальшого утримання в межах 3-5%. У 2010 р. інфляція становила 9,4%, а у 2011 р. – 8% [3]. У той же час не можна вважати, що тільки дії НБУ призводять до відхилення показника інфляції від запланованого рівня. Уряд так само не дотримується бюджетних прогнозних показників, і особливо тих, які стосуються соціальної сфери. Нестабільна політична ситуація протягом 2004-2011 років та популізм призводять до підвищення заробітних плат і пенсій, які ведуть до зростання попиту на внутрішньому ринку, що безпосередньо впливає на ціни товарів. З одного боку, при зростанні заробітних плат підвищується собівартість продукції, а значить і ціни; і, з іншого боку, промисловість, яка працює на внутрішній ринок, своєчасно не може забезпечити постійно зростаючий платоспроможний попит.

Проведення дослідження дозволяє зробити висновок, що специфіка інфляції в Україні полягає в її системному характері. Усі чинники, які мають як монетарний, так і немонетарний характер, впливають на інфляційні процеси в комплексі. Отже, для здійснення державою ефективного антиінфляційного регулювання, зокрема визначення обґрунтованої величини індексу споживчих цін, необхідно враховувати тенденцію розвитку світової економічної кон'юнктури, а не лише економіки країни.

Література

1. Бурчаков. В. Теоретичні основи грошово-кредитної політики та світова фінансова криза / В. Бурчаков // Економіка України – 2009 - № 2. - С.49-59.
2. Вдосконалення координації грошово-кредитної та фінансової політики: Інформаційно-аналітичні матеріали. Вип. 5 / В.І. Міщенко, О.П. Жак, Д.С. Попов та ін.; Національний банк України. Центр наукових досліджень. – К. 2006. – 115 с.

3. Геець В. Макроекономічна оцінка грошово-кредитної та валютно-курсової політики України до і під час фінансової кризи / В. Геець // Економіка України. – 2003. – №2. – С.5-21.

4. Основні засади грошово-кредитної політики на 2007-2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/PB08027.html

ПРОБЛЕМЫ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ МОЛОДЕЖНОГО ТУРИЗМА В УКРАИНЕ

*Юрчук Христина Юрьевна,
студентка,
Славинская Яна Витальевна,
студентка
РВУЗ «Крымский гуманитарный
университет» (г. Ялта)*

*Рындач Марина Алексеевна, к.э.н.
РВУЗ «Крымский гуманитарный
университет» (г. Ялта)*

Молодежный туризм развивается в последние десятилетия достаточно активными темпами, что является ярким подтверждением популярности молодежных туров. Чем же отличается молодежный туризм от обычного? Ответ прост – стоимостью и условиями. Студент, как правило, не может позволить себе дорогие пятизвездочные гостиницы или авиаперелет бизнес-классом.

Необходимо содействовать развитию инфраструктуры молодежного туризма, созданию условий для широкого привлечения молодежи к овладению достижениями национально-культурного наследия Украины и всего мира.

Развитию украинского молодежного туризма посвящены научные труды В.К. Федорченко, Т.А. Дворовой [5], В.В.Худо, В.И.Цибуха, М.П.Мальской [3] и др. Целью данной работы является - показать роль молодежного туризма как важной стратегической задачи нашего государства в обеспечении социальной защиты молодежи и реализации ее права на оздоровление и отдых.

Существует ряд преимуществ молодежного туризма:

1. Громадний опыт общения с абсолютно разными людьми по всему миру, который явно пригодится в жизни, тем более что есть возможность завязать дружбу и обзавестись знакомствами в любой стране мира.

2. Дешевизна. Воспользовавшись студенческими и молодежными скидками на проезд, поселившись в хостеле, можно путешествовать совсем недорого.

3. Изучить язык в среде его непосредственного «обитания». Гораздо эффективней и полезней учить иностранный, к примеру, живой английский в США, Канаде или Англии, чем в Украине, сидя за партой.

4. Увидеть мировые достопримечательности и полюбоваться живописными уголками нашей планеты.

5. И, в конце концов, просто весело провести время и набраться позитивных эмоций, чтобы в старости было что вспомнить.

Среди туристских предприятий, которые сегодня в Украине специализируются на молодежном туризме, крупнейшим в нашей стране остается АО "Спутник -Украина", который ведет свою деятельность с 1958 г. Несмотря на то, что система рыночных отношений разрушила монополию «Спутника» на этот вид туризма, он является одним из ведущих в этой сфере. В системе «Спутника» около 40 подразделений, работающих во всех регионах страны, укомплектованы профессиональными кадрами и имеют собственную материальную базу: в Киеве – гостиница «Мир», в Луганске – «Дружба», в Одессе – «Юность», туристические комплексы в Запорожской и Черкасской областях, молодежный центр «Верховина» в Закарпатской области, собственный автобусный парк. АО «Спутник-Украина» имеет все возможности для качественного обслуживания детей и молодежи на туристических маршрутах Украины и отдыха и оздоровления молодежи за рубежом. С этой целью подготовлен ряд специализированных программ, например: «Президентский класс», «Т.Г.Шевченко – великий сын украинского народа», познавательные экскурсионные программы в Киеве и во всех областных центрах Украины.

Вполне понятно, что сегодня организовывать молодежные туры гораздо сложнее. Современное подрастающее поколение гораздо требовательнее, в его сознании уже появились определенные стандарты – что такое уровень обслуживания среднего класса, трех-

или четырехзвездочный уровень. Далеко не все украинские турфирмы имеют среди своих предложений услуги для детей и молодежи. Подготовка таких услуг – достаточно кропотливое дело, а чтобы иметь экономический эффект от него, нужно вложить гораздо больше, чем в организацию тура для взрослых.

В последние годы в Украине сохраняется тенденция к ухудшению состояния здоровья молодежи. Влияние постоянно действующих факторов риска, неудовлетворительная экологическая ситуация, осложненная последствиями Чернобыльской катастрофы, перегрузки приводят к существенному снижению иммунитета и развитию у молодежи хронических заболеваний. Пока не удастся обеспечить организованное оздоровление и отдых всех желающих. Основными причинами такой ситуации является дефицит средств и слабая материально-техническая база оздоровительных учреждений Украины. В связи с этим необходимы координация деятельности всех министерств и ведомств, проведение протекционистской (прежде всего финансовой) политики со стороны государства. Это, прежде всего, внедрение специализированных учебных туристских программ в зависимости от возрастных и образовательных особенностей детей и молодежи, выполнение программы оздоровления и физического закаливания подрастающего поколения [2, с.129].

Сегодня весьма популярным остается отдых молодежи в Херсонской, Николаевской, Одесской областях, в Закарпатье, на Полтавщине. Но самым популярным остается Крым. Солнечный свет и тепло, минерально-солевой состав и температурный режим морской воды, великолепные пляжи создают благоприятные условия для отдыха и оздоровления детей и молодежи. Общеизвестными санаторно-курортными детскими и молодежными центрами являются Ялта, Алушта, Алупка, Феодосия, Евпатория, Судак, Саки.

В последнее время государственная поддержка молодежного туризма стала более ощутимой. Следует отметить тенденцию к привлечению ряда культурно значимых, оздоровительных, зрелищных организаций и учреждений в систему ISIC. Международное студенческое удостоверение ISIC дает его владельцу право на скидки и льготы при оплате проезда в международном, внутреннем и городском транспорте, на размещение в отелях, питание, посещение музеев, театров и кинотеатров, клубов, дискотек, спортивных мероприятий более чем в 100 странах. Чтобы получить

такое удостоверение молодому украинцу, достаточно иметь студенческий или ученический билет, предоставить данные международного паспорта и название учебного заведения английском языке.

Важным мероприятием, направленным на развитие внутреннего и въездного туризма в Украине, является создание сети средств размещения, которые за невысокую цену предоставили бы возможность проживания для молодежи во время путешествий историческими и рекреационными центрами страны. Возникает объективная необходимость воспользоваться опытом зарубежных стран в сфере функционирования популярных и относительно дешевых заведений для туристов – хостелов (молодежных гостиниц). Ведь сегодня более чем в 60 странах мира действует более 4,5 млн. хостелов, которыми пользуется около 35 млн. путешественников, причем их количество постоянно увеличивается.

Проблемой развития молодежного туризма уже занимается Всеукраинская общественная организация "Всеукраинская молодежная туристическая ассоциация" (ВМТА). Она работает в сфере развития и поддержки молодежного туризма с августа 2004 года. ВМТА зарегистрирована Министерством юстиции Украины 05.05.2006 г., Свидетельство № 2446.

Основные задачи Ассоциации: содействие молодежным инициативам в туристической сфере, содействие созданию развитой инфраструктуры молодежного туризма в Украине, создание рекомендаций по содействию молодежному туризму со стороны исполнительной и законодательной власти, продвижение украинского молодежного туристического продукта как внутри страны, так и за ее пределами [1].

На данный момент Ассоциация состоит из 9 отелей в Киеве («Киев», «Ярослав», «Караван»), Львове («Афена», «На Архипенко», «Банковская Академия»), Крыму («Балаклава», «Керчь») и Черкассах («Модус»).

Что касается молодежного туризма, то за последние годы в Украине не было принято ни одного законодательного документа. Давно назрела потребность, как минимум, постановления Кабинета Министров, Верховной Рады или совместного документа этих органов высшей власти. В нем должны быть четко определены задачи туристских фирм и государственных органов в этой сфере,

необходимы новые идеи и решения по развитию молодежного и детского туризма в Украине. Однако, несмотря на существующие проблемы, молодежный отдых все же развивается, разрабатываются новые маршруты с гибкой системой туристского обслуживания.

Литература

1. Всеукраинская молодежная туристическая ассоциация [Электронный ресурс] – <http://www.youthtour.org.ua>.
 2. Квартальнов В.А., Федорченко В.К. Туризм социальный: история и современность. – Киев, 1989. – 251 с.
 3. Мальская М.П., Худо В.В., Цибух В.И. Основы туристского бизнеса: Учеб. пособие. – К.: Центр научн. литературы, 2004.
 4. Туризм и гостиничное хозяйство. Учебник. / Под ред. засл. работника высшей школы, проф., д.э.н. Чудновского А.Д.; изд. 2-е перераб. и доп. – М.: ЮРКНИГА, 2003. – 448 с.
 5. Федорченко В.К., Дворова Т.А. История туризма в Украине: Учеб. пособие –К.: Вышш. шк., 2002.
- Шаронов А. Демпинг для гостиниц, спасение для туристов - в Украину нагрянут хостелы // Зеркало недели. - 2005. - №1

ПРОБЛЕМЫ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ МОЛОДЕЖНОГО ТУРИЗМА В УКРАИНЕ

*Юрчук Христина Юрьевна, студентка,
Славинская Яна Витальевна, студентка
РВУЗ «Крымский гуманитарный
университет» (г. Ялта)*

*Рындач Марина Алексеевна, к.э.н.
РВУЗ «Крымский гуманитарный
университет» (г. Ялта)*

Молодежный туризм развивается в последние десятилетия достаточно активными темпами, что является ярким подтверждением популярности молодежных туров. Чем же отличается молодежный туризм от обычного? Ответ прост – стоимостью и условиями. Студент, как правило, не может позволить себе дорогие пятизвездочные гостиницы или авиаперелет бизнес-классом.

Необходимо содействовать развитию инфраструктуры молодежного туризма, созданию условий для широкого привлечения молодежи к овладению достижениями национально-культурного наследия Украины и всего мира.

Развитию украинского молодежного туризма посвящены научные труды В.К. Федорченко, Т.А. Дворовой [5], В.В.Худо, В.И.Цибуха, М.П.Мальской [3] и др. Целью данной работы является - показать роль молодежного туризма как важной стратегической задачи нашего государства в обеспечении социальной защиты молодежи и реализации ее права на оздоровление и отдых.

Существует ряд преимуществ молодежного туризма:

1. Громадный опыт общения с абсолютно разными людьми по всему миру, который явно пригодится в жизни, тем более что есть возможность завязать дружбу и обзавестись знакомствами в любой стране мира.

2. Дешевизна. Воспользовавшись студенческими и молодежными скидками на проезд, поселившись в хостеле, можно путешествовать совсем недорого.

3. Изучить язык в среде его непосредственного «обитания». Гораздо эффективней и полезней учить иностранный, к примеру, живой английский в США, Канаде или Англии, чем в Украине, сидя за партой.

4. Увидеть мировые достопримечательности и полюбоваться живописными уголками нашей планеты.

5. И, в конце концов, просто весело провести время и набраться позитивных эмоций, чтобы в старости было что вспомнить.

Среди туристских предприятий, которые сегодня в Украине специализируются на молодежном туризме, крупнейшим в нашей стране остается АО "Спутник -Украина", который ведет свою деятельность с 1958 г. Несмотря на то, что система рыночных отношений разрушила монополию «Спутника» на этот вид туризма, он является одним из ведущих в этой сфере. В системе «Спутника» около 40 подразделений, работающих во всех регионах страны, укомплектованы профессиональными кадрами и имеют собственную материальную базу: в Киеве – гостиница «Мир», в Луганске – «Дружба», в Одессе – «Юность», туристические комплексы в Запорожской и Черкасской областях, молодежный центр «Верховина» в Закарпатской области, собственный автобусный парк.

АО «Спутник-Украина» имеет все возможности для качественного обслуживания детей и молодежи на туристических маршрутах Украины и отдыха и оздоровления молодежи за рубежом. С этой целью подготовлен ряд специализированных программ, например: «Президентский класс», «Т.Г.Шевченко – великий сын украинского народа», познавательные экскурсионные программы в Киеве и во всех областных центрах Украины.

Вполне понятно, что сегодня организовывать молодежные туры гораздо сложнее. Современное подрастающее поколение гораздо требовательнее, в его сознании уже появились определенные стандарты – что такое уровень обслуживания среднего класса, трех- или четырехзвездочный уровень. Далеко не все украинские турфирмы имеют среди своих предложений услуги для детей и молодежи. Подготовка таких услуг – достаточно кропотливое дело, а чтобы иметь экономический эффект от него, нужно вложить гораздо больше, чем в организацию тура для взрослых.

В последние годы в Украине сохраняется тенденция к ухудшению состояния здоровья молодежи. Влияние постоянно действующих факторов риска, неудовлетворительная экологическая ситуация, осложненная последствиями Чернобыльской катастрофы, перегрузки приводят к существенному снижению иммунитета и развитию у молодежи хронических заболеваний. Пока не удастся обеспечить организованное оздоровление и отдых всех желающих. Основными причинами такой ситуации является дефицит средств и слабая материально-техническая база оздоровительных учреждений Украины. В связи с этим необходимы координация деятельности всех министерств и ведомств, проведение протекционистской (прежде всего финансовой) политики со стороны государства. Это, прежде всего, внедрение специализированных учебных туристских программ в зависимости от возрастных и образовательных особенностей детей и молодежи, выполнение программы оздоровления и физического закаливания подрастающего поколения [2, с.129].

Сегодня весьма популярным остается отдых молодежи в Херсонской, Николаевской, Одесской областях, в Закарпатье, на Полтавщине. Но самым популярным остается Крым. Солнечный свет и тепло, минерально-солевой состав и температурный режим морской воды, великолепные пляжи создают благоприятные условия для отдыха и оздоровления детей и молодежи. Общеизвестными

санаторно-курортними дитячими і молодіжними центрами являються Ялта, Алушта, Алупка, Феодосія, Євпаторія, Судак, Саки.

В останнє час державна підтримка молодіжного туризму стала більш ощутимий. Слід відзначити тенденцію до залучення ряду культурно значимих, оздоровчих, зрелищних організацій і установ до системи ISIC. Міжнародне студентське посвідчення ISIC надає його власнику право на знижки і пільги при оплаті проїзду в міжнародному, внутрішньому і міському транспорті, на розміщення в готелях, харчування, відвідування музеїв, театрів і кінотеатрів, клубів, дискотек, спортивних заходів більш ніж в 100 країнах. Щоб отримати таке посвідчення молодому українцю, достатньо мати студентський або учнівський квиток, надати дані міжнародного паспорта і назву навчального закладу англійською мовою.

Важливим заходом, спрямованим на розвиток внутрішнього і в'їзного туризму в Україні, є створення мережі місць розміщення, які за невисокою ціною нададуть можливість проживання для молодіжної молоді в час подорожей історичними і рекреаційними центрами країни. Виникає об'єктивна необхідність використати досвід зарубіжних країн в сфері функціонування популярних і відносно дешевих закладів для туристів – хостелів (молодіжних готелів). Адже сьогодні більш ніж в 60 країнах світу діє більш ніж 4,5 млн. хостелів, якими користується близько 35 млн. подорожувальників, причому їх кількість постійно зростає.

Проблемою розвитку молодіжного туризму вже займається Всеукраїнська громадська організація "Всеукраїнська молодіжна туристична асоціація" (ВМТА). Вона працює в сфері розвитку і підтримки молодіжного туризму з серпня 2004 року. ВМТА зареєстрована Міністерством юстиції України 05.05.2006 р., Свідоцтво № 2446.

Основні завдання Асоціації: сприяти молодіжним ініціативам в туристичній сфері, сприяти створенню розвинутої інфраструктури молодіжного туризму в Україні, створення рекомендацій по сприянню молодіжному туризму з боку виконавчої і законодавчої влади, просування українського

молодежного туристического продукта как внутри страны, так и за ее пределами [1].

На данный момент Ассоциация состоит из 9 отелей в Киеве («Киев», «Ярослав», «Караван»), Львове («Афена», «На Архипенко», «Банковская Академия»), Крыму («Балаклава», «Керчь») и Черкассах («Модус»).

Что касается молодежного туризма, то за последние годы в Украине не было принято ни одного законодательного документа. Давно назрела потребность, как минимум, постановления Кабинета Министров, Верховной Рады или совместного документа этих органов высшей власти. В нем должны быть четко определены задачи туристских фирм и государственных органов в этой сфере, необходимы новые идеи и решения по развитию молодежного и детского туризма в Украине. Однако, несмотря на существующие проблемы, молодежный отдых все же развивается, разрабатываются новые маршруты с гибкой системой туристского обслуживания.

Литература

1. Всеукраинская молодежная туристическая ассоциация [Электронный ресурс] – <http://www.youthtour.org.ua>.
2. Квартальнов В.А., Федорченко В.К. Туризм социальный: история и современность. – Киев, 1989. – 251 с.
3. Мальская М.П., Худо В.В., Цибух В.И. Основы туристского бизнеса: Учеб. пособие. – К.: Центр научн. литературы, 2004.
4. Туризм и гостиничное хозяйство. Учебник. / Под ред. засл. работника высшей школы, проф., д.э.н. Чудновского А.Д.; изд. 2-е перераб. и доп. – М.: ЮРКНИГА, 2003. – 448 с.
5. Федорченко В.К., Дворова Т.А. История туризма в Украине: Учеб. пособие –К.: Высш. шк., 2002.
6. Шаронов А. Демпинг для гостиниц, спасение для туристов - в Украину нагрянут хостелы // Зеркало недели. - 2005. - №1 -476 с.

